

Kemal Gözler

ÖRNEKLERİYLE USÛLSÜZ ALINTI SORUNU

Adnan Küçük, Ahmet Nohutçu, Bilal Canatan, Nevzat Sönmez,
Ali Rıza Çoban, ... (Ankara 21. Sulh Ceza Mahkemesinin 16.01.2014 tarih ve 2014/32 D. İş
sayılı Kararı uyarınca isim çıkarılmıştır), Fatih Dikici ve Diğerlerinin Kitapları
Hakkında Eleştiriler

PARAYLA SATILAMAZ

ISBN: 978-605-63826-2-8
© 2013. Kemal Gözler. Her hakkı mahfuzdur.

Birinci Baskı: Kasım 2013
Dizgi ve Sayfa Düzeni: Kemal Gözler
Kapak: Kemal Gözler
Eleştirileriniz İçin: kgozler@hotmail.com

Baskı

Star Ajans Ltd. Şti. 634. Sokak, Nilüfer Ticaret Merkezi, Ayaz Plaza no 24,
Nilüfer - BURSA Tel: 0224 249 23 20 *Sertifika No:* 15366

Yayınlayan

Yayınevi yoktur.
Kitap yazarın kendi yayınıdır.
Prof. Dr. Kemal Gözler
Uludağ Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Gemlik - BURSA

Açık Erişim

www.anayasa.gen.tr/usulsuz-alinti-sorunu.htm
books.google.com/books?isbn=9786056382628

Dağıtım

Bu kitabın genel dağıtımını yapılmayacaktır. Kitap parayla satılamaz.
Bu kitap, ücretsiz olarak, hukuk fakültesi kütüphanelerine, hukuk fakültelerinin kamu hukuku bölümlerinde çalışan ve adresini bulabildiğimiz öğretim üyelerine gönderilecektir. Kitap ayrıca bölümü ne olursa olsun, kitaba ilgi göstereceğini tahmin ettiğimiz öğretim üyelerine gönderilmeye çalışılacaktır.

Kitapla ilgilenen herkes kgozler@hotmail.com adresine e-posta göndererek kitabın kağıt nüshasını isteyebilir. Baskısı tükeninceye kadar, kitap isteyenlere ücretsiz olarak gönderilecektir. Kitap ayrıca *Google Books*'ta yayınlatılmaya çalışılacaktır (*books.google.com*'da isbn: 9786056382628 ile arama yapılabilir).

Bu Kitabın Zikrediliş Usûlü

Kemal Gözler, *Örnekleriyle Usûlsüz Alıntı Sorunu*, Bursa, Yazarın Kendi Yayını, 2013.

Kütüphane Tasnif

(LoC) LB2369.G69 2013 veya KX1155.G69 2013
(Dewey) 001.42 GÖZ 2013 veya 346.0931 GÖZ 2013

Kemal Gözler

ÖRNEKLERİYLE USLSZ ALINTI SORUNU

Adnan Küçük, Ahmet Nohutçu, Bilal Canatan, Nevzat Sönmez,
Ali Rıza oban, ... (Ankara 21. Sulh Ceza Mahkemesinin 16.01.2014 tarih ve 2014/32 D.

İş sayılı Kararı uyarınca isim çıkarılmıştır), Fatih Dikici ve Diğerlerinin
Kitapları Hakkında Eleştiriler

Yazarın Kendi Yayını
Bursa - Kasım 2013

“Diken battığı yerden çıkar”.
Türk Atasözü¹

“Eğer bir memlekette erbabı namus lâakal² eşirra³ kadar
cesur olmazsa, o memleket behemehal batar”.
İsmet İnönü⁴

-
1. Ömer Asım Aksoy, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*, İstanbul, İnkılap, 1998, c.I, s.241.
 2. *Laakal*, “en azından” demektir (Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara, Aydın Kitabevi, 1984, s.643).
 3. *Eşirra*, “şer” kelimesinden gelir ve “kötülük edenler” demektir (Devellioğlu, *op. cit.*, s.283).
 4. Bu sözün aslında “cesur” değil, “sabur” kelimesinin geçtiği anlaşılmaktadır. “Arkadaşlar; eğer bir memlekette erbabı namus lâakal eşirra kadar sabur olmazsa, o memleket behemehal batar” (Başvekil İsmet Paşa, TBMM Zabıt Ceridesi, 5 Temmuz 1931, İçtima 2, Celse 2, s.37) (<http://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d04/c003/b022/tbmm040030220037.pdf>).

Bölüm 5

BİLAL CANATAN

(Anayasa Hukuku Kitabı)

Burada önce Bilal Canatan'ın özgeçmişini, sonra da Bilal Canatan'ın *Anayasa Hukuku* isimli kitabı hakkında bilgi vereceğiz.

I. BİLAL CANATAN KİMDİR?

Bilal Canatan'ın Kırıkkale Üniversitesi İktisadî ve İdarî Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümünde öğretim görevlisi olduğu anlaşılmaktadır¹. Bu Üniversitenin internet sitesinde Bilal Canatan'a ayrılan bir “Özgeçmiş” sayfası vardır. Ama buradan adı ve bölümü dışında bir bilgiye ulaşılamamaktadır².

Biz Bilal Canatan'ın hangi fakülteden mezun olduğunu güvenilir bir şekilde tespit edemedik. Ekşi Sözlük'te Bilal Canatan'ın Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi Mezunu olduğu yazmaktadır³.

Bilal Canatan'ın yüksek lisans ve doktora eğitiminin ne olduğunu da araştırdım. Ulaştığım bilgiler şundan ibaret: YÖK Ulusal Tez Kataloğundan yaptığım araştırmada Bilal Canatan'ın Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilimdalında 1997 yılında Prof. Dr. Ruşen Keleş danışmanlığında 128 sayfalık bir yüksek lisans tezi savunduğu anlaşılmaktadır⁴.

Bilal Canatan'ın doktora yapıp yapmadığı konusunda ise bir bilgiye ulaşamadım. YÖK Ulusal Tez Kataloğunda Bilal Canatan adına kayıtlı bir doktora tezi yoktur.

Görünen odur ki, Bilal Canatan, hukuk fakültesi değil, kamu yönetimi mezunudur. Keza yüksek lisansı da yine kamu yönetimi alanındadır. Anlaşıldığı kadarıyla Bilal Canatan doktora da yapmamıştır.

1. <http://sbky.kku.edu.tr/yonetimbilimi/akademikkadro.php> (20 Ekim 2013).

2. <http://www.kku.edu.tr/akademik/goster.php?sicilno=1942> (20 Ekim 2013).

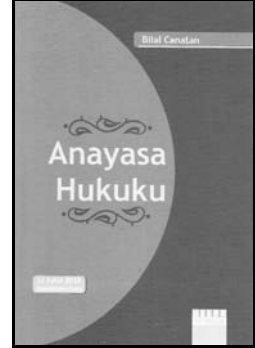
3. <http://eksisozluk.com/bilal-canatan--1854188> (20 Ekim 2013).

4. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/SearchTez>. Tez No: 62586 (20 Ekim 2013).

Hukuk Fakültesi mezunu olmayan, hukuk yüksek lisansına sahip olmayan, hatta herhangi bir alanda doktora sahip olmayan birisinin kalkıp *Anayasa Hukuku ve İdare Hukuku* kitapları yazması büyük bir cesaret örneğidir. Ciddi bir yayınevinin kalkıp, bu kişinin yazdığı *Anayasa Hukuku ve İdare Hukuku* kitaplarını yayınlamaya değer bulması şaşırtıcıdır. Bu Yayınevi, kitabını yayınlayacağı yazarın kitabı konusunda bir eğitime sahip olup olmadığını araştırma gereğini hiç mi duymamıştır? Dahası bu yazarın *Anayasa Hukuku* kitabının iki baskı, *İdare Hukuku* kitabının kısa sürede dört baskı yapması tek kelimeyle hayret vericidir. Bir Yayınevi bir *İdare Hukuku* kitabı yayınlamadan önce, bu kitabı yazan kişinin idare hukukçusu olup olmadığını neden araştırmaz? En azından bu kişinin hukuk fakültesi mezunu olup olmadığını neden merak etmez? Dahası, alanında lisans diplomasına dahi sahip olmayan bir kişinin yazdığı kitapları nasıl oluyor da Türk üniversite öğrencileri satın alıyor ve daha da acısı nasıl oluyor da Türk üniversite öğretim üyeleri, bu kişinin yazdığı kitapları tavsiye edebiliyorlar?

I. BİLAL CANATAN'IN ANAYASA HUKUKU KİTABINDAN USÛLSÜZ ALINTI ÖRNEKLERİ

Burada Bilal Canatan'ın *Anayasa Hukuku* isimli kitabı eleştirilecektir. Söz konusu kitabın ikinci baskısı Ankara'da Detay Yayıncılık tarafından 2012 yılında yayınlanmıştır. 13,5 cmx19,5 cm boyutlarında olup 218 sayfadır. ISBN'si 978-605-5681-93-7'dir. Bu kitapta benim *Anayasa Hukukuna Giriş* (Bursa, Ekin, 17. Baskı, 2011) isimli kitabımdan kaynağı gösterilmeksizin yapılmış alıntılar vardır. Elinizde tuttuğunuz bu kitapta bu kaynaksız alıntılara örnekler verilmiştir.

Bilal Canatan'ın kitabından örnek olarak alınan cümle veya paragraflar tekrar yazılmamış, bunlar *scanner* ile taranıp konulmuştur. Dolayısıyla bunlar birebir kopyalarıdır. Benim kitabımdan alınan cümle veya paragraflar ise benim kitabımın *word* formatından alınmıştır. Dolayısıyla bunlar da benim kitabımdan bire bir alınmış metinlerdir.

Örneklere geçmeden önce şu hususun tekrar altını çizelim: Bilal Canatan'ın kitabında bana yapılmış tek bir atıf yoktur. Bilal Canatan'ın kitabında gösterilmiş tek bir kaynak yoktur. Bilal Canatan'ın kitabında bir "bibliyografya" dahi yoktur.

ÖRNEK 1

Bilal Canatan, *Anayasa Hukuku*, Ankara, Detay, 2012, s.4:

Yazısız (Teamülî) Anayasa: Anayasal kurallara ilişkin olarak, toplum içinde uzunca bir süre kesintisiz olarak tekrarlanan ve bağlayıcı olduğuna inanılan uygulamalardan oluşur. Burada söz konusu olan, geleneğin kural koyma gücüdür. En bilinen örneği İngiltere’dir. Teamüller, İngiliz anayasal düzenin temelini oluşturmaktadır. Aslında İngiltere’de anayasal kuralları içeren çeşitli belgeler de vardır. Ancak bu belgeler şekli olarak kanun düzeyindedir, özel bir koruma altına alınmış değildir.

Kemal Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş*, Bursa, Ekin, 17. Baskı, 2011, s.15:

“Yazısız anayasa”ya, “teamülî anayasa (*constitution coutumière*)” veya “geleneksel anayasa” da denir. Bu tür anayasa, toplum içinde uzunca bir süre kesintisiz olarak tekrarlanan ve bağlayıcı olduğuna inanılan uygulamalardan oluşur. Yazısız anayasanın en bilinen örneği İngiltere’dir. İngiltere’de devletin temel kuruluşunu düzenleyen kurallardan önemli bir kısmı teamülî niteliktedir. ... Ancak yazısız anayasa sisteminde de bazı kuralların yazılı belgelerde saptanması mümkündür. Örneğin İngiltere’de anayasal nitelikte olan bazı kuralları içeren kimi *belgeler* vardır: ... Ancak bu tür metinler, birer “anayasa” değil, “kanun”durlar. Çünkü onlar, normlar hiyerarşisinde normal kanunlar ile aynı basamakta bulunurlar ve onlarla aynı usûlle değiştirilebilirler.

Görüldüğü gibi, Bilal Canatan’ın yukarıdaki paragrafı benim kitabımdan alınmıştır. Bilal Canatan’ın paragrafı ve benim paragrafım çok büyük ölçüde birbirine benzemektedir. Ben

Bu tür anayasa, toplum içinde uzunca bir süre kesintisiz olarak tekrarlanan ve bağlayıcı olduğuna inanılan uygulamalardan oluşur

diyorum (s.15), Bilal Canatan da

Yazısız (Teamülî) Anayasa: Anayasal kurallara ilişkin olarak, toplum içinde uzunca bir süre kesintisiz olarak tekrarlanan ve bağlayıcı olduğuna inanılan uygulamalardan oluşur.

diyorm (s.5). Bilal Canatan’ın “toplum içinde uzunca bir süre kesintisiz olarak tekrarlanan ve bağlayıcı olduğuna inanılan uygulamalardan oluşur” şeklindeki ifadeyi benim ifademi görmeden kurmuş olması mümkün müdür?

ÖRNEK 2

Canatan, *Anayasa Hukuku*, op. cit., 2012, s.4-5:

Maddî Anlamda Anayasa: Devletin kuruluşunu, niteliklerini, temel organlarının işleyişini ve bireylerin temel hak ve hürriyetlerini düzenleyen hukuk kurallarının bütünüdür. Burada önemli olan, kuralın içeriğidir.

Şeklî Anlamda Anayasa: Normlar hiyerarşisinde en üst sırayı işgal eden, kanunlardan farklı ve daha zor bir usulle konulup değiştirilebilen hukuk kurallarının bütünüdür.

Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş*, op. cit., 2011, s.13-14:

1. Maddî Anlamda Anayasa.- “Maddî anlamda anayasa (*constitution in the material sense, constitution au sens matériel*)”, devletin temel organlarının kuruluşunu ve işleyişini belirleyen hukuk kurallarının bütünü olarak tanımlanmaktadır. Bu anlamda bir kuralın anayasa kuralı olup olmadığına o kuralın içeriğine, neyi düzenlediğine bakılarak karar verilir. Bir kural, içerik itibarıyla devletin temel organlarının kuruluşuyla veya işleyişiyle ilgili ise, o kural anayasal niteliktedir.

2. Şeklî Anlamda Anayasa.- “Şeklî anlamda anayasa (*constitution in the formal sense, constitution au sens formel*)”, normlar hiyerarşisinde en üst sırayı işgal eden, kanunlardan farklı ve daha zor bir usülle konulup değiştirilebilen hukuk kurallarının bütünü olarak tanımlanmaktadır.

Görüldüğü gibi Bilal Canatan’ın yukarıdaki iki paragrafı benim kitabımdan alınmadır. Benim (s.14)

Şeklî anlamda anayasa..., normlar hiyerarşisinde en üst sırayı işgal eden, kanunlardan farklı ve daha zor bir usülle konulup değiştirilebilen hukuk kurallarının bütünü olarak tanımlanmaktadır

şeklindeki ifadem Bilal Canatan da

Şeklî Anlamda Anayasa: Normlar hiyerarşisinde en üst sırayı işgal eden, kanunlardan farklı ve daha zor bir usulle konulup değiştirilebilen hukuk kurallarının bütünüdür.

şeklinde aynen, kelimesi kelimesine vardır. Bilal Canatan’ın şekli anayasa tanımını benim tanımı görmeden yapmış olması mümkün ve muhtemel midir? Buna rağmen, bu alıntı bir aynen alıntı olarak tırnak içinde verilmediği gibi bu alıntının kaynağı da gösterilmemiştir.

ÖRNEK 3

Canatan, *Anayasa Hukuku, op. cit., 2012, s.5:*

Normlar hiyerarşisi, bir hukuk düzeninde anayasa, kanun, tüzük, yönetmelik gibi normlar arasındaki hiyerarşiyi ifade eder. Alt basamakta yer alan norm, geçerliliğini üst basamaktaki normdan alır, dolayısıyla ona uygun olmak zorundadır. Tüzük, kanuna uygun olmalıdır; kanun da anayasaya.

Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş, op. cit., 2011, s.14:*

Normlar Hiyerarşisi.- Bir hukuk düzeninde mevcut olan, anayasa, kanun, tüzük, yönetmelik gibi normlar, dağınık hâlde ve rasgele değil, alt-alta, üst-üste bulunur. Bu normların arasında altlık-üstlük ilişkisi vardır. Buna “normlar hiyerarşisi” veya “hukuk düzeni piramidi” denir (Bu teori Hans Kelsen’in görüşlerine dayanır). Bu hiyerarşide alt basamakta yer alan norm geçerliliğini üst basamakta yer alan normdan alır ve dolayısıyla ona uygun olmak zorundadır.

Görüldüğü gibi Bilal Canatan’ın normlar hiyerarşisine ilişkin yaptığı açıklama benim kitabımdan kaynağı gösterilmeksizin alınmıştır. Ben

Bu hiyerarşide alt basamakta yer alan norm geçerliliğini üst basamakta yer alan normdan alır ve dolayısıyla ona uygun olmak zorundadır.

diyorum (s.14); Bilal Canatan da (s.5)

Alt basamakta yer alan norm, geçerliliğini üst basamaktaki normdan alır, dolayısıyla ona uygun olmak zorundadır.

diyor. 16 kelimelik bir ifadeyi Bilal Canatan’ın ve benim, bir birimizden habersiz olarak aynı şekilde kurmamız, benim ve Bilal Canatan’ın geceleri aynı rüyayı görme ihtimalimizden daha düşük bir ihtimaldir.

Bir Gözlem: Yukarıdaki üç örnek, Bilal Canatan’ın kitabının 4 ve 5’nci sayfalarında geçen ardışık örneklerdir. Benim verdiğim örneklerin Bilal Canatan’ın kitabından cımbızla çekilmiş, özel olarak seçilmiş örnekler olduğu sanılmamalıdır.

ÖRNEK 4**Canatan, *Anayasa Hukuku*, op. cit., 2012, s.6-7:**

Bir devletin anayasasını yapma veya değiştirme iktidarına “kurucu iktidar” denir. (...)

Kurucu iktidar iki değişik durumda ortaya çıkabilir: Anayasa yapma iktidarı ve anayasa değiştirme iktidarı. Bunlardan birincisine aslı kurucu iktidar, ikincisine ise talı kurucu iktidar demektediriz.

Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş*, op. cit., 2011, s.20:

TANIM: *Kurucu iktidar*, anayasa yapma ve değiştirme iktidarındır.

Aslı Kurucu İktidar - Tali Kurucu İktidar Ayrımı.- Yukarıdaki tanımın, daha ilk bakışta iki ayrı unsurdan oluştuğu görölmektedir. Bu unsurlardan birincisi “anayasayı yapma”, diğeri ise “anayasayı değiştirme”dir. Buradan, kurucu iktidarın, “aslı kurucu iktidar” ve “tali kurucu iktidar” şeklindeki ikili ayrımı ortaya çıkmaktadır. Anlaşılacağı üzere, çok kabaca, *aslı kurucu iktidar, yeni bir anayasa yapma, tali kurucu iktidar ise anayasayı değiştirme iktidarındır.*

ÖRNEK 5**Canatan, *Anayasa Hukuku*, op. cit., 2012, s.7:**

Aslı kurucu iktidar; devrim, hükümet darbesi, savaş, yeni bir devlet kurulması gibi durumlarda bir hukuk boşluğunun doğması sonucu yeni devletin veya yeni rejimin anayasasını yapma iktidarındır. Aslı kurucu iktidar sınırsızdır ve hukuk dışıdır. Yani, yeni anayasa yapan iktidarı bağlayan hiçbir pozitif hukuk normu mevcut değildir. Burada, bir anayasa bir diğerinin yerini almakta veya bir devlette ilk defa olarak bir anayasa yapılmaktadır. Dolayısıyla herhangi bir anayasanın veya anayasal hükmün bu anayasaya karşı üstünlüğü, bağlayıcılığı ya da koruma altına alınması söz konusu olamaz.

Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş*, op. cit., 2011, s.21-22:

Aslı kurucu iktidar, hukuk-dışı bir iktidardır. Diğer bir ifadeyle, bu iktidar, “hukuk boşluğu” ortamında belirir. ... Hukuk boşluğunun ve dolayısıyla aslı kurucu iktidarın başlıca ortaya çıkış halleri şunlardır:

1. Aslî kurucu iktidarın en yaygın ortaya çıkış şekli, **devrim** ve **hükûmet darbesidir**. ...

2. Aslî kurucu iktidarın ortaya çıktığı diğer bir durum da **savaştır**...

Aslî kurucu iktidarın, “hukuk-dışılık” ve “sınırsızlık” olmak üzere başlıca iki özelliği vardır.

1. Hukuk Dışılık².- Aksini düşünenler varsa da³, aslî kurucu iktidar, hukuk-dışı bir iktidardır⁴. Zira yukarıda belirtildiği gibi, bu iktidar, devrim ve hükûmet darbesi gibi durumlardan sonra ortaya çıkan ve hukuk boşluğu ortamında çalışan bir iktidardır. Aslî kurucu iktidar, yeni bir anayasa yapmadan önce, varsa mevcut anayasayı ilga ederek ortadan kaldırarak hukuk boşluğu ortamı yaratır. Bu ortamda, aslî kurucu iktidarı bağlayacak bir hukuk kuralı yoktur. Bundan sonra aslî kurucu iktidar hiçbir hukuk kuralıyla bağlı olmaksızın, yeniden, sıfırdan (*ab initio*) bir anayasa yapar.

2. Sınırsızlık.- Aslî kurucu iktidarın sınırlı bir iktidar olduğunu ileri sürerler varsa da⁵, bu iktidar sınırsızdır. Zira hukuk-dışı niteliğini açıkladığımız yukarıdaki paragrafta belirttiğimiz gibi, bu iktidar devrim, hükûmet darbesi gibi olağanüstü durumlarda ortaya çıkmakta, mevcut rejimi devirmekte, anayasayı ilga etmektedir. Böyle bir iktidarı sınırlandırabilecek herhangi bir kural veya güç yoktur.

2. Gözler, *Kurucu İktidar*, *op. cit.*, s.24-54.

3. Georges Burdeau, Maurice Duverger gibi bazı yazarlar aslî kurucu iktidarın hukukî bir iktidar olduğunu ileri sürmektedirler. Onların görüşlerinin açıklaması ve eleştirisi için bkz.: Gözler, *Kurucu İktidar*, *op. cit.*, s.28-48.

4. Bu görüş Carré de Malberg, Esmein, Barthélemy gibi pozitivist yazarlar tarafından savunulmuştur. Onların görüşlerinin açıklaması ve eleştirisi için bkz.: Gözler, *Kurucu İktidar*, *op. cit.*, s.24-28.

5. Bu görüşlerin açıklanması ve eleştirisi için bkz.: Gözler, *Kurucu İktidar*, *op. cit.*, s.55-62.

Görüldüğü gibi Bilal Canatan’ın aslî kurucu iktidarın özelliklerini verdiği paragraf benim kitabımın ilgili sayfasından özetlenerek oluşturulmuş bir paragraftır. Bilal Canatan’ın yukarıdaki paragrafı benim kitabımın söz konusu paragraflarını görmeden yazmış olma ihtimali sanıyorum yoktur. İfade biçimi değişmiş olsa da, ortada bir alıntı vardır. Bir alıntının “alıntı” olması için, alıntılандığı metin ile kelimesi kelimesine aynen olması şart değildir. “Mealen alıntı” da bir alıntıdır. Ben Bilal Canatan’ın aslî kurucu iktidarın özelliklerine ilişkin yukarıdaki paragrafının benim kitabımdan yapılmış bir “mealen alıntı” olduğunu iddia ediyorum.

Bir yazar yazdığı bir paragrafın bir başka yazardan alıntı olup olmadığını araştırırken, o paragrafın içinde bulunduğu bağlama, o paragrafın öncesine ve sonrasına da bakmak gerekir. Bilal Canatan’ın yukarıda verdiğimiz “aslî kurucu iktidar” ilişkin tanımı ve özellikleri benim kitabımdan alınma olduğu gibi, bu paragrafı izleyen paragrafta verdiği “tali kurucu iktidar” tanımı da benim kitabımdan alınmadır. Herhalde paragrafların ardışık olarak gitmesi bir rastlantı olamaz.

ÖRNEK 6

Canatan, *Anayasa Hukuku*, op. cit., 2012, s.7:

Tâlî kurucu iktidar, bir anayasayı, o anayasada belirlenmiş usuller çerçevesinde değiştirme iktidarındır.

Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş*, op. cit., 2011, s.27:

Tali kurucu iktidar, bir anayasayı yine o anayasada öngörölmüş usûllerle değiştirme iktidarındır.

Göröldüğü gibi yukarıdaki iki tanım birbirine çok yüksek oranda benzetmektedir: benim “öngörölmüş” dediğim yerde Bilal Canatan, “belirlenmiş” benim “usullerle” dediğim yerde Bilal Canatan “usûller çerçevesinde” demektedir. Bilal Canatan bu iki kelimeyi değiştirmesi, acaba bir rastlantı mıdır? Yoksa tanımın benden alındığını gizleme gayretiyle yapılmış değişiklikler midir?

ÖRNEK 7

Canatan, *Anayasa Hukuku*, op. cit., 2012, s.7-8:

Yumuşak Anayasa: Normal kanunlarla aynı usuller içerisinde değiştirilebilen anayasadır.

Katı (Sert) Anayasa: Normal kanunlardan daha farklı ve daha zor usuller içerisinde değiştirilebilen anayasadır. Bir anayasayı katı/sert anayasa haline getirmenin başlıca yolları şunlardır:

- Anayasanın bazı hükümlerinin değiştirilmesinin yasaklanması
- Belli dönemlerde veya belli bir süre anayasanın değiştirilememesi
- Değişiklik için gerekli teklif ve kabul yeter sayılarının yükseltilmesi
- Değişiklik sürecinin uzatılması
- Değişiklik için ayrı bir kurucu meclisin oluşturulması
- Değişikliğin referanduma sunulması

Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş, op. cit., 2011, s.16-17:***1. Yumuşak Anayasa**

“Yumuşak anayasa (*flexible constitution, constitution souple*)”, normal kanunlarla aynı usullerle ve aynı organlarca değiştirilebilen anayasa olarak tanımlanmaktadır. ...

2. Katı Anayasa

“Katı anayasa (*rigid constitution, constitution rigide*)” veya “sert anayasa”, normal kanunlardan daha farklı organlarca ve daha zor usullerle değiştirilebilen anayasa olarak tanımlanmaktadır. ...

Bir anayasaya “katılık”, yani “sertlik” sağlamanın değişik yolları şunlardır:

a) *Özel Meclis Usûlü.*- Anayasa değişikliği, normal parlâmento tarafından değil, sırf bu amaçla oluşturulmuş özel bir meclis tarafından teklif edilebiliyor, kabul edilebiliyor veya onaylanabiliyorsa, bu anayasa bir anayasadır. ...

b) *Üye Tamsayısının Salt Çoğunluğu Kuralı.*-

c) *Nitelikli Çoğunluk Kuralı.*- ...

d) *Halkoylaması.*- Kanunlar için aranmadığı hâlde, bir anayasanın değiştirilebilmesi için değişiklik teklifinin halkoylamasına sunulması gerekiyorsa, bu anayasa katıdır. ...

e) *Değiştirilemeyecek Maddeler.*- Bir anayasanın bazı maddelerinin değiştirilmesi yasak ise, o Anayasa katıdır. ...

f) *Süre Yasağı.*- Bir anayasanın kabul edilmesinden itibaren belli bir süre değiştirilmesi yasak ise o anayasa yine katıdır. ...

g) *Dönem Yasağı.*- Bir anayasa kendisinin belirli dönemlerde veya durumlarda değiştirilmesini yasaklıyorsa, o anayasa yine katıdır. ...

Görüldüğü gibi Bilal Canatan gerek yumuşak anayasa, gerekse sert anayasa tanımını ve keza bir anayasayı katı anayasa hâline getirmenin yollarını benim kitabımdan özetleyerek aktarmaktadır. Ortada atfı yapılmaması gerektirecek bir yararlanma söz konusudur. Ama bana yapılan bir atfı yoktur. Bilal Canatan tanımlarda benim bazı kelimelerimi değiştiriyor. Bir anayasayı katı anayasa hâline getirmenin yollarını verirken ise benim verdiğim sırayı değiştiriyor. Ama benim verdiğim yollardan başka bir yol saymıyor.

ÖRNEK 8

Canatan, *Anayasa Hukuku, op. cit., 2012, s.9:*

2. Anayasa Yargısı Modelleri

Amerikan Modeli: Kanunların anayasaya uygunluğunun genel mahkemeler tarafından denetlenmesine Amerikan modeli anayasa yargısı ya da genel mahkeme sistemi denmektedir. Bu sistemde, bir Mahkeme davada uygulayacağı kanunun anayasaya aykırı olduğu kanısına varırsa, bu kanunu somut olayda ihmal ederek, onun yerine doğrudan doğruya anayasanın hükmünü uygular. Anayasaya aykırı olan kanun, aslında resmen iptal edilmemektedir ancak bu emsal karar diğer davalarda da tekrarlanır ve kanun fiilen geçerliliğini yitirmiş olur.

Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş, op. cit., 2011, s.153:*

III. ANAYASA YARGISI MODELLERİ

Kanunların anayasaya uygunluğu denetiminin, bu denetimi yapan organ bakımından iki ayrı çeşidi vardır:

1. Amerikan Modeli⁴

Kanunların anayasaya uygunluğunun normal mahkemeler tarafından denetlenmesine “Amerikan modeli anayasa yargısı (*American model of constitutional review*)”⁵, “adem-i merkezî tipte anayasa yargısı (*decentralized type of judicial control*)”⁶ veya “genel mahkeme sistemi” denmektedir. ... Amerikan modeli anayasa yargısı sistemin(de)... Mahkeme davada uygulayacağı kanunun anayasaya aykırı olduğu kanısına varırsa, bu kanunu somut olayda “ihmal” eder; onun yerine doğrudan doğruya anayasanın hükmünü uygular. Bu sistemde, Anayasaya aykırı olan kanun, aslında resmen “iptal” edilmez; o kanun “ihmal” edilir. Dolayısıyla bu karar sadece taraflar arasında bağlayıcıdır, yani “*inter partes* etki”ye sahiptir. Ama *stare decisis* ilkesi gereği bu karar diğer davalarda da tekrarlanır ve kanun fiilen herkes için geçerliliğini yitirmiş olur⁸.

4. Favoreu *et al., op. cit., s.215-225*; Cappelletti ve Cohen, *op. cit., s.96*; Jackson ve Tushnet, *op. cit., s.456-457*.

5. Louis Favoreu, *Les Cours constitutionnelles*, Paris, PUF, 1986, s.5-6.

6. Cappelletti ve Cohen, *op. cit., s.73*.

7. Cappelletti ve Cohen, *op. cit., s.74*; Jackson ve Tushnet, *op. cit., s.456*.

8. Cappelletti ve Cohen, *op. cit., s.96*.

Görüldüğü gibi Bilal Canatan’ın “Amerikan modeli”ne ilişkin açıklaması benden alınmadır. Bilal Canatan’ın

Kanunların anayasaya uygunluğunun genel mahkemeler tarafından denetlenmesine Amerikan modeli anayasa yargısı ya da genel mahkeme sistemi denmektedir.

şeklindeki cümlesi ile benim

Kanunların anayasaya uygunluğunun normal mahkemeler tarafından denetlenmesine “Amerikan modeli anayasa yargısı”.. veya “genel mahkeme sistemi” denmektedir

şeklindeki cümle arasında ne fark var? Benim “normal” dediğim yerde Bilal Canatan “genel”; benim “veya” dediğim yerde Bilal Canatan “ya da” demektir. Ortada benden yapılmış bir alıntı vardır. Ama alıntının kaynağı gösterilmemiştir.

Bilal Canatan’ın yukarıdaki paragrafı izleyen paragrafı da benim kitabımın izleyen paragrafından alınmıştır. Şimdi bunu görelim:

ÖRNEK 9

Canatan, *Anayasa Hukuku*, op. cit., 2012, s.9:

Avrupa Modeli: Kanunların anayasaya uygunluğunun, bu işle görevlendirilen özel bir mahkeme tarafından denetlenmesine Avrupa modeli anayasa yargısı ya da özel mahkeme sistemi denir. Bu sistemde, kanunla anayasa arasındaki çatışmayı çözmeye sadece özel bir mahkeme (Anayasa Mahkemesi) yetkilidir.

Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş*, op. cit., 2011, s.154:

2. Avrupa Modeli⁹

Kanunların anayasaya uygunluğunun, genel mahkemeler tarafından değil, bu işle görevlendirilen özel bir mahkeme tarafından denetlenmesine ise “Avrupa modeli anayasa yargısı”¹⁰, ... veya “özel mahkeme sistemi” denmektedir¹¹. ... Bu sistemde, kanunla anayasa arasında çatışmayı çözmeye sadece ve sadece özel bir mahkeme (anayasa mahkemesi) yetkilidir.

9. Favoreu *et al.*, *op. cit.*, s.225-235; Cappelletti ve Cohen, *op. cit.*, s.73-74; Jackson ve Tushnet, *op. cit.*, s.456-457.

10. Favoreu, *op. cit.*, s.6.

11. Cappelletti ve Cohen, *op. cit.*, s.73.

Görüldüğü gibi Bilal Canatan’ın yukarıdaki iki cümlesi de kelimesi kelimesine benden alınmadır. Şu farklarla: Benim “*sadece ve sadece*” dediğim yerde Bilal Canatan “*sadece*” demekte; benim “*veya*” dediğim yerde Bilal

Canatan “*ya da*” demektedir. Acaba Bilal Canatan’ın “veya” yerine “*ya da*”yı tercih etmesinin sebebi kendisinin “öz Türkçeci” olması mı, yoksa başka bir sebep midir?

Bilal Canatan, “*Anayasa Yargısı Modelleri*” başlığını benden aktararak işlediği gibi, izleyen başlık olan “*Anayasa Uygunluk Denetimi Türleri*” başlığını da benden aktarmaktadır. Şimdi bunu görelim:

ÖRNEK 10

Canatan, *Anayasa Hukuku, op. cit., 2012, s.10:*

3. Anayasaya Uygunluk Denetiminin Türleri

A priori Denetim: Kanunun yayımlanmasından önce yapılan denetime verilen addır, önleyici denetim olarak da bilinir. Anayasaya aykırılığın, kanun yürürlüğe girmeden önce belirlenmesi (ve önlenmesi), bu sistemin olumlu yanıdır. Bununla birlikte; uygulamada ortaya çıkabilecek olan aykırılıklara karşı anayasa yargısına gitme şansı yoktur.

A posteriori Denetim: Kanunun yayımlanmasından sonra yapılan denetimdir. Ülkemizde geçerli olan denetim türüdür. Kazanılmış haklar, hukuki istikrar vb. açısından olumsuz yanları olmakla birlikte, kanunun uygulanmasıyla ortaya çıkan aykırılıkların giderilmesine imkan verir.

Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş, op. cit., 2011, s.155-156:*

IV. ANAYASAYA UYGUNLUK DENETİMİNİN TÜRLERİ

Avrupa modeli anayasa yargısında kanunların anayasaya uygunluğunun yargısal denetimi, denetimin yapılaş zamanına göre “*a priori* denetim” ve “*a posteriori*” denetim olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

1. *A Priori* Denetim¹⁶

“Önleyici denetim (*preventive type of control*)” de denen “*a priori* denetim (*a priori review*)”, kanunun devlet başkanı tarafından “ısdar (*promulgation*, resmen yayımlama)” edilmesinden önce yapılan anayasaya uygunluk denetimidir. ... *A priori* denetimin olumlu yanı, denetlenen kanunun henüz uygulanmamış olmasıdır. ... Ancak bu sistemin, kısa bir sürede denetimi sonuçlandırmak gibi bir sakıncası vardır. Keza kanunun taşıdığı bazı anayasaya aykırılıklar ise ancak kanunun uygulanmasından sonra fark edilebilir.

2. A Posteriori Denetim¹⁷

“Düzeltilici” veya “bastırıcı denetim (*repressive of type control*)” de denen “*a posteriori* denetim (*a posteriori review*)”, kanunun resmî gazetede yayınlanmasından sonra yapılan anayasaya uygunluk denetimidir. Türkiye, Almanya, İtalya gibi ülkelerde *a posteriori* anayasaya uygunluk denetimi vardır. Bu durumda hukukî istikrar, kazanılmış haklar vs. bakımından birçok olumsuz sonuç ortaya çıkar. Ancak bu sistemin bazı yararları da vardır. Kanun uygulandıktan sonra anayasaya aykırı sonuçlar çıkarıp çıkarmadığı daha iyi anlaşılır.

16. Aliefendioğlu, *op. cit.*, s.46-47; Tunç, *op. cit.*, s.56-57; Kaboğlu, *op. cit.*, s.53-54.

17. Aliefendioğlu, *op. cit.*, s.47; Tunç, *op. cit.*, s.56-57; Kaboğlu, *op. cit.*, s.55.

ÖRNEK 11

Canatan, *Anayasa Hukuku, op. cit., 2012, s.10:*

4. Anayasaya Uygunluk Denetiminin Usulleri

Soyut Norm Denetimi (İptal Davası): Anayasada belirtilen bazı organların, yeni bir kanun aleyhine doğrudan doğruya Anayasa Mahkemesi'ne başvurularıyla gerçekleşen bir denetimdir. Anayasaya aykırılık iddiası ve denetimi herhangi bir dava veya olay ile ilgili olmaksızın, soyut olarak gerçekleştirildiği için bu yola “soyut norm denetimi” denmektedir.

Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş, op. cit., 2011, s.156:*

V. ANAYASAYA UYGUNLUK DENETİMİNİN YOLLARI¹⁸

...

1. Soyut Norm Denetimi (İptal Davası)¹⁹

“Soyut norm denetimi (*abstract control of norms*)” veya “iptal davası (*action for annulment*)” yolu, anayasada belirtilen bazı organların, yasama organı tarafından yeni kabul edilen bir kanun aleyhine doğrudan doğruya anayasa mahkemesine başvurularıyla gerçekleştirilen denetimdir²⁰. Bu durumda kanun yeni kabul edilmiştir; kanunun uygulandığı somut bir olay veya dava yoktur. Anayasaya aykırılık iddiası ve denetimi herhangi bir dava ile ilgili olmaksızın, soyut olarak gerçekleştirildiği için bu yola “soyut norm denetimi” denmektedir²¹.

20. Özbudun, *Türk Anayasa Hukuku, op. cit.*, s.368.

21. *Ibid.*

Görüldüğü gibi Bilal Canatan'ın yukarıdaki paragrafı, neredeyse bir değişiklik yapılmaksızın benim paragrafımdan alınmıştır. Ben

Anayasaya aykırılık iddiası ve denetimi herhangi bir dava ile ilgili olmaksızın, soyut olarak gerçekleştirildiği için bu yola “soyut norm denetimi” denmektedir

diyorum (s.156), Bilal Canatan da

Anayasaya aykırılık iddiası ve denetimi herhangi bir dava veya olay ile ilgili olmaksızın, soyut olarak gerçekleştirildiği için bu yola “soyut norm denetimi” denmektedir.

diyor (s.10). Görüldüğü gibi benim 21 kelimelik cümlem, aynen noktası virgülüne kelimesi kelimesine Bilal Canatan’da da vardır. Bir cümlede 21 kelime üzerinden 21 kelimenin aynı olması bir rastlantı olabilir mi? Ortada bir “aynen alıntı” vardır. Bu alıntının tırnak içine alınıp italik ve veya girintili paragraf olarak verilmesi ve kaynağının gösterilmesi gerekirdi. Bilal Canatan ise ne bu alıntıyı tırnak içine almış, ne de bu alıntının kaynağını göstermiştir. Böylece Bilal Canatan bir yandan FSEK, m.35/son, diğer yandan da FSEK, m.71/1, b.3’ hükmünü ihlâl etmiştir.

Bilal Canatan, “soyut norm denetimi” konusu benden aktardığı gibi işleyen paragrafta da “somut norm denetimi” konusunu da benden aktarmaktadır. Şimdi onu görelim:

ÖRNEK 12

Canatan, *Anayasa Hukuku, op. cit., 2012, s.10:*

Somut Norm Denetimi (İtiraz Yolu): Bir mahkemede görülmekte olan bir davanın, o davada uygulanacak kanunun anayasaya aykırılığı sorununu ortaya çıkarması üzerine, söz konusu mahkemenin Anayasa Mahkemesi’ne başvurması sonucu yapılan bir denetimdir. Def’i yoluyla denetim olarak da bilinir. Bu denetim yolu, yürürlükte olan ve yıllardır uygulanmış olan bir kanunun denetlenmesine de imkan sağlar.

Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş, op. cit., 2011, s.156:*

2. Somut Norm Denetimi (İtiraz Yolu)²²

“Somut norm denetimi (*concrete control of norms*)”, “anayasaya aykırılık itirazı (*contention of unconstitutionality*)” veya “def’i yolu (*voie d’exception*)”, “bir mahkemede görülmekte olan bir davanın karara bağlanmasının, o davada kullanılacak hukuk normunun anayasaya uygun olup olmamasına bağlı olması halinde yapılan denetimdir”²³. Bu denetim yoluyla yürürlükte olan ve yıllardır uygulanmış olan bir kanunun denetlenmesi sağlanabilir. Doktrinde bu denetim yolu için “itiraz” veya “def’i (*exceptio*) yolu” deyimleri de kullanılmaktadır.

22. Kiratlı, *Anayasa Yargısında Somut Norm Denetimi: İtiraz Yolu*, op. cit., s.1966; Özbudun, *Türk Anayasa Hukuku*, op. cit., s.371-381; Armağan, *Anayasa Mahkememizde...*, op. cit., s.73-97; Aliefendioğlu, “Türk Anayasa Yargısında İptal Davası ve İtiraz Yolu”, op. cit., s.115-137.
23. Kiratlı, *Anayasa Yargısında Somut Norm Denetimi: İtiraz Yolu*, op. cit., s.35.

Bilal Canatan’ın yukarıdaki paragrafı, benim paragraftımdan ifade biçimi değiştirilerek yapılmış bir alıntıdır; yani bir “mealen alıntı”dır. Mealen alıntı da bir alıntıdır ve kaynağının gösterilmesi gerekir. Kaldı ki, Bilal Canatan, bu alıntıda ifadeleri değiştirmekte çok da başarılı olamamıştır: Alıntının benden yapıldığı kolayca teşhis edilmektedir. Bilal Canatan’ın

Bu denetim yolu, yürürlükte olan ve yıllardır uygulanmış olan bir kanunun denetlenmesine de imkan sağlar.

şeklindeki cümlesinin (s.10), benim

Bu denetim yoluyla yürürlükte olan ve yıllardır uygulanmış olan bir kanunun denetlenmesi sağlanabilir.

şeklindeki cümleden (m.157) alınmış olmadığına kim inanır?

Bilal Canatan, yukarıda görüldüğü gibi soyut norm denetimini ve somut norm denetimi konularını benden aktardığı gibi, izleyen paragrafta da “bireysel başvuru (anayasa şikayeti) konusunu da benden aktarmaktadır. Şimdi bunu görelim:

ÖRNEK 13

Canatan, *Anayasa Hukuku*, op. cit., 2012, s.10:

Bireysel Başvuru (Anayasa Şikayeti): Avrupa modeli anayasa yargısını benimsemiş bazı ülkelerde, temel hak ve hürriyetleri ihlal edilen kişilere belli koşullar altında Anayasa Mahkemesi’ne başvurma hakkı tanınmıştır. Buna bireysel başvuru ya da anayasa şikayeti adı verilmektedir.

Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş*, op. cit., 2011, s.156:

Avrupa tipi Anayasa yargısı sistemini benimsemiş bazı ülkelerde, bireyler de anayasa mahkemesine bazı koşullarda başvurma imkânı tanınmaktadır. Buna “anayasa şikayeti (*constitutional complaint*)” ismi verilmektedir²⁵. Ancak bu başvuruyu isteyen herkes değil, sadece temel hak ve hürriyetleri ihlâl edilen kişiler belirli koşullar altında yapabilmektedir.

25. Jackson ve Tushnet, op. cit., s.521.

Görüldüğü gibi alıntı benden, ama bana atıf yok.

Diğer örneklere geçmeden önce Bilal Canatan'ın “Anayasa Yargısı” konusunda neredeyse yazdığı her paragraf benim kitabımdan alınmış olduğunu belirtmek isterim. Yine belirtmek isterim ki, bu paragraflar aynen benim kitabımdaki plân dâhilinde verilmiştir. Hatta Bilal Canatan'ın söz konusu plânda geçen başlıklarda geçen kelimeler aynen benim başlıklarım da geçen kelimelerdir. Ben “*Anayasa Yargısı Modelleri*” diyorum; Bilal Canatan da öyle diyor. Ben “*Anayasaya Uygunluk Denetiminin Türleri*” diyorum; ne büyük rastlantı; Bilal Canatan da aynı başlığı atıyor.

Bir Gözlem.- Yukarıdaki 13 adet örnek, Bilal Canatan'ın kitabının ilk 7 sayfasından alınmıştır (s.4-10). Üstelik söz konusu kitap 13,5x19,5 cm boyutlarında, yani roman boyutunda bir kitaptır. Bilal Canatan'ın bu ilk yedi sayfasında benden almadan yazdığı bir paragraf neredeyse yok gibidir. Bilal Canatan bu 13 adet alıntıda bana tek bir atıf dahi yapmamaktadır. O nedenle biz bu alıntıların hukuka uygunluğunu başka şartlar açısından incelemeye gerek görmedik. Ama bir ihtimal Bilal Canatan bu alıntılarının hepsinin kaynağını göstermiş olsaydı dahi, yazdığı bu yedi sayfa hukuka uygun hâle gelmezdi. Zira bu uzunlukta bir alıntı, kaynağı gösterilmiş olsa bile, bir yandan FSEK, m.35/1, b.1'de öngörülen iktibasın “bazı cümle ve fıkralar” ile sınırlı olması şartına, diğer yandan FSEK, m.35/1, b.3'te öngörülmüş olan “iktibasın maksadın haklı göstereceği nispet dahilinde ve münderacatını aydınlatmak maksadıyla” yapılması şartına aykırı olurdu.

Bilal Canatan sadece “Anayasa Yargısı” konusunu değil, “Devlet Kavramı” konusunu da benim kitabımdan kaynağını göstermeksizin yaptığı alıntılarla işlemektedir. Şimdi bunu görelim:

ÖRNEK 14

Canatan, *Anayasa Hukuku*, op. cit., 2012, s.12:

Dolayısıyla devleti, belirli bir toprak parçası üzerinde egemenlik kurmuş insan topluluğu olarak tanımlayabiliriz.

Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş*, op. cit., 2011, s.34:

Devleti, kısaca, belirli bir toprak parçası üzerinde egemenlik kurmuş insan topluluğu olarak tanımlayabiliriz.

Görüldüğü gibi tanım kelimesi kelimesine benden alınma. Bilal Canatan'ın bu tanımın bir yandan kaynağını göstermesi, bir yandan da bunu tırnak içinde vermesi gerekirdi.

ÖRNEK 15**Canatan, *Anayasa Hukuku, op. cit.*, 2012, s.12:**

- Millet: Bir devletin kurulabilmesi için öncelikle, birbirlerine bir takım bağlarla bağlanmış insanlardan oluşan bir topluluğun, yani milletin bulunması gerekir.

Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş, op. cit.*, 2011, s.34:

Bir devletin kurulabilmesi için gerekli olan ilk şey “insan topluluğu (*population*)”dur. ... İşte biz birbirlerine birtakım bağlarla bağlanmış insanlardan oluşmuş topluluğa “millet (*nation*)” deriz.

Bilal Canatan, “millet” kavramını tanımını bu şekilde benden aldıktan sonra, “objektif” ve “sübjektif” millet anlayışları açıklamasını da benden özetleyerek almaktadır. Şimdi bunu görelim:

ÖRNEK 16**Canatan, *Anayasa Hukuku, op. cit.*, 2012, s.12:**

Objektif millet anlayışına göre, bir insan topluluğunun millet olması için gerekli unsurlar ırk, dil ya da din birliği gibi maddî yani elle tutulur, gözle görülür nitelikte unsurlardır. Sübjektif millet anlayışına göre ise, milleti oluşturan insanlar birbirlerine mazi, hatıra birliği, birlikte yaşama arzusu, ülkü birliği gibi bağlarla bağlanır.

Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş, op. cit.*, 2011, s.34:

Objektif anlayışa göre, millet birtakım *objektif bağlarla* birbirine bağlanmış insanların oluşturduğu bir topluluktur. Bu bağlar *maddî*, yani elle tutulur, gözle görülür, kısacası beş duyuyla hissedilir niteliktedir. Örneğin ırksal, dilsel veya dinsel bağlar bu niteliktedir....

Sübjektif millet anlayışına göre, milleti oluşturan insanlar birbirine sübjektif, yani elle tutulamayan, gözle görülemeyen nitelikte olan bağlarla da bağlanabilir. Bu bağlar, *manevî* niteliktedir; birtakım duygu ve düşüncelerden oluşur. ... Milleti oluşturan insanları birbirine bağlayan bu sübjektif bağlar arasında, mazi, hatıra, amaç, ideal, istikbal, ülkü birliği gibi hususlar yer almaktadır. ...

ÖRNEK 17**Canatan, *Anayasa Hukuku, op. cit., 2012, s.13:***

Üniter Devlet: Üniter devlet, devletin ülke, millet ve egemenlik unsurları ile yasama, yürütme ve yargı organları bakımından teklik özelliği gösteren devlet şeklidir.

Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş, op. cit., 2011, s.34:*

Üniter devlet, devletin, ülke, millet ve egemenlik unsurları ve keza yasama, yürütme ve yargı organları bakımından teklik özelliği gösteren devlet şeklidir.

Görüldüğü gibi ortada noktası virgülüne benden yapılmış bir alıntı vardır; ama bana yapılmış bir atıf yoktur.

ÖRNEK 18**Canatan, *Anayasa Hukuku, op. cit., 2012, s.15:***

Biz,

monarşiyi, devlet başkanının bu makama veraset yoluyla, yani irsî olarak geldiği devlet, cumhuriyeti ise devlet başkanının seçimle belirlendiği devlet olarak tanımlıyoruz.

Bilal Canatan'ın “*biz,...* olarak tanımlıyoruz” diyerek bu tanımı kendisine mal etse de gerçekte bu tanım Léon Duguit tarafından yapılmış ve Türkiye’de benim tarafından tanıtılmıştır. Kitabımızda Duguit’ye atfen yapılan ilgili tanım şöyledir:

Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş, op. cit., 2011, s.51:*

Duguit’ye göre, bir devlette eğer devlet başkanı, bu makama veraset usûlüyle, yani irsî olarak geliyorsa, bu devletin şekli monarşi, yok eğer başka bir usülle geliyorsa bu devletin şekli cumhuriyettir².

1. Léon Duguit, *Traité de droit constitutionnel*, Paris, Ancienne librairie fontemoing, 3.B., 1928, c.II, s.770.

* * *

Bilal Canatan, “**Hükûmet Sistemleri**” konusunu benim kitabımdan özetleyerek vermektedir. Bu özetlemeye örnekler verelim:

ÖRNEK 19**Canatan, *Anayasa Hukuku, op. cit.*, 2012, s.17:****a. Kuvvetler Birliği**

Kuvvetler Birliği sistemleri, yasama ve yürütme kuvvetlerinin aynı elde birleştiği hükümet sistemleridir. Bu birleşme ya yürütme organında ya da yasama organında olabilir.

- Yürütme Organında Birleşme: Yürütme organının aynı zamanda kanunları da koyduğu sistemdir. Mutlak monarşi veya diktatörlük şeklinde karşımıza çıkar.
- Yasama Organında Birleşme: Meclis Hükümeti Sistemi veya “konvansiyonel sistem” adı verilen bu sistemde yasama organı aynı zamanda kendi yaptığı kanunların icrasını da deruhte etmektedir. Meclis, yürütme işlevini yerine getirmek üzere, kendi içinden bir “icra heyeti” seçer. İcra Heyetinin Meclis’ten ayrı bir varlığı yoktur. İcra Vekilleri (Bakanlar) Meclis’e karşı bireysel olarak sorumludurlar. Meclis sürekli olarak çalışır, Meclis’i feshetme yetkisi olan bir organ yoktur.

Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş, op. cit.*, 2011, s.76-79:**I. KUVVETLER BİRLİĞİ SİSTEMLERİ**

“Kuvvetler birliği sistemleri (*systemes de confusion des pouvoirs*)”, yasama ve yürütme kuvvetlerinin aynı elde birleştiği hükümet sistemleridir. Bu birleşmede iki ihtimal olabilir. Yasama ve yürütme kuvvetleri, ya yürütme organında ya da yasama organında birleşir.

A. YÜRÜTME ORGANINDA BİRLEŞME

Birinci ihtimalde, yasama ve yürütme kuvvetleri yürütme organının elinde toplanmıştır. Yani yürütme organı hem kanunları yürütmekte, hem de yürüttüğü kanunları kendisi koymaktadır. Bu tür birleşmenin mutlak monarşi ve diktatörlük olmak üzere iki şekli vardır.

1. Mutlak Monarşi...

2. Diktatörlük...

B. YASAMA ORGANINDA BİRLEŞME: MECLİS HÜKÜMETİ²⁶

Kuvvetler birliği sistemlerinin bu çeşidinde, yasama ve yürütme kuvvetleri yasama organında birleşmiştir. Yani yasama organı hem kanun yapmakta, hem de kendi yaptığı kanunları uygulamaktadır. Bu tür sisteme anayasa hukuku literatüründe “meclis hükümeti sistemi (*assembly government system*,

système du gouvernement d'assemblée)” veya “konvansiyonel sistem (*conventional system, système conventionnel*)” denmektedir. ...

Meclis Hükûmeti Sisteminin Yasama Organına İlişkin Özellikleri.

Meclis hükûmeti sisteminde yasama yetkisi halk tarafından seçilmiş temsilcilerden (milletvekillерinden) oluşan bir meclise aittir. Meclis hükûmeti sisteminin yasama organına ilişkin gösterdiği başlıca özellikler şunlardır: ...

3. Meclis hükûmeti sistemlerinde, meclis ancak kendi kendini feshedebilir³². ...

4. Meclis hükûmeti sisteminde meclis, sürekli olarak çalışır³³. ...

...Meclis hükûmeti sistemlerinde de meclis, yürütme işi için, kendi içinden bir “heyet”³⁷, bir “komite”³⁸ seçer³⁹. ...

1. Meclis hükûmeti sisteminde, “icra heyeti”nin, meclisten ayrı bir varlığı, kendine mahsus bir hüviyeti ve teşebbüs kuvveti yoktur⁴⁰. ...

6. İcra vekilleri heyeti üyeleri meclise karşı bireysel olarak sorumludurlar. ...

32. Turhan, *Hükümet Sistemleri*, *op. cit.*, s.27.

33. Ergun Özbudun, *1921 Anayasası*, Ankara, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayını, 1992, s.55; Özçelik, *op. cit.*, c.I, s.292.

37. 1921 Anayasası döneminde Türkiye’deki meclis hükûmeti sisteminde bu heyetin adı, “İcra Vekilleri Heyeti”dir.

38. 1792-1795 Fransız konvansiyonel rejimindeki bu heyet, “Kamu Selameti Komitesi (*Comité de Salut public*)”dir.

39. Özbudun, *1921 Anayasası*, *op. cit.*, s.51.

40. *Ibid.*, s.52.

Yukarıdaki iki kutunun karşılaştırılmasından görüldüğü gibi Bilal Canatan, kuvvetler birliği sistemlerini benim kitabımdan özetlemiş, ala bana atıf yapmamıştır.

ÖRNEK 20**Canatan, *Anayasa Hukuku, op. cit.*, 2012, s.18:****b. Kuvvetler Ayrılığı**

Kuvvetler ayrılığı sistemleri, yasama ve yürütme kuvvetlerinin ayrı ayrı organlara verildiği hükümet sistemleridir. Bu şekilde, iktidarın sınırlanması, temel hak ve hürriyetlerin güvence altına alınması, devlet organları arasında denge ve kontrolün (checks and balances) sağlanması amaçlanmaktadır.

Yasama ve yürütme kuvvetlerinin birbirinden mutlak bir şekilde ayrılmış iki organa verildiği sisteme sert kuvvetler ayrılığı ya da başkanlık sistemi, yasama ve yürütme yetkileri iki ayrı organa verilmekle birlikte bu organların birbirinden tam olarak bağımsız olmadığı sistemlere de yumuşak kuvvetler ayrılığı ya da parlamenter rejim denir.

- Başkanlık Sistemi: Yasama ve yürütme birbirinden kesin olarak ayrılmıştır. Yürütme organı tek kişiliktir. Yürütme yetkisi başkana aittir. Başkan halk tarafından seçilir. Yasama yetkisi ise parlamentoya aittir. Aynı kişiler her iki organda görev alamaz. Başkan parlamentonun, parlamento da başkanın görevine son veremez. Başkanlık sistemi, ABD’de uygulanmaktadır.

Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş, op. cit.*, 2011, s.82-85:**II. KUVVETLER AYRILIĞI SİSTEMLERİ**

“Kuvvetler ayrılığı sistemleri (*separation of powers systems, systèmes de séparation des pouvoirs*)”, yasama ve yürütme kuvvetlerinin ayrı ayrı organlara verildiği hükümet sistemleridir. Kuvvetler ayrılığı sistemleri kendi içinde kuvvetler ayrılığının derecesine göre “sert kuvvetler ayrılığı sistemi” ve “yumuşak kuvvetler ayrılığı sistemi” olmak üzere ikiye ayrılır. Sert kuvvetler ayrılığı sistemi “başkanlık sistemi”, yumuşak kuvvetler ayrılığı sistemi ise “parlâmenter sistem”dir. Şimdi bunları sırasıyla görelim.

A. SERT KUVVETLER AYRILIĞI: BAŞKANLIK SİSTEMİ

“Sert kuvvetler ayrılığı sistemi (*rigid separation of powers system, système de séparation rigide des pouvoirs*)”nde, yasama ve yürütme kuvvetleri birbirinden mutlak bir şekilde ayrılmış iki organa verilmiştir. ...

- a) Yürütme Organı Tek Kişiliktir.- ...
- b) Başkan, Halk Tarafından Seçilir.- ...
- c) Başkan Yasama Organını Feshedemez.- ...
- b) Aynı Kişi Hem Yürütmede, Hem Yasamada Görev Alamaz.- ...

ÖRNEK 21**Canatan, *Anayasa Hukuku*, op. cit., 2012, s.20:**

Hürriyet (özgürlük), bir şeyi yapma veya yapmama, belli bir şekilde davranıp davranmama erkidir. Hak ise özgürlüğün somutlaşmış biçimidir. Haklar, mahkeme önünde ileri sürülebilir. Temel hak ve hürriyetler, insan haklarının pozitif hukuk tarafından tanınmış ve düzenlenmiş kısmıdır.

Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş*, op. cit., 16. Baskı, 2010⁵, s.147-148:

Hürriyet, bir şeyi yapma veya yapmama, belli bir şekilde davranıp davranmama erki olarak tanımlanabilir⁴. ... Hak, hürriyetin somutlaştırılmış biçimidir. (2) Haklar mahkeme önünde ileri sürülebilir⁵. ... Yani “temel hak ve hürriyetler” insan haklarının pozitif hukuk tarafından tanınmış ve düzenlenmiş kısmıdır⁶.

4. Kaboğlu, *Kolektif Özgürlükler*, op. cit., s.14; Uygun, op. cit., s.6.

5. Kaboğlu, *Özgürlükler Hukuku*, op. cit., s.13.

6. Favoreu et al., op. cit., s.780, Oliva, op. cit., s.299.

ÖRNEK 22**Canatan, *Anayasa Hukuku*, op. cit., 2012, s.20-21:****A. Temel Hak ve Hürriyetlerin Sınıflandırılması**

- **Negatif Statü Hakları:** Negatif statü hakları, kişinin devlet tarafından dokunulamayacak özel alanının sınırlarını çizen haklar ve hürriyetlerdir. Bu haklar, devlete “karışmama” ödevi yükler, kişiyi devlete ve topluma karşı korur. Konut dokunulmazlığı, kişi güvenliği, düşünce özgürlüğü negatif statü haklarındandır.
- **Pozitif Statü Hakları:** Pozitif statü hakları, bireylere devletten olumlu bir davranış, bir yardım veya hizmet isteme imkanını tanıyan haklardır. Sosyal devlet anlayışının sonucu olan bu “sosyal haklara” örnek olarak konut hakkı ve çalışma hakkı verilebilir.

5. Dikkat: Bu örnekteki alıntıyı Bilal Canatan, bizim *Anayasa Hukukuna Giriş* isimli kitabımızın 2010’da basılan 16’ncı baskısından (veya daha eski baskılarından) almıştır. 17’nci baskıdan itibaren söz konusu paragrafı biz değiştirdik.

- Aktif Statü Hakları: Aktif statü hakları kişinin devlet yönetimine katılmasını sağlayan haklardır. Siyasî haklar ya da katılma hakları da denen bu haklara örnek olarak seçme ve seçilme hakkı, siyasi parti kurma hakkı, dilekçe hakkı zikredilebilir.

Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş, op. cit., 2011, s.140-141:*

III. TEMEL HAK VE HÜRRİYETLERİN SINIFLANDIRILMASI

Temel hak ve hürriyetler, Georg Jellinek (*Yelinek* okunur)'in klasikleşen ayrımına göre üç gruba ayrılmaktadır: Negatif statü hakları, pozitif statü hakları, aktif statü hakları.

1. Negatif Statü Hakları.- “Negatif statü hakları (*negative status rights*)”, kişinin devlet tarafından aşılamayacak ve dokunulamayacak özel alanının sınırlarını çizen hak ve hürriyetlerdir¹⁸. Örneğin konut dokunulmazlığı, kişi güvenliği, din hürriyeti, düşünce hürriyeti, mülkiyet hakkı negatif statü hakkı niteliğindedir. Bu haklar devlete, “karışmama”, “gölge etmeme” ödevi yüklerler¹⁹. Bu haklar kişiyi devlete ve topluma karşı koruyan haklar olduğu için bu haklara “koruyucu haklar” da denir²⁰.

2. Pozitif Statü Hakları.- “Pozitif statü hakları (*positive status rights*), bireylere devletten olumlu bir davranış, bir hizmet, bir yardım isteme imkânını tanıyan haklardır²¹. Örneğin çalışma hakkı, sağlık hakkı, konut hakkı, sosyal güvenlik hakkı bu tür haklardandır. ... Sosyal devlet anlayışının sonuçları olduğundan bu haklara kısaca “sosyal haklar” da denir.

3. Aktif Statü Hakları.- Aktif statü hakları (*active status rights*), kişinin devlet yönetimine katılmasını sağlayan haklardır²². Bu haklara bu nedenle “katılma hakları” da denir²³. Seçme ve seçilme hakkı, siyasî parti kurma hakkı, siyasî faaliyette bulunma hakkı, kamu hizmetine girme hakkı, dilekçe hakkı aktif statü haklarına örnek gösterilebilir. Bu haklara “siyasî haklar” da denir.

18. Kapani, *Kamu Hürriyetleri, op. cit., s.6; Autexier, op. cit., s.118.*

19. Kapani, *Kamu Hürriyetleri, op. cit., s.6.*

20. Gözübüyük, *Anayasa Hukuku, op. cit., s.166; Alexy, op. cit., s.149; Favoreu et al., op. cit., s.790.*

21. Kapani, *Kamu Hürriyetleri, op. cit., s.6; Autexier, op. cit., s.118-119.*

22. Gözübüyük, *Anayasa Hukuku, op. cit., s.167; Alexy, op. cit., s.169.*

23. Kapani, *Kamu Hürriyetleri op. cit., s.6; Autexier, op. cit., s.119.*

Görüldüğü gibi Bilal Canatan, temel hak ve hürriyetlerin negatif, pozitif ve aktif statü hakları şeklindeki ayrımını benim kitabımdan aktarmaktadır. Burada belirtmek isterim ki, söz konusu ayrım benim tarafından değil, George Jellinek tarafından yapılmış bir ayrımdır. Georg Jellinek'in yaptığı bir ayrımı Bilal Canatan bana atıf yapmaksızın aktarabilir. Ancak bunun için bu ayrımı, benim ifadelerimi kopyalamadan, kendi ifadeleriyle yapması ge-

rekir. Eğer Bilal Canatan bu ayrımı beni kopyalamadan yapsaydı ortaya kaçınılmaz olarak çok farklı cümleler çıkardı. Oysa yukarıda görüleceği gibi Bilal Canatan'ın cümleleri ya benim cümlelerimin tamamen aynısı, ya da yüzde 90'lık bir ölçüde tekrarından ibarettir. Örneğin ben

Negatif statü hakları, kişinin devlet tarafından aşılamayacak ve dokunulamayacak özel alanının sınırlarını çizen hak ve hürriyetlerdir

diyorum (s.140), Bilal Canatan da

Negatif statü hakları, kişinin devlet tarafından dokunulamayacak özel alanının sınırlarını çizen haklar ve hürriyetlerdir.

diyorm (s.20). Herhalde bu derece bir benzerlik bir rastlantı olamaz. Keza

Pozitif statü hakları, bireylere devletten olumlu bir davranış, bir hizmet, bir yardım isteme imkânını tanıyan haklardır.

diyorum (s.141), Bilal Canatan da

Pozitif statü hakları, bireylere devletten olumlu bir davranış, bir yardım veya hizmet isteme imkanını tanıyan haklardır.

diyorm (s.21). Dikkat edileceği gibi Bilal Canatan cümlesi benim cümlemin kopyasıdır. 16 kelimelik bu cümleyi Bilal Canatan'ın benim cümlemi görmeden kurmuş olması ihtimal dâhilinde değildir. Tüm bunlar göstermektedir ki, Bilal Canatan söz konusu benden alıntı yapmakta, ama bana atıfta bulunmamaktadır. Alıntılanan cümlelerin umumîleşmiş bir bilgiyi içeriyor olmasının doğuracağı bir sonuç yoktur. Umumileşmiş bir bilgiyi, yazar kendi cümleleriyle ifade etme zahmetine girmiyor, bu bilgiyi bir başkasının cümlelerini alarak veriyorsa, bu yazara atıf yapmak zorundadır.

ÖRNEK 23

Canatan, *Anayasa Hukuku, op. cit.*, 2012, s.22-23:

Sözleşmede tanınan temel hak ve hürriyetleri, sözleşmeye taraf bir devlet tarafından ihlal edilen kişiler, bu devlete karşı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurabilirler. Buna bireysel başvuru hakkı denmektedir.

Bir kişinin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurabilmesi için öncelikle kendi ülkesindeki iç hukuk yollarını

tüketmesi gerekmektedir. Kişiler iç hukukta hakkını aradıktan ve bu konuda olumsuz nihaî kararı aldıktan sonra altı ay içinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvurmalıdırlar. Başvuru, ön koşulları taşııyorsa reddedilir.

Mahkeme, bir başvuruyu ön koşullar açısından kabul edilebilir bulduktan sonra, esas hakkında karar vermeden önce taraflara “dostane çözüm” çağrısında bulunur. Taraflar kendi aralarında uzlaşırlar ve bu uzlaşma da Mahkemece benimsenirse, başvuru sonuçlanmış olur.

Dostane çözüm yoluyla bir sonuca ulaşlamamışsa, Mahkeme başvuruyu esastan inceler. Sözleşmede tanınan bir hakkın ihlal edildiği kanısına varırsa, zarar gören tarafın tazminine hükmeder. Mahkeme, devletin Sözleşmeye aykırı işlemini iptal edemez, devlet de bu işlemi veya eylemi geri almak zorunda değildir. Mahkemenin hükmedebileceği tek müeyyide, tazminattır. Mahkeme kararlarının uygulanıp uygulanmadığı Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından denetlenir.

Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş, op. cit., 2011, s.147-148:*

Sözleşmede tanınan temel hak ve hürriyetleri, Sözleşmeyi imzalayan bir devlet tarafından ihlâl edilen kişiler, bu devlete karşı, bu Mahkemeye “bireysel başvuru” denen bir usülle başvurabilirler.

Bir kişinin Mahkemeye başvurabilmesi için öncelikle aleyhine başvuracağı devletin içinde hakkını araması, yani iç hukuk yollarını tüketmesi gerekmektedir (AİHS, m.35). Kişiler, iç hukukta hakkını aradıktan ve bu konuda olumsuz nihaî kararı aldıktan sonra *altı ay içinde* yazılı olarak Strasbourg'da bulunan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurmalıdırlar (m.35/1). ...

Mahkeme başvuruyu önce ön koşullar açısından inceler. Buna “kabul edilebilirlik (*admissibility*)” incelemesi” denir. Mahkeme bir eksiklik görmez ise başvurunun “kabul edilebilir (*admissible*)” olduğuna karar verir. Ön koşulları taşımayan başvurunun ise “kabul edilemez (*inadmissible*)” olduğuna karar verir (m.35/2). Kabul edilemezlik kararı kesindir. Bu karara karşı başvuru yolu yoktur.

Mahkeme kabul edilebilirlik kararı vermiş ise “esastan inceleme safhası (*merits stage*)”na geçilir. Mahkeme esas hakkında kararını vermeden önce, taraflara “dostane çözüm (*friendly settlement*)” önerebilir (m.38). Taraflar (yani bireysel başvuru sahibi ile devlet) kendi aralarında uzlaşırlar ve bu uzlaşma da Mahkemece benimsenirse, başvuru sonuçlanmış olur (m.39).

Dostane çözüm yoluyla bir sonuca ulaşılammışsa, mahkeme başvuru esastan inceler; tarafların yazılı görüşlerini alır; gerekli görürse duruşma yapar, tanık dinler, keşif yapar. Mahkeme başvuru sahibinin Sözleşmede tanınan bir hakkının devlet tarafından ihlâl edildiği kanısına varırsa, “hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder” (m.41). Yani Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin hükmedebileceği müeyyide, devleti “tazminat” ödemeye mahkûm etmekten ibarettir. Mahkemenin, devletin Sözleşmeye aykırı işlemini iptal etme gibi bir yetkisi yoktur. Devlet de Mahkeme tarafından Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine aykırı bulunan eylem ve işlemini geri almak zorunda değildir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları bağlayıcıdır (m.46). Ancak bu kararların cebrî icrası mümkün değildir. Mahkemenin kararlarının uygulanıp uygulanmadığı Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından denetlenir (m.46).

Görüldüğü gibi Bilal Canatan, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önünde bireysel başvuru usulünün işleyişini benim kitabımdan özetleyerek aktarmaktadır. Bunu yaparken benim kitabımdan bazı cümleleri atmış, bazı cümleleri ise küçük ölçüde değiştirmiştir. Ama hala hiç dokunmadan verdiği pek çok cümle vardır. Örneğin ben

Sözleşmede tanınan temel hak ve hürriyetleri, Sözleşmeyi imzalayan bir devlet tarafından ihlâl edilen kişiler, bu devlete karşı, bu Mahkemeye “bireysel başvuru” denen bir usülle başvurabilirler.

diyorum, Bilal Canatan da

Sözleşmede tanınan temel hak ve hürriyetleri, sözleşmeye taraf bir devlet tarafından ihlal edilen kişiler, bu devlete karşı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurabilirler.

diyor. Ben

Bir kişinin Mahkemeye başvurabilmesi için öncelikle aleyhine başvuracağı devletin içinde hakkını araması, yani iç hukuk yollarını tüketmesi gerekmektedir

diyorum, Bilal Canatan da

Bir kişinin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurabilmesi için öncelikle kendi ülkesindeki iç hukuk yollarını tüketmesi gerekmektedir.

diyor. Ben

Kişiler, iç hukukta hakkını aradıktan ve bu konuda olumsuz nihaî kararı aldıktan sonra *altı ay içinde* yazılı olarak Strasbourg'da bulunan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurmalıdırlar (m.35/1). ...

diyorum, Bilal Canatan da

Kişiler iç hukukta hakkını aradıktan ve bu konuda olumsuz nihaî kararı aldıktan sonra altı ay içinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvurmalıdırlar.

diyor. Ben

Dostane çözüm yoluyla bir sonuca ulaşılammışsa, mahkeme başvurusu esastan inceler

diyorum, Bilal Canatan da

Dostane çözüm yoluyla bir sonuca ulaşılammışsa, Mahkeme başvurusu esastan inceler.

diyör. Tüm bu cümleleri Bilal Canatan benim cümlelerimi görmeden kurmuş olabilir mi?

* * *

Burada bir hususa dikkat çekmek isterim. Yukarıdaki 23 adet usülsüz alıntı örneğinin, Bilal Canatan'ın kitabının orasından burasından cımbızla seçilmiş örnekler olduğu sanılmamalıdır. Bu 23 adet örnek, Bilal Canatan'ın kitabının ilk 20 sayfasından (s.3-23) alınmıştır. Ve bütün örnekler birbirini izleyen ardışık örneklerdir. Bilal Canatan kitabının ilk 20 sayfasında neredeyse benim kitabımdan alınmamış bir paragraf yoktur. Eğer bir ihtimal Bilal Canatan, bu alıntılarının hepsinin sonunda bana atıf yapmış olsaydı bile, bu alıntılar hukuka uygun hâle gelmezdi. Zira, FSEK, m.35/1, b.1 uyarınca alıntı, "bazı cümle ve fıkralar" ile sınırlı olmalı; FSEK, m.35/1, b.3 uyarınca da alıntının, "maksadın haklı göstereceği nispet dahilinde ve münderacatını maksadıyla" yapılması lazımdır. Bilal Canatan'ın kitabının ilk 20 sayfasında kendisi tarafından oluşturulmuş bir "münderacat" yoktur. Bu 20 sayfada benden yapılan alıntılar çıkarılırsa geriye 20 boş sayfa kalır.

Bu 20 sayfada Bilal Canatan'ın benden yaptığı 23 adet alıntı, FSEK, m.35'te öngörülen bütün alıntı şartları bakımından hukuka aykırıdır. (1) Yukarıda açıklandığı gibi, bu yirmi sayfada yazılan her şey neredeyse benden alınmadır. Bu uzunlukta bir alıntı, FSEK, m.35/1, b.1'de öngörülen iktibasın "bazı cümle ve fıkralar" ile sınırlı olması şartına aykırıdır. (2) Bu uzunlukta bir alıntı FSEK, m.35/1, b.3'te öngörölmüş olan "iktibasın maksadın haklı göstereceği nispet dahilinde ve münderacatını aydınlatmak maksadıyla" yapılması şartına da aykırıdır. (3) Yukarıda gösterildiği gibi bu alıntılarının ezici

çoğunluğu benim cümlelerimden, noktası virgülüne, kelimesi kelimesine yapılmış alıntılardır. Dolayısıyla bu alıntıların “aynen alıntı” formunda, yani tırnak içinde italikle veya girintili paragraf olarak yapılması lazımdır. Oysa Bilal Canatan böyle yapmamaktadır. Dolayısıyla Bilal Canatan’ın alıntıları FSEK, m.35/son’da öngörülen “iktibasın belli olacak şekilde yapılması” şartına da aykırılık taşır. (4) Nihayet Bilal Canatan’ın yaptığı alıntılarda kaynak göstermemiştir. Dolayısıyla alıntıları FSEK, m.35/son’da öngörülen iktibasın kaynağının gösterilmesi şartına da aykırıdır.

* * *

Bilal Canatan’ın kitabının bundan sonraki kısmı “anayasa hukukunun genel esasları”na ilişkin değil, “Türk anayasa hukuku”na ilişkindir. Bu kısımda büyük ölçüde anayasa hükümlerinin açıklaması yapılmaktadır. Dolayısıyla Bilal Canatan’ın yazdığı şeyler, anayasa ve kanun metinlerinde bulunan şeylerdir. Bununla birlikte pek çok durumda Bilal Canatan’ın yazdığı bu şeylerin de anayasa veya kanun metinlerinden değil, gerçekte benim kitabımdan aktarılmış şeyler gibi görünüyor. Ancak bunu kesin bir iddia olarak dile getirmek çok zor. Zira alıntılanan cümle, aynı zamanda anayasa veya kanun metninde buldukça, bu alıntının benden yapılmış olduğunu ispat etmek, bazı istisnalar dışında imkânsızdır.

Ancak biz yine de bu yönde aşağıda bazı örnekler vereceğiz.

ÖRNEK 24

Canatan, *Anayasa Hukuku, op. cit., 2012, s.42:*

II. ÜNİTER DEVLET İLKESİ

Anayasa’nın 3. maddesine göre “Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür.” Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olması, onun “üniter devlet” olması demektir. Üniter devlet kavramı, devletin ülke, millet ve egemenlik unsurları bakımından tekliğini ifade eder. Ayrıca üniter devlette tek anayasa vardır ve devlet organları tekli düzeyde yapılanmıştır.

Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş, op. cit., 2011, s.197:*

II. ÜNİTER DEVLET İLKESİ

Anayasamızın 3’üncü maddesine göre, “Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür”. Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olması, onun “üniter devlet” olması demektir. Anayasamız federaliz-

me kapalıdır. Yukarıda sekizinci bölümde genel olarak üniter devletin ne olduğunu görmüştük. Üniter devlet, devletin ülke, millet ve egemenlik unsurları bakımından teklik özelliğini gösterdiği devlet şeklidir. O hâlde Türkiye Devleti, hem *ülkesi*, hem de *milletiyle* bölünmez bir bütündür.

Görüldüğü gibi Bilal Canatan, Anayasamızın 3'üncü maddesini açıklıyor olsa da, yazdıklarının pozitif bir dayanağı da olsa, yazdığı cümleler kendi cümleleri veya Anayasanın metninde yer alan cümleler değil, benim cümlelerimdir. Nitekim ben (s.197)

Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olması, onun “üniter devlet” olması demektir

diyorum, Bilal Canatan da

Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olması, onun “üniter devlet” olması demektir.

diye yazıyor (s.42). Görüldüğü gibi ben de, Bilal Canatan da, 13 kelime-lik cümleyi kelimesi kelimesine aynen kuruyoruz. Dahası benim tırnak içinde verdiğim iki kelimeyi, Bilal Canatan da tırnak içinde vermektedir. Bilal Canatan'ın bu cümleyi benim cümlemi görmeden kurmuş olması mümkün müdür?

ÖRNEK 25

Canatan, *Anayasa Hukuku*, *op. cit.*, 2012, s.43:

IV. LAİK DEVLET İLKESİ

1982 Anayasası'nın 2. maddesine göre, Türkiye Cumhuriyeti laik bir devlettir. Laikliğin, "din hürriyeti" ve "din ve devlet işlerinin ayrılığı" olmak üzere iki yönü vardır.

A. Din Hürriyeti

Din hürriyeti, inanç ve ibadet hürriyetinden oluşur. 1982 Anayasası inanç hürriyetini mutlak şekilde tanıırken, ibadet hürriyetini sınırlı olarak tanımıştır. Din ve vicdan hürriyeti, Anayasa'nın 15. maddesinde özel güvence altına alınan hak ve hürriyetler arasında sayılmıştır. Anayasa'nın 24. maddesine göre de "herkes, vicdan, dinî inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir." İbadet, dinî âyin ve törenler ise ancak -temel ve hak ve hürriyetlerin kötüye kullanılmamasını düzenleyen- 14. madde hükümlerine aykırı olmamak şartıyla serbesttir.

B. Din ve Devlet İşlerinin Ayrılığı

Laik bir devlette devlet organları dini esas almaz. Hukuk kuralları da din kurallarına uymak zorunda değildir. Devletin resmi bir dini yoktur ve devlet bütün dinler karşısında tarafsızdır. Herkes din veya mezhep ayrımı gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Laiklik ilkesinin Türkiye'deki uygulamasında iki husus dikkat çekmektedir. İlk olarak, din ve ahlâk eğitim ve öğretimi Devletin gözetim ve denetimine verilmektedir. Bu çerçevede; "din kültürü ve ahlâk öğretimi ilk ve orta-öğretim kurumlarında okutulan zorunlu dersler arasında yer alır." Ancak, Anayasaya göre ilk ve orta öğretim kurumlarında zorunlu dersler arasında yer alan din kültürü ve ahlak öğretimi belli bir dinin eğitimini değil, genel bir din kültürünü ifade etmektedir.

İkinci olarak; 1982 Anayasası'nın 136. maddesiyle, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın genel idare içinde yani Devlet tüzel kişiliği içinde yer alması hükme bağlanmıştır. Laikliğin gereklerinden biri olan "din kurumları ile devlet kurumlarının birbirinden ayrı olması" açısından, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın genel idare içinde yer alması laiklik ilkesinden bir sapma olarak değerlendirilebilir.

Gözler, Anayasa Hukukuna Giriş, op. cit., 2011, s.203:**VI. LÂİK DEVLET İLKESİ**

1982 Anayasasının 2'nci maddesine göre, “*Türkiye Cumhuriyeti... laik... bir... devlet*”tir. Burada laikliğin gereklerini, yani bir devletin lâik olabilmesi için taşıması gerekli olan şartları göreceğiz. Hemen belirtelim ki, biz burada (içerik bakımından ayrıldığıımız yönler olmakla birlikte), plân itibarıyla Ergun Özbudun’u izliyoruz²⁷. Özbudun’a göre, laikliğin “din hürriyeti” ve “din-devlet işlerinin ayrılığı” olarak iki cephesi vardır.

A. DİN HÜRRİYETİ

Laikliğin birinci cephesi din hürriyetidir. Bir devletin laik olabilmesi için, o devlette din hürriyetinin tanınmış ve güvence altına alınmış olması gerekir. Din hürriyeti de kendi içinde “inanç hürriyeti” ve “ibadet hürriyeti” olarak ikiye ayrılır.

1. İnanç Hürriyeti.- İnanç hürriyeti, kişinin istediği bir dini seçebileceği; hatta istiyorsa herhangi bir dini seçmeyebileceği anlamına gelir. Bir devletin lâik olabilmesi için, o devlette inanç hürriyeti tanınmış olmalıdır. Anayasamız 24'üncü maddesinin ilk fıkrasında “herkes, vicdan, dinî inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir” diyerek “inanç hürriyeti”ni tanımıştır. “İnanç hürriyeti”ne maddenin kendisinde bir “özel sınır” veya bir “anayasal sınır” da getirilmemiştir. Keza, Anayasa “kimse... dinî inanç ve kanaatleri açıklamaya zorlanamaz; dinî inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz ve suçlanamaz” (m.24/3) diyerek, inanç hürriyetine bir ek-güvence de getirmektedir. Anayasamız (m.15/2) olağanüstü hallerde dahi dinî inanç hürriyetine özel olarak korumaktadır.

2. İbadet Hürriyeti.- Din hürriyetinin ikinci veçhesini “ibadet hürriyeti” oluşturur. İbadet en geniş anlamda bir dinin gereklerini yerine getirmek demektir. O halde ibadet hürriyeti, kişinin inandığı dinin gereklerini, özellikle ayin ve törenlerini serbestçe yerine getirebilmesi demektir. Bir devletin lâik olabilmesi için, o devlette ibadet hürriyetinin de tanınmış olması gerekir. Anayasamız ibadet hürriyetini “14'üncü madde hükümlerine aykırı olmamak şartıyla ibadet, dinî ayin ve törenler serbesttir” (m.24/2) diyerek tanımıştır.

...

B. DİN VE DEVLET İŞLERİNİN AYRILIĞI

Laikliğin ikinci cephesi din ve devlet işlerinin ayrılığıdır. Bir devlette, din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılmış olduğunu söyleyebilmek için aşağıdaki şartların yerine getirilmesi gerekir.

1. Devletin Resmî Bir Dini Olmamalıdır.- ...
2. Devlet Bütün Dinler Karşısında Tarafsız Olmalıdır.- ...

3. Devlet Bütün Din Mensuplarına Eşit Davranmalıdır.- ...
4. Din Kurumları ile Devlet Kurumları Birbirinden Ayrı Olmalıdır.- ...
5. Hukuk Kuralları Din Kurallarına Uymak Zorunda Olmamalıdır.- ...

ÖRNEK 26

Canatan, *Anayasa Hukuku*, op. cit., 2012, s.61-62:

Sosyal devlet kavramı, devletin sosyal barışı ve sosyal adaleti sağlamak amacıyla sosyal ve ekonomik hayata aktif müdahalesini öngörür.

Ergun Özbudun, *Türk Anayasa Hukuku*, Ankara, Yetkin, 2010, s.135:

Sosyal devlet veya refah devleti kavramı (*welfare state*), devletin sosyal barışı ve sosyal adaleti sağlamak amacıyla sosyal ve ekonomik hayata aktif müdahalesini gerekli ve meşru gören bir anlayışı ifade eder.

Görüldüğü gibi Bilal Canatan'ın "sosyal devlet" tanımı kelimesine Ergun Özbudun'un sosyal devlet tanımından alınmıştır. Ama Bilal Canatan, Ergun Özbudun'a atıf yapmamaktadır. Sosyal devletin bu güzel tanımı, Ergun Özbudun tarafından yapılmıştır. Bilal Canatan bu güzel tanımı vermek istiyorsa bunu şüphesiz ki verebilirdi. Ama bunu usûlüne uygun olarak yapması, yani hem bu alıntının kaynağını göstermesi, hem de bu alıntıda aynen alıntı olan ifadeyi tırnak içinde italikle vermesi gerekirdi. Nitekim ben de kendi kitabımda "sosyal devlet" tanımını Ergun Özbudun'dan aldım. Ama usûlüne uygun olarak aşağıdaki şekilde yaptım:

Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş*, op. cit., 2011, s.206:

Sosyal devlet (sozialstaat, welfare state, Etat providence) anlayışı, Ergun Özbudun tarafından "*devletin sosyal barışı ve sosyal adaleti sağlamak amacıyla sosyal ve ekonomik hayata aktif müdahalesini gerekli ve meşru gören bir anlayış*" olarak tanımlanmaktadır³⁸.

38. Özbudun, *Türk Anayasa Hukuku*, op. cit., s.123.

Bilal Canatan da bunu yapabiliirdi. Böyle yaparak da, kendi büyüklüğünden bir şey kaybetmez, Ergun Özbudun'un da hakkını teslim etmiş olurdu. Bilal Canatan'ın "sosyal devlet"i tanımladığı paragrafın son cümlesi şu şekildedir (s.62):

Sosyal devlet, herkesin insan onuruna yakışır bir hayat sürmesini amaçlamaktadır.

İlginçtir ki, Bilal Canatan bu cümleyi de benim “sosyal devlet” tanımını yaptığım paragrafımın sonunda yer alan ve Ergun Özbudun atıfla oluşturduğum (s.206):

Diğer bir ifadeyle sosyal devlet, herkese insan onuruna yaraşır asgarî bir hayat seviyesi³⁹ sağlamayı amaçlayan bir devlet anlayışı olarak tanımlanabilir.

39. Özbudun, *Türk Anayasa Hukuku, op. cit.*, s.123.

şeklindeki cümlemden almaktadır.

ÖRNEK 27

Canatan, *Anayasa Hukuku, op. cit.*, 2012, s.65-68:

Bilal Canatan, kitabının 65 ilâ 68’nci sayfaları arasında yer alan “Temel Hak ve Hürriyetlerin Sınıflandırılması” başlığını benim kitabımdan aktarmaktadır. Bu iddiamız aşırı bir iddia olarak görülecektir. Çünkü bu kısımda yapılan sınıflandırma bizzat 1982 Anayasasının kendi yaptığı sınıflandırmadır. Söz konusu sınıflandırmalar altında benim ve Bilal Canatan’ın verdiği temel hak ve hürriyetler listeleri, aynen Anayasanın kendisinde bulunmaktadır. Anayasanın ilgili kısmındaki maddelerin kenar başlıklarını alt alta yazan herkes bu listeleri oluşturabilir. Dolayısıyla benim söz konusu listelere sahip çıkmam haliyle mümkün değildir. Ama bu listelerin verildiği bağlam, bu listelerden önce veya sonra gelen paragraflar dikkate alınır, Bilal Canatan’ın kitabının 65 ilâ 68’nci sayfaları arasında yer alan “*Temel Hak ve Hürriyetlerin Sınıflandırılması*” başlığını oluştururken benim kitabımdaki aynı başlıklı bölümden yararlandığı tahmin edilebilir. Zira bu listelerden önce ve sonra gelen paragraflar aşağıda gösterileceği gibi benim kitabımdan alınmadır. Şimdi buna örnekler verelim:

Ben “kişinin hak ve ödevleri” listesini verdikten sonra

Bu hak ve hürriyetlerin hepsi Jellinek’in haklar ayrımında “negatif statü hakları” niteliğindedir.

diyorum (Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş, op. cit.*, s.217); Bilal Canatan da

Kişî hak ve hürriyetleri, Anayasa Teorisi bölümünde “negatif statü hakları” olarak nitelendirilen hak ve hürriyetlere tekabül eder.

diyor (Canatan, *Anayasa Hukuku, op. cit.*, 2012, s.65). Bu cümleden sonra Bilal Canatan’ın kitabında yer alan (*op. cit.*, s.65),

Negatif statü hakları, kişinin devlet tarafından dokunulamayacak özel alanının sınırlarını çizen haklar ve hürriyetlerdir. Bu haklar, devlete “karışmama, müdahale etmeme” ödevi yükler, kişiyi devlete ve topluma karşı korur.

şeklindeki iki cümle de gerçekte benim kitabımda (s.140) yer alan

“Negatif statü hakları”, kişinin devlet tarafından aşlamayacak ve dokunulamayacak özel alanının sınırlarını çizen hak ve hürriyetlerdir¹⁸. ... Bu haklar devlete, “karışmama”, “gölge etmeme” ödevi yüklerler¹⁹. Bu haklar kişiyi devlete ve topluma karşı koruyan haklar olduğu için bu haklara “koruyucu haklar” da denir²⁰.

şeklindeki cümlelerden alınmıştır. Devam edelim: Ben “sosyal ve ekonomik haklar ve ödevler” listesini verdikten sonra

Bu hak ve hürriyetler genel olarak Jellinek’in haklar ayrımında “pozitif statü hakları”na tekabül etmektedir.

diyorum (Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş, op. cit.*, s.217); Bilal Canatan da

Sosyal ve ekonomik hak ve hürriyetler, büyük oranda “pozitif statü hakları” olarak nitelendirilen hak ve hürriyetlere tekabül etmektedir.

diyor (Canatan, *Anayasa Hukuku, op. cit.*, 2012, s.65). Bu “tekabül etmektedir” lafı alıntının benden yapıldığını gösterir. Bu cümleden sonra Bilal Canatan’ın kitabında yer alan (*op. cit.*, s.65),

Pozitif statü hakları, bireylere devletten olumlu bir davranış, bir yardım veya hizmet isteme imkanını tanıyan haklardır.

şeklindeki cümle de gerçekte benim kitabımda (s.141) yer alan

Pozitif statü hakları, bireylere devletten olumlu bir davranış, bir hizmet, bir yardım isteme imkânını tanıyan haklardır²¹.

şeklindeki cümleden alınmıştır. Devam edelim:

Ben “siyasi haklar ve ödevler” listesini verdikten sonra

Bu hak ve hürriyetler Jellinek’in haklar ayrımında “aktif statü hakları”na tekabül etmektedir. Bu haklar ve hürriyetler, kişilerin devlet yönetimine katılma ve siyasal faaliyette bulunma haklarıdır.

diyorum (Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş, op. cit.*, s.217); Bilal Canatan da

Siyasi haklar ve ödevler, vatandaşların devlet yönetimine katılmasına imkan sağlayan aktif statü haklarıdır.

diyor (Canatan, *Anayasa Hukuku, op. cit.*, 2012, s.68).

ÖRNEK 28

Bilal Canatan “Temel Hak ve Hürriyetlerin Sınırlanması” konusunu aynen benim yaptığım gibi “olağan dönemlerde” ve “olağanüstü dönemlerde sınırlanması” şeklinde ikiye ayırmakta ve her birini de benim verdiğim şartlar dâhilinde incelemektedir. Şöyle

Canatan, *Anayasa Hukuku, op. cit.*, 2012, s.69-70:

A. Temel Hak ve Hürriyetlerin Olağan Dönemde Sınırlanması (...)

- Sınırlama kanunla yapılmalıdır. (...)
- Sınırlama Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere dayanmalıdır. (...)
- Sınırlama temel hak ve hürriyetlerin özüne dokunmamalıdır.
- Sınırlama, anayasanın sözüne ve ruhuna uygun olmalıdır.
- Sınırlama demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olmamalıdır.
- Sınırlama laik Cumhuriyetin gereklerine aykırı olmamalıdır.
- Sınırlama ölçülülük ilkesine aykırı olmamalıdır.

Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş, op. cit.*, 2011, s.220:

III. OLAĞAN DÖNEMLERDE TEMEL HAK VE HÜRRİYETLERİN SINIRLANDIRILMASI SİSTEMİ

(...)

Görüldüğü gibi 13'üncü maddenin yeni şekli, temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılmasını şu şartlara bağlamıştır:

1. Sınırlama kanunla olmalıdır.
2. Sınırlama Anayasanın ilgili maddesinde belirtilen sebeplere bağlı olmalıdır.
3. Sınırlama Anayasanın sözüne ve ruhuna uygun olmalıdır.
4. Sınırlama demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olmamalıdır.
5. Sınırlama temel hak ve hürriyetlerin özlerine dokunmamalıdır.
6. Sınırlama lâik Cumhuriyetin gereklerine aykırı olmamalıdır.
7. Sınırlama ölçülülük ilkesine aykırı olmamalıdır.

Görüldüğü gibi temel hak ve hürriyetler olağan dönemlerde sınırlandırılmasının yedi şartı, kelimesi kelimesine olduğu gibi benim kitabımdan alınmıştır. Bilal Canatan bu alıntıyı yaparken yaptığı üç değişiklik olmuştur. Birincisi benim beşinci sırada verdiğim şartı üçüncü sırada vermektir. Haliyle bu değişikliğin ortada bir alıntı olduğu vakıası üzerinde doğuracağı bir sonuç yoktur. İkincisi ise şudur: Ben birinci şartı ifade ederken “*Sınırlama kanunla olmalıdır*” diyorum, Bilal Canatan ise “*Sınırlama kanunla yapılmalıdır*” diyor. Bu iki ifade arasında anlam olarak bir fark yok. Kaldı ki bu “*Sınırlama kanunla yapılmalıdır*” ifadesi dahi benim kitabımdan aynı sayfasındaki başlıktan alınmadır. Söz konusu başlığı aşağıya aynen koyuyorum (Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş, op. cit., s.220*):

Şimdi bu yedi şartı sırasıyla inceleyelim:

1. Sınırlama Kanunla Yapılmalıdır.- Anayasanın 13’üncü maddesine göre, “temel hak ve hürriyetler... kanunla sınırlanabilir”. Yani, temel hak ve hürriyetler, kanun hükmünde kararnameyle, tüzükle, yönetmelikle

Üçüncüsü ise şudur: Ben ikinci şartı ifade ederken “*Sınırlama Anayasanın ilgili maddesinde belirtilen sebeplere bağlı olmalıdır*” diyorum, Bilal Canatan ise “*Sınırlama anayasanın ilgili maddesinde belirtilen sebeplere dayanmalıdır*” diyor. Bu iki ifade arasında anlam olarak bir fark yoktur. Kaldı ki Bilal Canatan’ın ifadesi dahi benim kitabımın izleyen sayfasındaki aynı başlıktan kelimesi kelimesine alınmadır. Söz konusu başlığı aşağıya aynen (fotoğraf modunda) koyuyorum (Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş, op. cit., s.221*):

2. Sınırlama Anayasanın İlgili Maddesinde Belirtilen Sebeplere Dayanmalıdır.- 13’üncü maddenin eski şekli, temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılması sebebi olarak “genel sınırlama sebepleri” ve “özel sınırlama se-

Görüldüğü gibi Bilal Canatan’ın olağan dönemlerde temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılması şartları olduğu gibi ve aynen benim kitabımdan alınmıştır. Gerçi bu şartlar benim bulduğum şartlar değil, Anayasamızın 13’üncü maddesinden çıkan şartlardır. Dolayısıyla bu şartların pozitif temeli vardır. Ancak bu şartlar yukarıdaki ifadelerle Anayasamızın 13’üncü maddesinde geçmemektedir. Bu şartları, Anayasanın 13’üncü maddesine dayanarak ben ifade ettim. 13’üncü madde benim tekelimde değil, 13’üncü madde de iktibas serbestisi caridir. Ama bunun için her yazarın oturup 13’üncü maddeyi kendisinin okuması, madde metinden geçen şartları kendisinin ifade etmesi, kendi kurduğu sistem dâhilinde vermesi gerekir. Eğer Bilal Canatan emek verip bunu yapsaydı, 13’üncü maddedeki bu sınırlandırma şartlarını benim ifadelerimden farklı ifadelerle kaleme alır ve pek muhtemelen bunları farklı bir sistem dâhilinde verirdi. Ne demek istediğimiz göstermek için önce 13’üncü maddenin metnin verelim:

“Madde 13.- Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz”.

Görüldüğü gibi 13’üncü maddenin metninde benim yukarıda saydığım şartlar ayrı ayrı sayılmış değildir. Madde metninde gizli olan şartları ben kendi ifadelerimle yedi şart halinde kaleme aldım. Örneğin bende ve Bilal Canatan’da ortak olarak yer alan “Sınırlama temel hak ve hürriyetlerin özlerine dokunmamalıdır” şeklinde bir ifade 13’üncü maddenin metninde geçmemektedir. Gerek bu ifade, gerekse yukarıda sayılan yedi şarttaki ifadeler benim ifadelerimdir. Bilal Canatan bu ifadelerden yararlanmak istiyorsa bana atıf yapmalıdır. Yok eğer bana atıf yapmak istemiyorsa, oturup 13’üncü maddenin metnini okumalı ve bu metinde öngörülen şartları benim ifade ettiğim şartlardan farklı bir şekilde ifade etmelidir. Aynı şeyleri Bilal Canatan’ın verdiği olağanüstü dönemlerde temel hak ve hürriyetler sınırlanması şartları içinde söyleyebiliriz. Şimdi bunu görelim:

ÖRNEK 28

Canatan, *Anayasa Hukuku, op. cit., 2012, s.71:*

B. Temel Hak ve Hürriyetlerin Olağanüstü Dönemlerde Sınırlanması

Temel hak ve hürriyetlerin olağanüstü dönemlerde sınırlanması, 1982 Anayasası’nın 15. maddesinde “Temel hak ve hürriyetlerin kullanılmasının durdurulması” başlığı altında düzenlenmiştir. 15. maddeye göre, “Savaş, seferberlik, sıkıyönetim veya olağanüstü hallerde, milletlerarası hukuktan doğan yükümlülükler ihlâl edilmemek kaydıyla, durumun gerektirdiği ölçüde temel hak ve hürriyetlerin kullanılması kısmen veya tamamen durdurulabilir veya bunlar için Anayasada öngörülen güvencelere aykırı tedbirler alınabilir.”

Madde metninden de anlaşılacağı gibi, temel hak ve hürriyetlerin olağanüstü dönemlerde kısmen ya da tamamen durdurulması mümkündür. Ancak bunun için, yine aynı maddede öngörülen şu şartlara uyulması gerekir:

- Savaş, seferberlik, sıkıyönetim veya olağanüstü hallerden biri mevcut olmalıdır.
- Milletlerarası hukuktan doğan yükümlülükler ihlal edilmemelidir.
- Ölçülülük ilkesine uyulmalıdır.
- 15. maddenin ikinci fıkrasında sayılan hak ve ilkelerden oluşan çekirdek alana dokunulmamalıdır. 15. maddenin ikinci fıkrasına göre; olağanüstü halde, sıkıyönetimde, hatta savaş halinde bile “savaş hukukuna uygun fiiller sonucu meydana gelen ölümler dışında kişinin yaşama hakkına, maddî ve manevî varlığının bütünlüğüne dokunulamaz; kimse din, vicdan, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz ve bunlardan dolayı suçlanamaz; suç ve cezalar geçmişe yürütülemez; suçluluğu mahkeme kararı ile saptanıncaya kadar kimse suçlu sayılamaz.”

Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş, op. cit., 2011, s.225-226:*

IV. OLAĞANÜSTÜ HAL REJİMLERİNDE TEMEL HAK VE HÜRRİYETLERİN SINIRLANDIRILMASI

(...) Olağanüstü hal rejimlerinde temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılması sistemi 1982 Anayasasının “Temel Hak ve Hürriyetlerin Kullanılmasının Durdurulması” başlıklı 15’inci maddesinde düzenlenmiştir. ... İlk önce Anayasanın 15’inci maddesinin metnini görelim:

“Savaş, seferberlik, sıkıyönetim veya olağanüstü hallerde, milletlerarası hukuktan doğan yükümlülükler ihlal edilmemek kaydıyla, durumun gerektirdiği ölçüde temel hak ve hürriyetlerin kullanılması kısmen veya tamamen durdurulabilir veya bunlar için Anayasada öngörülen güvencelere aykırı tedbirler alınabilir. ...

Görüldüğü gibi, Anayasanın 15’inci maddesine göre, bazı şartlar altında “savaş, seferberlik, sıkıyönetim veya olağanüstü hallerde, temel hak ve hürriyetlerin kullanılması kısmen veya tamamen *durdurulabilir*”. ... Bunun için Anayasanın 15’inci maddesinde öngörülmüş şu şartlara uyulması gerekir:

1. Savaş, seferberlik, sıkıyönetim veya olağanüstü hallerden biri mevcut olmalıdır.
2. Milletlerarası hukuktan doğan yükümlülükler ihlâl edilmemelidir.
3. Ölçülülük ilkesine uyulmalıdır.

4. 15’inci maddenin ikinci fıkrasında sayılan hak ve ilkelerden oluşan çekirdek alana dokunulmamalıdır. ... 1982 Anayasasının 15’inci maddesinin ikinci fıkrası, çok önemli hak ve ilkelerden oluşan bir “çekirdek alan” öngörmüştür. Anayasaya göre bu çekirdek alana, olağanüstü hallerde, hatta savaş halinde bile dokunulamaz.

Mutlak olarak korunması gereken, bu dokunulmaz hak ve ilkeler şunlardır: a) “Savaş hukukuna uygun fiiller sonucu meydana gelen ölümler dışında, kişinin yaşama hakkına, maddî ve manevî varlığının bütünlüğüne dokunulamaz.” b) “Kimse din, vicdan, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz.” c) “Suç ve cezalar geçmişe yürütülemez”. d) “Suçluluğu mahkeme kararı ile saptanınca kadar kimse suçlu sayılamaz”.

Görüldüğü gibi Bilal Canatan, olağanüstü hâllerde temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılması sistemini benim kitabımdan kaynağını göstermek-sizin almaktadır. Söz konusu bilgilerin benim bir buluşum olmaması, bu bilgilerin Anayasanın 15’inci maddesinden kaynaklanan bilgiler olması, ortada bir alıntı bulunduğu gerçeğini değiştirmez. Evet doğrudur: Bir anayasa maddesinden alıntı yapmak serbesttir. Herkes, bir başka yazara atıfta bulunmadan bir anayasa maddesinden alıntı yapabilir. Ama yapılan alıntı gerçekten bu Anayasa maddesinde bulunan hükümden ibaret değildir. Bir yazar, bir Anayasa maddesinin öngördüğü şartları kendi ifadeleriyle dile getirmiş, bunları Anayasa maddesinin metninde olmayan bir şekilde sıralamış ise, ortada bir fikri eser vardır ve bu fikri eser Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun korunması altındadır. Böyle bir eserden ancak, FSEK, m.35’te öngörülen şartlar dâhilinde alıntı yapılabilir.

Yukarıda Bilal Canatan’ın aktardığı şartlar ise, Anayasanın 15’nci maddesinde temeli bulunan, ama benim tarafından ifade edilmiş şartlardır. Örneğin 15’nci maddede

1. Savaş, seferberlik, sıkıyönetim veya olağanüstü hâllerden biri mevcut olmalıdır.
2. Milletlerarası hukuktan doğan yükümlülükler ihlâl edilmemelidir.
3. Ölçülülük ilkesine uyulmalıdır.

şeklinde bir sayma yoktur. Onun yerine 15’nci maddede denilen şey şudur:

“Savaş, seferberlik, sıkıyönetim veya olağanüstü hâllerde, milletlerarası hukuktan doğan yükümlülükler ihlâl edilmemek kaydıyla, durumun gerektirdiği ölçüde temel hak ve hürriyetlerin kullanılması kısmen veya tamamen durdurulabilir”.

Ben bu cümleye bakarak yukarıdaki şartları oluşturdum. Örneğin bende ve Bilal Canatan ortak olarak bulunan “*Ölçülülük ilkesine uyulmalıdır*” diye bir cümle 13’üncü maddenin metninde mevcut değildir. Madde metninde bu konuda geçen ibare “*durumun gerektirdiği ölçüde*” ibaresidir. Ben bu ibareyi “*Ölçülülük ilkesine uyulmalıdır*” şeklinde şart hâline getirdim. 13’üncü maddede geçen “*durumun gerektirdiği ölçüde*” ibaresi *mevzuatın* bir parçasıdır; ama “*Ölçülülük ilkesine uyulmalıdır*” ifadesi *doktrinin* bir parçasıdır. Birincisi için atıf yapmak gerekmez; ama ikincisi için atıf gerekir.

ÖRNEK 29

Canatan, *Anayasa Hukuku*, op. cit., 2012, s.86:

Yasama yetkisinin genelliği, TBMM'nin kanun yaparken konu bakımından sınırlanmamış olmasını ifade eder. TBMM, Anayasaya aykırı olmamak kaydıyla dilediği her konuda kanun yapabilir.

Ergun Özbudun, *Türk Anayasa Hukuku*, Ankara, Yetkin, 2010, s.207:

Yasama yetkisinin genelliği, kanunla düzenleme alanının konu itibarile sınırlandırılmamış olduğunu, Anayasaya aykırı olmamak şartıyla her konunun kanunla düzenlenebileceğini ifade eder.

Görüldüğü gibi alıntı Ergun Özbudun'dan. Ama Özbudun'a atıf yok.

ÖRNEK 30

Canatan, *Anayasa Hukuku*, op. cit., 2012, s.87:

Meclis soruşturması, Başbakan veya bakanların görevleriyle ilgili "cezaî" sorumluluklarının araştırılmasını sağlayan bir denetim aracıdır.

Ergun Özbudun, *Türk Anayasa Hukuku*, Ankara, Yetkin, 2010, s.317:

Meclis soruşturması, başbakan ve bakanların görevleriyle ilgili "cezaî" sorumluluklarının araştırılmasını sağlayan bir denetim aracıdır.

Görüldüğü gibi Bilal Canatan, Ergun Özbudun'un 15 kelimelik bir cümlesini kelimesi kelimesine, noktası virgülüne almış, hatta Özbudun'un tırnak içinde verdiği kelimeyi tırnak içinde vermiş, ama maalesef Özbudun'a atıfta bulunmamıştır.

* * *

Görüldüğü gibi Bilal Canatan'ın *Anayasa Hukuku* isimli kitabında yoğun usûlsüz alıntılar vardır. Bilal Canatan'ın diğer kitabı olan *İdare Hukuku* isimli kitabında da yoğun usûlsüz alıntılar vardır. Şimdi izleyen bölümde bunu görelim. ■

Bölüm 6

BİLAL CANATAN

(İdare Hukuku Kitabı)

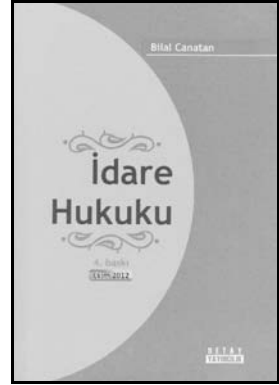
I. BİLAL CANATAN KİMDİR?

Bilal Canatan'ın kim olduğu konusunda önceki bölümde (s.257-258) bilgi verildi. Bu konuda oraya bakılabilir.

II. BİLAL CANATAN'IN İDARE HUKUKU KİTABINDAN USÛLSÜZ ALINTI ÖRNEKLERİ

Burada Bilal Canatan'ın *İdare Hukuku* (Ankara, Detay Yayıncılık, 4'üncü Baskı, Eylül 2012, 13,5 cm x 19,5 cm, 220 sayfa ISBN: 978-9944-223-20-1) isimli kitabında benim *İdare Hukuku Dersleri* (Bursa, Ekin 2010) isimli kitabımdan kaynağı gösterilmeksizin yapılmış alıntılara örnekler verilmiştir.

Bilal Canatan'ın kitabından örnek olarak alınan cümle veya paragraflar tekrar yazılmamış, bunlar *scanner* ile taranıp konulmuştur. Dolayısıyla bunlar birebir kopyalarıdır. Benim kitabımdan alınan cümle veya paragraflar ise benim kitabımın *word* formatından alınmıştır. Dolayısıyla bunlar da benim kitabımdan bire bir alınmış metinlerdir.

Örneklere geçmeden önce şu hususun tekrar altını çizelim: Bilal Canatan'ın kitabında bana yapılmış tek bir atıf yoktur. Bilal Canatan'ın kitabında gösterilmiş tek bir kaynak yoktur. Bilal Canatan'ın kitabında bir “bibliyografya” dahi yoktur.

ÖRNEK 1

Öncelikle belirtmek isterim ki, Bilal Canatan'ın kitabının plânı dahi benim kitabımdan alınmıştır. Önce kitabının plânının ana kısımlarının nasıl benim kitabımdan alınmış olduğunu gösterelim.

Bilal Canatan, kitabının “İkinci Baskıya Önsöz” başlıklı IV nolu sayfasında plânını şu şekilde takdim ediyor:

Bilal Canatan, *İdare Hukuku*, Ankara, Detay, 2012, s.IV:

Kitapta izlenen plan şu şekildedir:

Kısım I: İdare Hukukunun Temel Kavramları

Kısım II: İdari Teşkilat (Merkezden Yönetim, Yerinden Yönetim)

Kısım III: İdari İşlem (Düzenleyici İşlem, Bireysel İşlem, İdarenin Sözleşmeleri)

Kısım IV: İdarenin Faaliyetleri (Kamu Hizmeti, Kolluk)

Kısım V: İdarenin Araçları (Kamu Görevlileri, Kamu Malları)

Kısım VI: İdarenin Sorumluluğu

Kısım VII: İdari Yargı

Ben kitabımın birinci sayfasında plânımı şu şekilde takdim ediyorum:

Kemal Gözler, *İdare Hukuku Dersleri*, Bursa, Ekin, 10. Baskı, 2010, s.1:

Buna göre plânımız şu şekilde olacaktır.

BİRİNCİ KISIM: İDARE VE İDARE HUKUKU

Bölüm 1.- İdare Kavramı

Bölüm 2.- İdare Hukuku

İKİNCİ KISIM: İDARİ TEŞKİLÂT

Bölüm 3.- İdarî Teşkilâta Hâkim Olan Temel İlkeler

Bölüm 4.- İdarî Teşkilât

ÜÇÜNCÜ KISIM: İDARİ İŞLEMLER

Bölüm 5.- İdarî İşlem Kavramı

Bölüm 6.- Bireysel İşlemler

Bölüm 7.- Düzenleyici İşlemler

Bölüm 8.- İdarî Sözleşmeler

DÖRDÜNCÜ KISIM: İDARENİN FAALİYETLERİ

Bölüm 9.- Kamu Hizmeti

Bölüm 10.- Kolluk

BEŞİNCİ KISIM: İDARENİN HAREKET ARAÇLARI

Bölüm 11.- Kamu Görevlileri

Bölüm 12.- Kamu Malları

ALTINCI KISIM: İDARENİN SORUMLULUĞU

Bölüm 13.- İdarenin Sorumluluğu

YEDİNCİ KISIM: İDARENİN DENETLENMESİ

Bölüm 14.- İdarenin Yargı Dışı Yollardan Denetlenmesi

Bölüm 15.- İdarenin Yargısal Denetimi: İdarî Yargı

Bilal Canatan'ın plânı ile benim plânımda siyah harflerle gösterilen kısımlar karşılaştırılırsa Bilal Canatan'ın plânının kısım düzeyinde dahi benim plânımdan alındığı görülür. Bir kere kısım sıralaması aynıdır. Türkçe yazılmış pek çok idare hukuku kitabı vardır. İdare hukuku konuları az çok benzer olmasına rağmen, şimdiye kadar, bu konuları benim böldüğüm kısımlara bölen benim dışımda (ve şimdi Bilal Canatan dışında) başka bir yazar çıkmamıştır. Bu husus Bilal Canatan'ın plânının, kısım bölümlemesi düzeyinde dahi benim plânımdan alınma olduğunu gösterir. Dahası sadece kısımların sırası aynı değil, kısım başlıklarının ifade edilmesinde kullanılan kelimeler dahi çok büyük ölçüde aynıdır. Örneğin benim Dördüncü Kısımım “İdarenin Faaliyetleri” başlığını taşıyor; Bilal Canatan'ın Kısım IV'ü de “İdarenin Faaliyetleri” başlığını taşıyor. Örneğin benim Beşinci Kısımım “İdarenin Hareket Araçları” başlığını taşıyor; Bilal Canatan'ın Kısım V'i de “İdarenin Araçları” başlığını taşıyor. Benim Altıncı Kısımım, “İdarenin Sorumluluğu” başlığını taşıyor; Bilal Canatan'ın V'nci kısmı da aynı başlığı taşıyor. Benim Yedinci Kısımım “İdarenin Denetlenmesi” başlığını taşıyor. Yedinci Kısımın başlığındaki farklılık yanıltmalıdır; çünkü, Bilal Canatan'ın kullandığı “İdari Yargı” başlığı da benim yedinci kısımımın ikinci bölümün başlığıdır.

Görüldüğü gibi Bilal Canatan'ın plânı gerek sıralama olarak gerek başlıklarda kullanılan kelimeler olarak benim plânımdan alınmadır.

ÖRNEK 2

Bilal Canatan'ın plânı, sadece “Kısım”lar düzeyinde benden alınma değil, aynı zamanda bölümler düzeyinde de benden alınmadır. Şimdi Bilal Canatan'ın plânını kısım+bölüm başlıkları düzeyinde verelim:

Canatan, İdare Hukuku, op. cit., 2012, s.V-XII:

BİRİNCİ KISIM: İDARE HUKUKUNUN TEMEL KAVRAMLARI

Birinci Bölüm: Bölüm: İdare Hukukunun Tanımı

İkinci Bölüm: İdare Hukukunun Anayasal Kaynakları

İKİNCİ KISIM: İDARİ TEŞKİLAT

Birinci Bölüm: İdari Teşkilata İlişkin Temel Kavramlar

İkinci Bölüm: İdari Teşkilat

ÜÇÜNCÜ KISIM: İDARİ İŞLEM

Birinci Bölüm: İdari İşlem Kavramı

İkinci Bölüm: Tek Yanlı İdari İşlemler

Üçüncü Bölüm: İdarenin İki Yanlı İşlemleri (İdarenin Sözleşmeleri)

DÖRDÜNCÜ KISIM: İDARENİN FAALİYETLERİ

Birinci Bölüm: Kamu Hizmeti

İkinci Bölüm: Kolluk

BEŞİNCİ KISIM: İDARENİN ARAÇLARI

Birinci Bölüm: Kamu Görevlileri

İkinci Bölüm: Kamu Malları

ALTINCI KISIM: İDARENİN SORUMLULUĞU

YEDİNCİ KISIM: İDARİ YARGI

Gözler, İdare Hukuku Dersleri, op. cit., 2010, s.V-XXVII:

BİRİNCİ KISIM: İDARE VE İDARE HUKUKU

Bölüm 1.- İdare Kavramı

Bölüm 2.- İdare Hukuku

İKİNCİ KISIM: İDARİ TEŞKİLAT

Bölüm 3.- İdarî Teşkilâta Hâkim Olan Temel İlkeler

Bölüm 4.- İdarî Teşkilât

ÜÇÜNCÜ KISIM: İDARİ İŞLEMLER

Bölüm 5.- İdarî İşlem Kavramı

Bölüm 6.- Bireysel İşlemler

Bölüm 7.- Düzenleyici İşlemler

Bölüm 8.- İdarî Sözleşmeler

DÖRDÜNCÜ KISIM: İDARENİN FAALİYETLERİ

Bölüm 9.- Kamu Hizmeti

Bölüm 10.- Kolluk

BEŞİNCİ KISIM: İDARENİN HAREKET ARAÇLARI

Bölüm 11.- Kamu Görevlileri

Bölüm 12.- Kamu Malları

ALTINCI KISIM: İDARENİN SORUMLULUĞU

Bölüm 13.- İdarenin Sorumluluğu

YEDİNCİ KISIM: İDARENİN DENETLENMESİ

Bölüm 14.- İdarenin Yargı Dışı Yollardan Denetlenmesi

Bölüm 15.- İdarenin Yargısal Denetimi: İdarî Yargı

Yukarıdaki iki kutu karşılaştırılırsa, Bilal Canatan'ın plânının sadece kısım düzeyinde değil, kısımların altındaki bölümler düzeyinde de benim kitabımdan alındığı görülür. Tek farkla: Benim ardışık olarak numaralandırdığım bölümleri, Bilal Canatan her kısımda birden başlatarak numaralandırmaktadır. Bir plânın hem kısım düzeyinde, hem de kısım altındaki bölümler düzeyinde rastlantı sonucu aynı olması mümkün değildir. Ben idarî teşkilât kısmını

İKİNCİ KISIM: İDARÎ TEŞKİLÂT

Bölüm 3.- İdarî Teşkilâta Hâkim Olan Temel İlkeler

Bölüm 4.- İdarî Teşkilât

şeklinde iki alt bölümde inceliyorum; Bilal Canatan da

İKİNCİ KISIM: İDARÎ TEŞKİLÂT

Birinci Bölüm: İdari Teşkilata İlişkin Temel Kavramlar

İkinci Bölüm: İdari Teşkilat

şeklinde iki alt bölüm halinde inceliyor. Ben

ÜÇÜNCÜ KISIM: İDARÎ İŞLEMLER

Bölüm 5.- İdarî İşlem Kavramı

Bölüm 6.- Bireysel İşlemler

Bölüm 7.- Düzenleyici İşlemler

Bölüm 8.- İdarî Sözleşmeler

şeklinde bir ayırım yapıyorum, Bilal Canatan da

ÜÇÜNCÜ KISIM: İDARÎ İŞLEM

Birinci Bölüm: İdari İşlem Kavramı

İkinci Bölüm: Tek Yanlı İdari İşlemler

Üçüncü Bölüm: İdarenin İki Yanlı İşlemleri (İdarî Sözleşmeler)

şeklinde bir ayırım yaparak konuyu işliyor. Farkı şu: benim “bireysel işlemler” bölümüm ile “düzenleyici işlemler” bölümlerimi tek bölüm olarak birleştiriyor. Ben “İdarenin Faaliyetleri” konusunu

DÖRDÜNCÜ KISIM: İDARENİN FAALİYETLERİ

Bölüm 9.- Kamu Hizmeti

Bölüm 10.- Kolluk

şeklinde ikiye ayırıyorum; Bilal Canatan da

DÖRDÜNCÜ KISIM: İDARENİN FAALİYETLERİ

Birinci Bölüm: Kamu Hizmeti

İkinci Bölüm: Kolluk

şeklinde ikiye ayırıyor. Ben “idarenin hareket araçları” kısmını

BEŞİNCİ KISIM: İDARENİN HAREKET ARAÇLARI

Bölüm 11.- Kamu Görevlileri

Bölüm 12.- Kamu Malları

şeklinde ikiye ayırıyorum; Bilal Canatan da

BEŞİNCİ KISIM: İDARENİN HAREKET ARAÇLARI

Birinci Bölüm: Kamu Görevlileri

İkinci Bölüm: Kamu Malları

şeklinde ikiye ayırıyor.

Bunlar hep bir rastlantı olabilir mi? Dikkat edileceği gibi, bölümlerin sadece sırası aynı değil, bölüm başlıklarında kullanılan kelimelerin neredeyse tamamı aynıdır.

İyi niyetli okuyucular, benzer plânların idare hukuku kitaplarında olduğunu söyleyeceklerdir. Ancak benim ve Bilal Canatan'ın kitabındaki plân benzerliği oranında, başka iki idare hukuku kitabında bu derece bir benzerlik kesinlikle yoktur. Aksini iddia edenleri Bilal Canatan'nın kitabının plânının benim kitabıma benzediği oranda, bir başka idare hukuku kitabının plânına da benzediğini ispatlamaya çağırıyorum. Türk idare hukukunda, benim ve Bilal Canatan kitaplarının plânları arasındaki benzerlik oranında birbirine benzeyen başka iki kitap yoktur.

Bilal Canatan'ın plânının benim kitabımın plânından alındığı konusunda hâlâ ikna olmamış birileri var ise, biraz sabretsin, onlara da aşağıda her bölümde yeri geldikçe, her bölümün kendi içindeki plânın, yani bölümün içindeki alt başlıkların dahi benim kitabımdan alındığını göstereceğim.

ÖRNEK 3

Canatan, *İdare Hukuku*, op. cit., 2012, s.5:

İdare hukukunun uygulama alanını belirlemede kullanılan temel ölçüt kamu gücü ölçütüdür. Buna göre, idarenin kamu gücü kullanarak yaptığı işler idare hukukuna tabidir ve bu işlerden doğan uyuşmazlıklara idari yargıda bakılır.

Kamu gücü, “genel hükümleri aşan şartlar” veya “özel hukukta görülmeyen ayrıcalık ve yükümlülükler” olarak anlaşılmalıdır. Söz konusu ayrıcalıklara örnek olarak; idarenin tek yanlı işlem yapma yetkisi, re’sen icra yetkisi, işlemlerinin hukuka uygunluk karinesi; yükümlülükler örnek olarak ise idarenin sözleşme serbestisinden mahrum olması (kamu ihalesi düzenleme şartı) ve personel alımında serbestiden mahrum olması (sınav yükümlülüğü) sayılabilir.

Gözler, *İdare Hukukuna Giriş*, op. cit., 2011, s.24-25:

(...)“İdare hukukunun uygulama alanı”nın tespiti için iki ölçüt kullanılmaktadır: *Kamu gücü ölçütü* ve *kamu hizmeti ölçütü*. Bu ölçütlerden doğru olanı kamu gücü ölçütüdür. (...)

Kamu Gücü Ölçütü.- Maurice Hauriou (“Moris Oryu” okunur)⁷ tarafından ortaya atılmış olan “kamu gücü ölçütü (*critère de puissance publique*)”ne

göre, idarenin kamu gücü kullanarak yaptığı işler idare hukukuna tâbidir. Bu işlerden doğan uyuşmazlıklara da idarî yargıda bakılır. (...)

Ancak burada şu hususu belirtmek gerekir: Günümüzde “kamu gücü (*puissance publique*)”nden kastedilen şey, 1800’lerdeki yazarların kastettiği gibi “emredici güç (*puissance commandante*)” veya “otorite faaliyeti (*activité d’autorité*)” değil, “genel hükümleri aşan şartlar (*conditions exorbitantes du droit commun*)”, yani “özel hukukta görülmeyen ayrıcalık ve yükümlülükler (*prérogatives et sujétions exorbitantes du droit commun*)”dir. (...)

Kamu Gücü Ayrıcalık ve Yükümlülükleri.- (...) Bunlar örnek olarak şunlardır:

1. Tek yanlı işlemler yapma yetkisi (...)
2. Re’sen icra (...)
3. Hukuka uygunluk karinesi (...)

10. Yükümlülükler.- İdare sadece birtakım ayrıcalıklardan yararlanmaz. İdare aynı zamanda birtakım “yükümlülükler (*sujétions*)”e de tâbi kılınmıştır. (a) Örneğin özel hukuk kişileri irade serbestisi çerçevesinde hareket ederler. Bir sözleşme yapıp yapmamakta veya sözleşmeci tarafı seçmekte serbestirler. Buna karşılık idarenin bu gibi serbestlikleri yoktur. Örneğin Sözleşmeci tarafı seçmek için kamu ihalesi düzenlemek zorundadır. (b) Aynı şekilde bir özel kişi, istediği kişileri işe almakta serbesttir. Buna karşılık idare personel seçmekte serbest değildir. Sınav düzenlemek ve sınavda başarılı olanları almak durumundadır. (...)

7. Maurice Hauriou, *Précis de droit constitutionnel*, Paris, Sirey, İkinci Baskı, 1929, s.103-119; Maurice Hauriou, *Précis de droit administratif*, Paris, Sirey, Onbirinci Baskı, 1927, s.VII-VX

Görüldüğü gibi Bilal Canatan’ın idare hukukunun uygulama alanının belirlenmesine ilişkin yaptığı açıklamalar benim kitabımdan özetlenmiştir. Belki iyiniyetli bir okuyucu bu bilgilerin atıf yapmayı gerektirmeyen genel bilgiler olduğunu düşünebilir. Bu doğru değildir. Kamu gücü ölçütü bu şekilde ve bu örneklerle Türk doktrininde ilk defa benim tarafından dile getirilmiştir. Kaldı ki, bir ihtimal bu bilgilerin genel bilgiler olduğu düşünülse bile, bir genel bilgiyi aktaran bir yazar bu bilgiyi kendi cümleleriyle, kendi örnekleriyle aktarmalıdır. Bir yazarın cümlelerini taklit ederek ve o yazara atıf yapmaksızın bir genel bilgi aktarılamaz. Bilal Canatan’ın yaptığı şey tamı tamına budur. Şöyle: Ben (s.23)

idarenin kamu gücü kullanarak yaptığı işler idare hukukuna tâbidir. Bu işlerden doğan uyuşmazlıklara da idarî yargıda bakılır.

diyorum (s.23), Bilal Canatan da

idarenin
kamu gücü kullanarak yaptığı işler idare hukukuna tabidir
ve bu işlerden doğan uyuşmazlıklara idari yargıda bakılır.

diyor (s.5). Görüldüğü gibi Bilal Canatan'ın cümlesi ile benim cümlem arasında “ve” dışında bir fark yoktur. Benim nokta koyduğum yere Bilal Canatan “ve” koymuştur. Bu “ve” dışında Bilal Canatan'ın cümlesinde geçen 16 kelimenin 16'sı da benim cümlede aynı sırayla geçmektedir. Bilal Canatan'ın benim cümlemi görmeden, benim kullandığım 16 kelimeyi bir rastlantı sonucu kullanmış olması mümkün müdür? Şimdi de izleyen cümlenin benden nasıl alındığını gösterelim: Ben

Günümüzde “kamu gücü”nden kastedilen şey, ... “genel hükümleri aşan şartlar”, yani “özel hukukta görülmeyen ayrıcalık ve yükümlülükler”dir.

diyorum (s.23), Bilal Canatan da

Kamu gücü, “genel hükümleri aşan şartlar” veya “özel hukukta görülmeyen ayrıcalık ve yükümlülükler” olarak anlaşılmalıdır.

diyor (s.5). Görüldüğü gibi alıntı kelimesi kelimesine benden: Öylesine benden ki, benim tırnak içinde verdiğim kelimeleri, Bilal Canatan da tırnak içinde veriyor. Devam edelim: Bilal Canatan sadece benim yaptığım tanımları almakla yetinmiyor; benim bu tanıma verdiğim örnekleri de alıyor: Kamu gücü ayrıcalıklarına verdiği örnekler (tek yanlı işlemler yapma yetkisi, re'sen icra, hukuka uygunluk karinesi) ve keza kamu gücü yükümlülüklerine verdiği örnekler (sözleşme serbestisinin ve personel seçme serbestisinin idare hukukunda geçerli olmaması) de benim kitabımdan (s.24-25) alınmadır. Tanım benden, örnekler benden. Ama bana atıf yok. Ortada mükemmel bir “kaynak göstermeksizin iktibasta bulunma” durumu vardır.

ÖRNEK 4

Canatan, *İdare Hukuku*, op. cit., 2012, s.6:

Örneğin, idare ihtiyacı olan bir binayı bir özel kişiden kira sözleşmesi ile kiralayabilir. Bu kira sözleşmesi idare hukukuna değil, borçlar hukukuna tabidir ve uyuşmazlık çıkması halinde adli yargıya gidilir.

Gözler, *İdare Hukukuna Giriş*, op. cit., 2011, s.23:

Örneğin idare, ihtiyacı olduğu bir binayı bir özel kişiden, kira sözleşmesi yaparak kiralayabilir. Burada yapılan kira sözleşmesi, idare hukukuna değil, borçlar hukukuna tâbi olur. Bu sözleşmeden dolayı ortaya çıkacak uyuşmazlıklara da idarî yargıda değil, adlî yargıda bakılır.

Bilal Canatan, yukarıdaki örneği benim yukarıdaki paragrafımı okumadan vermiş olabilir mi? Benim paragrafımdan yararlanmadan yukarıdaki iki cümleyi yazmış olması mümkün değildir. Peki ama o zaman neden Bilal Canatan bana atıfta bulunmamaktadır?

ÖRNEK 5

Canatan, *İdare Hukuku, op. cit.*, 2012, s.6:

Devlet üstlendiği kamu hizmetlerini konularına göre bölmüş ve bu bölümlerden her birini ayrı bir bakanlık şeklinde örgütlemiştir. Ancak bu bakanlıkların ayrı bir tüzel kişiliği yoktur. Tek bir tüzel kişilik vardır, o da devlet tüzel kişiliğidir. Her bir bakanlık kendi görev alanında devlet tüzel kişiliğini temsil eder.

Gözler, *İdare Hukukuna Giriş, op. cit.*, 2011, s.38:

Devlet üstlendiği kamu hizmetlerini konularına göre bölmüş; bu “bölüm”lerden her birini de ayrı bir “bakanlık” şeklinde örgütlemiştir. Ancak bakanlıkların ayrı bir tüzel kişiliği yoktur. Tek bir tüzel kişilik vardır; o da “devlet tüzel kişiliği”dir. Her bir bakanlık kendi görev alanında devlet tüzel kişiliğini temsil eder.

Görüldüğü gibi Bilal Canatan’ın yukarıdaki dört cümlesi benim yukarıdaki dört cümlemden aynen, noktası virgülüne alınmıştır. Ama bana atıf yoktur. Dolayısıyla söz konusu alıntı, FSEK, m.71/1, b.3’te hükme bağlanan “kaynak göstermeksizin iktibasta bulunma” durumunu oluşturur. Ayrıca belirtelim ki, ortada bir “aynen alıntı” olduğuna göre, söz konusu alıntının tırnak içinde italikle veya girintili paragraf olarak verilmesi gerekirdi. Dolayısıyla söz konusu alıntı sadece FSEK, m.71/1, b.3’e değil, aynı zamanda FSEK, m.35/son’da öngörülen “iktibasın belli olacak şekilde yapılması” şartına da aykırılık taşır.

ÖRNEK 6

Canatan, *İdare Hukuku, op. cit., 2012, s.24:*

Yetki genişliği ilkesinin amacı merkezden yönetimin sakıncalarının ortadan kaldırmak ve özellikle bu yönetim biçiminin yol açtığı kırtasiyeciliği bertaraf ederek hizmetlerin taşrada gecikmeden yürütülmesini sağlamaktır.

Ülkemizde yetki genişliği ilkesi merkezi idarenin taşra örgütlerinden yalnızca il idaresinde uygulanmaktadır. Buna göre, il idaresinin amiri olan vali, merkezi idare adına merkeze danışmadan kendiliğinden karar alabilmekte ve bu kararları uygulayabilmektedir. Buna karşılık, öteki taşra örgütlerinin amirlerinin (kaymakam ve bucak müdürünün) kural olarak böyle bir yetkisi bulunmamaktadır.

Ancak burada, valinin yetki genişliği ilkesinden yararlanırken dahi merkezi idare hiyerarşisine dahil olduğunu gözden kaçırmamak gerekir. Vali bu yetkiyi mahalli idarelerin görev alanına giren bir iş için değil, merkezi idarenin görev alanına giren bir hizmetin (milli bir kamu hizmetinin) yürütülmesi için kullanmaktadır. Yürütülen hizmetin giderleri merkezi idarenin bütçesinden karşılandığı gibi bu hizmet dolayısıyla elde edilen gelirler de merkezi idare bütçesinin gelirleri arasına katılmaktadır.

Gözler, *İdare Hukuku Dersleri, op. cit., 2010, s.76-77:*

“Adem-i temerküz (*déconcentration*)” veya günümüz Türkçesindeki yerleşik ismiyle “yetki genişliği (*tevsi-i mezuniyet*)”²³, merkezden yönetimin yukarıda sayılan sakıncalarını gidermek, özellikle kırtasiyeciliği bertaraf etmek için geliştirilmiş bir ilkedir. (...)

Adem-i temerküz veya *yetki genişliği ilkesi*, merkezî idarenin (devlet idaresinin) taşra teşkilâtının başındaki amirlerin, yani valilerin merkeze danışmadan, merkezden emir ve talimat beklemezsizin, kendi başlarına merkez adına karar alabilme yetkilerine denir²⁴. Bu ilke, *valilerin yetkilerinin genişletilmesini* öngörmektedir. Yani “genişletilen” yetki, başkent yetkisi değil, valilerin yetkisidir²⁵. Adem-i temerküz yani yetki genişliği ilkesinin, kabul edildiği durumlarda, vali, kendi ilinin sınırları içinde, bakana sormadan, bakanın kullanabileceği yetkileri kullanabilir²⁶.

Türk idare sisteminde, valiler yetki genişliği ilkesinden yararlanırlar. Ancak, kaymakamlar ve bucak müdürlerinin kural olarak böyle bir yetkisi yoktur²⁷. (...)

Yetki genişliği ilkesinin **özellikleri** şunlardır: **(1)** Kullanılan yetki merkeze aittir²⁸. Vali bu yetkiyi kendi adına değil, merkez adına kullanır²⁹. **(2)** Bu yetki bir millî kamu hizmetinin ifasında kullanılmaktadır. Yani yürütülen hizmet merkezi bir hizmettir³⁰. **(3)** Bu yetki, merkezin bir memuru (vali) tarafından kullanılmaktadır. Vali, merkeze danışmadan karar alabilse de, merkezin hiyerarşisine tâbidir³¹. **(4)** Yetkinin kullanılmasıyla ilgili tüm gelir ve giderler merkeze aittir³².

24. Günday, *op. cit.*, s.60. 25. Özyay, *op. cit.*, s.173. 26. *Ibid.* 27. Günday, *op. cit.*, s.61.

28. Onar, *op. cit.*, c.II, s.598; Özyörük, *op. cit.*, s.158; Günday, *op. cit.*, s.61.

29. Onar, *op. cit.*, c.II, s.598; Özyay, *op. cit.*, s.174.

30. Özyörük, *op. cit.*, s.158.

31. Vlachos, *op. cit.*, s.249; Özyörük, *op. cit.*, s.158; Günday, *op. cit.*, s.61; Özyay, *op. cit.*, s.174.

32. Özyörük, *op. cit.*, s.158; Günday, *op. cit.*, s.61.

33. Günday, *op. cit.*, s.61.

34. Özyörük, *op. cit.*, s.160-161.

Görüldüğü gibi Bilal Canatan'ın “yetki genişliği” konusunda yazdığı her şey benim kitabımdan aktarılmıştır. Bunu yaparken de bana tek bir atıf dahi yapmamıştır.

* * *

Burada şunu belirtmek isterim ki, Bilal Canatan'ın yazdığı her şey kaynak gösterilmeksizin yazılmıştır; ama yazılan her şey benim kitabımdan alınmış değildir. Bazıları Metin Günday'ın *İdare Hukuku* (Ankara, İmaj, 10. Baskı, 2011) isimli kitabından alınmıştır. Yeri geldikçe aşağıda örnek verilecektir. Hemen bir örnek verelim:

ÖRNEK 7

Canatan, *İdare Hukuku, op. cit., 2012, s.25:*

bu kuruluşlar birer kamu tüzelkişisidir. Yerel yerinden yönetim kuruluşları kendilerine özgü bir iradeye sahip olup, Devletten ayrı malvarlıkları ve bütçeleri mevcuttur. Bu kuruluşlarda çalışan kamu görevlileri merkezi idarenin hiyerarşisine dahil değildir.

Metin Günday, *İdare Hukuku, Ankara, İmaj, 10. Baskı, 2011, s.73:*

Bu kuruluşlar kamu tüzelkişileri olduklarından, kendilerine özgü bir iradeye sahip olup, Devletten ayrı malvarlıkları ve bütçeleri mevcuttur. Bu kuruluşlarda çalışan kamu görevlileri merkezi idarenin hiyerarşisine dahil değildir.

Görüldüğü gibi toplam 31 kelimelik iki cümle, Metin Günday'ın kitabında ve Bilal Canatan'ın kitabında aynen kelimesi kelimesine geçiyor. Buna rağmen Bilal Canatan, Metin Günday'a bir atıf yapmıyor. Bu bir "kaynaksız alıntı" değil de nedir?

ÖRNEK 8

Canatan, *İdare Hukuku*, op. cit., 2012, s.25:

Yerel yönetim kuruluşlarının kurucuları, bu kuruluşların hizmet gördükleri yörenin seçmenleridir. Zira yerel yerinden yönetim, belli bir yörede oturanlara salt o yörede oturdukları için ortaya çıkan ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla tanınan bir özerkliği ifade etmektedir. Bu nedenle, yerel yerinden yönetim kuruluşlarının organları, hizmet gördükleri yörenin seçmenleri tarafından belirlenir.

Metin Günday, *İdare Hukuku*, Ankara, İmaj, 10. Baskı, 2011, s.73:

Yerel yönetim kuruluşlarının kurucuları, bu kuruluşların hizmet gördükleri yörenin seçmenleridir. Zira yerel yerinden yönetim, belli bir yörede oturanlara salt o yörede oturdukları için ortaya çıkan ortak gereksinimlerini karşılamak amacıyla tanınan bir özerkliği ifade etmektedir. Bu nedenle, yerel yerinden yönetim kuruluşlarının organları, hizmet gördükleri yörenin seçmenleri tarafından belirlenir.

Görüldüğü gibi 48 kelimelik bir paragraf Metin Günday'da ve Bilal Canatan'da, noktası virgülüne, kelimesi kelimesine aynıdır. Buna rağmen Bilal Canatan, Metin Günday'a bir atıf yapmamaktadır.

Görünen odur ki, Bilal Canatan önüne benim ve Metin Günday'ın *İdare Hukuku* kitaplarını açmış ve yeni bir idare hukuku kitabı yazmıştır!

ÖRNEK 9**Canatan, *İdare Hukuku*, op. cit., 2012, s.26:**

Hizmet yerinden yönetimi belli bir hizmete özerklik tanınmasını gerektirir. Oysa yerel yerinden yönetim, belli bir yörede yaşayan insanlara salt o yörede bir arada yaşamalarından kaynaklanan müşterek ihtiyaçlarını karşılamak için tanınan özerkliği ifade eder. Hizmet yerinden yönetim kuruluşlarının organları seçmenlerin iradesi ile belirlenmez. Buna karşılık, yerel yönetim kuruluşlarının hizmet yaptıkları yerlerdeki seçmenlerin iradeleri ile belirlendiğini daha önce belirtmiştik.

Yerel yönetim kuruluşlarının birer kişi topluluğu olmasına karşılık, hizmet yerinden yönetim kuruluşları kural olarak birer mal topluluğu yapısındadırlar. Gerçekten hizmet yerinden yönetim kuruluşları bir malvarlığının belli bir hizmete tahsis edilmesi ile tüzelkişilik kazanmışlardır.

Gözler, *İdare Hukuku Dersleri*, op. cit., 2010, s.83:

(...) hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşları ile yer yönünden yerinden yönetim kuruluşları arasında şu farklar da vardır:

a) *Hizmete Tüzel Kişilik Tanınması-İnsan Topluluğuna Tüzel Kişilik Tanınması.*- Hizmet yönünden yerinden yönetimde belli bir hizmet, onu yürütmek için gerekli olan mallarla birlikte tüzel kişilik hâline getirilmiştir⁶¹. Oysa yer yönünden yerinden yönetimde, il, belediye, köy gibi insanların bir arada yaşayarak oluşturduğu topluluklara tüzel kişilik tanınmıştır.

b) *Mal Topluluğu-Kişi Topluluğu.*- Yer yönünden yerinden yönetim kuruluşları birer “kişi topluluğu”dur. Buna karşılık hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşları birer “mal topluluğu”dur. Bunlar bir malvarlığının belli bir hizmete tahsis edilmesiyle kurulmuşlardır⁶².

c) *Organlarının Göreve Geliş Şekli.*- Yer yönünden yerinden yönetim kuruluşlarının (il özel idaresi, belediye, köy) karar organları seçimle belirlenir. Oysa, hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşları birer “mal topluluğu” olduğu ve tüzel kişilik hâline getirilen şey hizmet olduğu için, bu kuruluşların yönetim organları seçimle belirlenemez. Buradan yola çıkarak şunu da not edelim ki, demokrasi, hizmet kuruluşları için değil, birer kişi topluluğu olan devlet (merkezi idare), il özel idaresi, belediye ve köy için söz konusu olabilir ve bunlar için gereklidir.

61. Özyörük, op. cit., s.171.

62. Ibid.

Görüldüğü gibi Bilal Canatan, hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşları ile yer yönünden yerinden yönetim kuruluşları arasındaki karşılaştırmayı benim kitabımdan yararlanarak yapmakta, ama bana atıf yapmamaktadır.

ÖRNEK 10

Canatan, *İdare Hukuku, op. cit., 2012, s.27:*

idarenin bütünlüğü ilkesi, hiyerarşi ve idari vesayet olarak adlandırılan belli başlı iki araç ile gerçekleştirilir. *Hiyerarşi* bir kamu tüzel kişisi bünyesindeki, *vesayet* ise iki kamu tüzel kişisi arasındaki bütünlüğü sağlar.

Gözler, *İdare Hukuku Dersleri, op. cit., 2010, s.107-108:*

Parçalı bir yapıda olan idarenin bütünlüğünü sağlamaya yönelik iki hukukî araç vardır: Hiyerarşi ve vesayet. (...) Hiyerarşi, tek bir kamu tüzel kişisinin kendi içinde bütünlüğünü sağlamaya yöneliktir. Biraz sonra göreceğimiz vesayet ise, merkezî idare (devlet) ile yerinden yönetim kuruluşları arasındaki bütünlüğü sağlamaya yöneliktir. Diğer bir ifadeyle, hiyerarşi ilişkisi, tek bir tüzel kişilik içinde, vesayet ilişkisi ise iki ayrı tüzel kişi arasında bir ilişkidir¹²⁹.

129. Özay, *op. cit., s.167.*

Görüldüğü gibi Bilal Canatan'ın yukarıdaki iki cümlesi benim yukarıdaki açıklamamdan özetlenmiştir. Ama bana atıf yoktur.

ÖRNEK 11

Canatan, *İdare Hukuku, op. cit., 2012, s.27:*

İdari vesayet ise, merkezi idari kuruluşları ile yerinden yönetim kuruluşları (öteki kamu tüzelkişileri) arasındaki bütünlüğü sağlayan hukuki araçtır.

Gözler, *İdare Hukuku Dersleri, op. cit., 2010, s.114:*

“İdarî vesayet (*tutelle administrative*)”, merkezî idare (devlet) ile yerinden yönetim kuruluşları arasındaki bütünlüğü sağlamaya yönelik bir hukukî araçtır¹⁵⁹.

159. Günday, *op. cit., s.71.*

ÖRNEK 12**Canatan, *İdare Hukuku*, op. cit., 2012, s.28:**

Merkezden yönetim sisteminde, ülke düzeyinde yürütülmesi gereken her bir idari hizmet, bakanlık biçimde tertip edilmiş ve merkezde toplanmıştır. Dolayısıyla, merkezi idari teşkilatında hiyerarşik düzenin en üstünde bakan yer alır. Ancak bakan en yüksek hiyerarşik amir olmakla beraber, hiyerarşi yetkisi yalnızca bakan tarafından kullanılmaz. Bu yetki, hiyerarşi düzeninin her bir kademe ve basamağında yer alan üst dereceli memurlar tarafından da kullanılır.

Yerel yönetimlerden il özel idaresinde en yüksek hiyerarşik amir vali, belediye idaresinde belediye başkanı ve köy idaresinde ise muhtardır. Hizmet yerinden yönetim kuruluşlarında ise en yüksek hiyerarşik amirler, mevzuatta gösterilmiştir. Ancak hem yerel yönetimlerde ve hem de hizmet yerinden yönetim kuruluşlarında bu en yüksek hiyerarşik amirlerin yanı sıra, hiyerarşi düzeninin her bir basamağında yer alan hiyerarşik amirler de bulunmaktadır.

Gözler, *İdare Hukuku Dersleri*, op. cit., 2010, s.109-110:

Merkezî idare (devlet), bakanlıklar şeklinde örgütlenmiştir. Bakanlığın başında “bakan” bulunur. Anayasaya göre, her bakan “kendi yetkisi içindeki işlerden ve emri altındakilerin eylem ve işlemlerinden de sorumludur” (m.112/2). Sorumluluk yetkiyi gerektirdiğinden, her bakan, kendi bakanlığındaki en yüksek yetkilidir. Bu şu anlama gelmektedir ki, her bakan kendi bakanlığına bağlı örgüt ve memurların en yüksek hiyerarşik amiri durumundadır¹²³. (...)

(aa) Yer yönünden yerinden yönetim kuruluşları, yani mahallî idarelerde en yüksek hiyerarşik amir şunlardır: İl özel idaresinde en yüksek hiyerarşik amir vali, belediyede belediye başkanı, köyde muhtardır. (bb) Hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşlarında ise en yüksek hiyerarşik amir, o kuruluşun baş yöneticisidir. Bu kişi o kuruluşla ilgili mevzuatta gösterilmiştir¹²⁶. Örneğin üniversitenin en yüksek hiyerarşik amiri “rektör”dür. TRT’nin en yüksek hiyerarşik amiri ise “TRT Genel Müdürü”dür.

123. Özay, op. cit., s.168

126. Günday, op. cit., s.72.

Görüldüğü gibi Bilal Canatan’ın hiyerarşik amirler konusunda yaptığı açıklama benim kitabımdan alınmıştır. Bilal Canatan’ın yukarıdaki birinci paragrafının üçüncü cümlesinin kendi cümlesi olduğu sanılmamalıdır. Bu cümle de benim kitabımın 108’nci sayfasının dördüncü paragrafında özetlenmiştir.

ÖRNEK 13**Canatan, *İdare Hukuku*, op. cit., 2012, s.28:**

Hiyerarşi; yani ast-üst ilişkisi her bir idari kuruluştaki mevcut olduğundan, hiyerarşi gücünden kaynaklanan hiyerarşi yetkileri olağan ve genel nitelikte olup, bu yetkilerin kullanılabilmesi için açık yasal bir izne gerek yoktur. Öte yandan, bu yetkiler ilgililerin istemi üzerine (hiyerarşik başvuru) kullanılabileceği gibi, böyle bir istem olmadan da, re'sen (kendiliğinden) kullanılabilir. Hiyerarşi gücünden kaynaklanan yetkilerin kapsamını şu şekilde belirtmek mümkündür:

Gözler, *İdare Hukuku Dersleri*, op. cit., 2010, s.112-113:

b) Hiyerarşi yetkisi, bir "genel yetki"dir. İdare teşkilâtı içinde bir makam, diğer makamın üstü konumundaysa, o makam hiyerarşi yetkisine "bihakkın (de plein droit)" sahiptir¹⁴⁷. Hiyerarşi yetkisi, hiyerarşik amirin bizzat bu niteliğinden kaynaklanır. Hiyerarşi yetkisi, kanundan değil, bir durumdan doğan bir yetkidir¹⁴⁸. Hiyerarşik amirin bu yetkiye sahip olması için, bu yetkinin kanunla öngörülmüş olmasına, bu yetkinin ona kanunla verilmesine gerek yoktur. (...)

c) Hiyerarşi yetkisi, kendiliğinden veya ilgililerin başvurusu üzerine kullanılabilir. Üst, astı üzerinde sahip olduğu hiyerarşi yetkisini, ilgili kişilerin başvurusu üzerine kullanılabileceği gibi kendiliğinden (spontanément) de kullanılabilir¹⁵¹.

147. Chapus, *op. cit.*, c.I, s.396.

148. De Forges, *op. cit.*, s.107.

151. Chapus, *op. cit.*, c.I, s.396; Rougevin-Baville, Denoix de Saint Marc ve Labetoulle, *op. cit.*, s.282.

Görüldüğü gibi Bilal Canatan, hiyerarşi yetkisinin özelliklerini benim kitabımdan özetleyerek aktarmaktadır. Ama bana atıf yapmamaktadır.

ÖRNEK 14**Canatan, *İdare Hukuku*, op. cit., 2012, s.28-29:****2. Hiyerarşi Yetkisinin Kapsamı**

Hiyerarşi; yani ast-üst ilişkisi her bir idari kuruluşta mevcut olduğundan, hiyerarşi gücünden kaynaklanan hiyerarşi yetkileri olağan ve genel nitelikte olup, bu yetkilerin kullanılabilmesi için açık yasal bir izne gerek yoktur. Öte yandan, bu yetkiler ilgililerin istemi üzerine (hiyerarşik başvuru) kullanılabilceği gibi, böyle bir istem olmadan da, re'sen (kendiliğinden) kullanılabilir. Hiyerarşi gücünden kaynaklanan yetkilerin kapsamını şu şekilde belirtmek mümkündür:

- Astın memuriyet durumuna ilişkin işlemler yapma yetkisi: Hiyerarşik amir, astlarına ilişkin atama, sicil verme, yükseltme işlemleri yapma, onlara disiplin cezaları verme ve onların hizmet yerlerini değiştirme yetkisine sahiptir.
- Asta emir verme yetkisi: Ast, üstün verdiği emirleri yerine getirmek zorundadır. Ancak Anayasanın 137. maddesine göre "kamu hizmetlerinde herhangi bir sıfat ve suretle çalışmakta olan kimse, üstünden aldığı emri, yönetmelik, tüzük, kanun veya Anayasa hükümlerine aykırı görürse, yerine getirmez ve bu aykırılığı o emri verene bildirir. Ancak, üstü emrinde ısrar eder ve bu emrini yazı ile yenilirse, emir yerine getirilir; bu halde, emri yerine getiren sorumlu olmaz. Konusu suç teşkil eden emir, hiçbir suretle yerine getirilmez; yerine getiren kimse sorumluluktan kurtulamaz."
- Astın işlemlerini denetleme yetkisi: Hiyerarşik amir, astın işlemlerini yapmasından sonra bu işlemleri denetleme ve bu denetim sonucuna göre astın işlemlerini onama ya da onamama, düzeltme, değiştirme, kaldırma, geri alma (iptal etme), uygulanmalarını erteleme ya da durdurma gibi yetkilere sahiptir. Hiyerarşik denetim hem hukuka uygunluk hem de yerindelik denetimidir. Bununla birlikte, hiyerarşik üst astın yerine geçip işlem tesis edemez. Böyle bir işlem, yetki bakımından sakat olur.

Günday, İdare Hukuku, op. cit., 2011, s.83-84:**3. Hiyerarşi gücünün kapsamı**

Hiyerarşi; yani alt-üst ilişkisi her bir idari kuruluşta mevcut olduğundan, hiyerarşi gücünden kaynaklanan hiyerarşi yetkileri olağan ve genel nitelikte olup, bu yetkilerin kullanılabilmesi için açık yasal bir izne gerek yoktur. Öte yandan, bu yetkiler ilgililerin istemi üzerine (=hiyerarşik başvuru) kullanılabilmesi gibi, böyle bir istem olmadan da, re'sen (=kendiliğinden) kullanılabilir. Hiyerarşi gücünden kaynaklanan yetkilerin kapsamını şu şekilde belirtmek mümkündür:

a- Astın memuriyet durumuna ilişkin işlemler yapma

Hiyerarşik amir, astlarının memuriyet durumlarına ilişkin bazı işlemleri yapabilme yetkisine sahiptir. Örneğin hiyerarşik amir, astlarına ilişkin atama, yükseltme işlemlerini yapma, onlara disiplin cezaları verme ve onların hizmet yerlerini değiştirme yetkisine sahiptir.

b- Asta emir verme yetkisi

Hiyerarşik amir, astlarına işlemlerini yapmadan önce emir ve direktif verme, genelge, tebliğ ve açıklama gönderme suretiyle kanunların nasıl uygulanması gerektiği konusunda yol ve yön gösterme yetkisine sahiptir. Böylece, ast, görevlerini ve bu görevlerine ilişkin işlemlerini kendi görüş ve anlayışına göre değil, üstünün istediği biçim ve yönde yapmak zorundadır. Astın, üstün kendisine bu yolda verdiği emir ve direktiflere karşı itiraz veya dava açma hakkı yoktur. Ast, yalnızca üstünün kendisine verdiği emri yönetmelik, tüzük, kanun veya Anayasaya aykırı görür ise, bu emri yerine getirmeme ve bu aykırılığı emri veren üste bildirme imkânına sahiptir. Ancak üst emrinde ısrar eder ve bu emri yazı ile yenilerse, ast artık bu emri yerine getirmek zorundadır. Bu halde, emri yerine getiren sorumlu olmaz (AY. md. 137/1).

Bununla beraber ast, üstün kendisine verdiği konusu suç teşkil eden emri yerine getirmeme imkânına sahip olduğu gibi (AY. md. 137/2), böyle bir emri yerine getirdiğinde de sorumluluktan kurtulmaz. Görülüyor ki, ast ancak konusu suç teşkil eden bir emir söz konusu olduğunda, üstün emrini yerine getirmemek imkânına sahiptir.

c- Astın işlemlerini denetleme yetkisi

Hiyerarşik amir, astın işlemlerini yapmasından sonra bu işlemleri denetlemek ve bu denetim sonucuna göre astın işlemlerini onama ya da onamama, düzeltme, değiştirme, kaldırma, geri alma (= iptal etme), uygulanmalarını erteleme ya da durdurma gibi yetkilere sahiptir. Hiyerarşik amir (=üst) astın işlemlerinin hem hukuk kurallarına ve hem de ihtiyaca ve hizmetin gereklerine uygunluğunu denetleme yetkisine sahiptir. Bir başka anlatımla, hiyerarşik denetim hem bir hukukilik ve hem de bir yerindelik denetimidir.

Görüldüğü gibi Bilal Canatan, bir sayfadan fazla yer kaplayan “hiyerarşi yetkisinin kapsamı” konusunu, paragraf paragraf, cümle cümle ve hatta kelime kelime Metin Günday’dan aktarmaktadır. Buna rağmen Metin Günday’a tek bir atıf dahi yapmamaktadır. Belki Bilal Canatan, bir savunma olarak “Hiyerarşi Yetkisinin Kapsamı” konusunda verilen bilgilerin idare hukukunda anonimleşmiş bilgiler olduğunu iddia edecektir. Anonimleşmiş bilgileri dahi her yazar, kendi cümleleriyle ifade etmelidir. Mevcut bir bilgiyi aktarırken hiç olmazsa emek vermeli, bunu kendi cümleleriyle ifadesiyle ifade etmelidir. Bir anonim bilginin yazarın kendisi tarafından ifade edilme-yip, atıfsız olarak bir başka yazardan aktarılması, o yazarın emeğinin sömürülmesi anlamına gelir. Eğer bir yazar, söz konusu anonim bilgiyi bir yazarın emeğini sömürmeden, kendisi de emek vererek kaleme alırsa, ortaya çıkan cümle, iki ayrı elden çıkacağı için, kaçınılmaz olarak birbirinden farklı olur. Oysa Bilal Canatan’ın cümleleri ile Metin Günday’ın cümleleri arasında neredeyse bir sayfa boyunca bir fark yoktur. Bir örnek: Metin Günday

Hiyerarşi; yani alt-üst ilişkisi her bir idari kuruluşta mevcut olduğundan, hiyerarşi gücünden kaynaklanan hiyerarşi yetkileri olağan ve genel nitelikte olup, bu yetkilerin kullanılabilmesi için açık yasal bir izne gerek yoktur. Öte yandan, bu yetkiler ilgililerin istemi üzerine (=hiyerarşik başvuru) kullanılabilmesi gibi, böyle bir istem olmadan da, re’sen (=kendiliğinden) kullanılabilir. Hiyerarşi gücünden kaynaklanan yetkilerin kapsamını şu şekilde belirtmek mümkündür:

diyor (s.83); Bilal Canatan’da (s.29)

Hiyerarşi; yani ast-üst ilişkisi her bir idari kuruluşta mevcut olduğundan, hiyerarşi gücünden kaynaklanan hiyerarşi yetkileri olağan ve genel nitelikte olup, bu yetkilerin kullanılabilmesi için açık yasal bir izne gerek yoktur. Öte yandan, bu yetkiler ilgililerin istemi üzerine (hiyerarşik başvuru) kullanılabilmesi gibi, böyle bir istem olmadan da, re’sen (kendiliğinden) kullanılabilir. Hiyerarşi gücünden kaynaklanan yetkilerin kapsamını şu şekilde belirtmek mümkündür:

diyor (s.29). Metin Günday’ın kurduğu 59 kelimelik birinci paragrafı Bilal Canatan aynen, noktası virgüline kurabilmektedir. Ne kadar ilginç! Metin Günday’ın parantez açtığı yerde Bilal Canatan da parantez açıyor. Dahası Metin Günday’ın yanlış yerde kullandığı noktalı virgülü, Bilal Canatan da yanlış yerde kullanıyor. Tüm bunlar bir rastlantı olabilir mi? Eğer Bilal Canatan, emek verip, bu anonim bilgiyi kendisi ifade etseydi, ortaya çıkan paragraf kaçınılmaz olarak farklı olurdu. Gerçek şu: Ortada kay-

nağı gösterilmeden yapılmış bir alıntı vardır. Bilal Canatan'ın yaptığı şey, FSEK, m.71/1, b.3'te hükme bağlanan "kaynak göstermeksizin iktibasta bulunma" durumuna tipik bir örnek teşkil eder.

Ayrıca belirtelim ki, bu alıntı bir "aynen alıntı"dır. Yani noktası virgü-lüne, kelimesi kelimesine yapılmış bir alıntıdır. Dolayısıyla bu alıntının FSEK, m.35/son'da öngörülen "iktibasın belli olacak şekilde yapılması" şartı uyarınca tırnak içinde italikle veya girintili paragraf olarak verilmesi gerekirdi.

ÖRNEK 15

Canatan, *İdare Hukuku*, op. cit., 2012, s.30:

1. Yerinden Yönetim Kuruluşlarının Organları Üze- rindeki Vesayet Yetkileri

Yerinden yönetim kuruluşlarının organları üzerindeki idari vesayet yetkileri, genellikle bu idarelerin organ veya görevlilerinin seçimi, atanmaları, seçimlerinin onanması, geçici olarak görevlerine son verilmesi ve görevlerine son verilmesi biçimlerinde ortaya çıkabilir.

Gerek yerel yönetimlerin karar organlarının gerekse kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının organlarının seçimi ve oluşturulmasında merkezi idareye herhangi bir yetki tanımayan Anayasa, bu kuruluşların seçilmiş organlarının organlık sıfatını kazanmalarında veya kaybetmelerinde de merkezi idareye herhangi bir yetki tanımamıştır.

Günday, *İdare Hukuku*, op. cit., 2011, s.87-88:

a- Yerinden yönetim kuruluşlarının organları üzerindeki idari vesayet yetkileri

Yerinden yönetim kuruluşlarının organları üzerinde idari vesayet yetkileri, genellikle bu idarelerin organ veya görevlilerinin seçimi, atanmaları, seçimlerinin onanması, geçici olarak görevlerine son verilmesi ve görevlerine son verilmesi biçimlerinde ortaya çıkabilir. (...)

Gerek yerel yönetimlerin karar organlarının ve gerek kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının organlarının seçimi ve oluşturulmasında merkezi idareye herhangi bir yetki tanımayan Anayasa, bu kuruluşların seçilmiş organlarının organlık sıfatını kazanmalarında (=örneğin seçiminin onanması gibi) veya kaybetmelerinde de merkezi idareye herhangi bir yetki tanımamıştır.

Görüldüğü gibi Bilal Canatan'ın birinci paragrafı, Metin Günday'dan yukarıdaki kutudaki birinci paragrafı ile kelime kelime, noktası virgülüne aynıdır. Aynı şekilde Bilal Canatan'ın ikinci paragraf yukarıdaki kutudaki ikinci paragraf ile aynıdır. Bilal Canatan, Metin Günday'dan alıntı yapmakta ama bunun kaynağını göstermemektedir. Ayrıca belirtelim ki, bu alıntı sadece kaynağı gösterilmediği için FSEK, m.71/1, b.3'te hükme bağlanan "kaynak göstermeksizin iktibasta bulunma" şartına aykırı değildir; aynı zamanda bir "aynen alıntı" olduğu ve tırnak içinde italikle veya girintili paragraf olarak dizilmediği için FSEK, m.35/son'da öngörülen "iktibasın belli olacak şekilde yapılması" şartına da aykırılık taşır.

ÖRNEK 16

Canatan, *İdare Hukuku, op. cit.*, 2012, s.77:

İdarenin kamu gücü ayrıcalıklarını kullanarak yaptığı ve hukuk düzeninde değişiklik meydana getiren irade açıklamalarına idari işlem denir. İdari işlem idare hukukuna tabidir ve idari işlemlerden kaynaklanan uyuşmazlıklara idari yargıda bakılır.

Gözler, *İdare Hukuku Dersleri, op. cit.*, 2010, s.110-111:

TANIM: *İdarî işlem*, hukukî sonuç doğurmaya yönelik, kamu gücü ayrıcalığına dayanan irade açıklamalarıdır.

(...) bir hukukî işlemin "idarî" nitelikte olmasının doğurduğu iki sonuç vardır: (1) İdarî işlemler, idare hukukuna tâbidir. (2) İdarî işlemlerden kaynaklanan uyuşmazlıklara idarî yargıda bakılır.

Görüldüğü gibi Bilal Canatan'ın idarî işlem tanımı ve bir işlemin idarî işlem olarak nitelendirilmesinin doğuracağı sonuçlar olduğu gibi benim kitabımdan aktarılmıştır. Bu aktarmanın benim kitabımdan yapıldığı çok açıktır. Bilal Canatan'ın yukarıdaki kutudaki

İdari işlem idare hukukuna tabidir ve idari işlemlerden kaynaklanan uyuşmazlıklara idari yargıda bakılır.

şeklindeki son cümlesi, benim (s.111)

(1) İdarî işlemler, idare hukukuna tâbidir. (2) İdarî işlemlerden kaynaklanan uyuşmazlıklara idarî yargıda bakılır.

şeklindeki iki cümlemin birleştirilmesinden başka bir şey değildir.

ÖRNEK 17**Canatan, *İdare Hukuku*, op. cit., 2012, s.77:**

İdarenin yaptığı her işlem idari işlem değildir. Bir işlemin idari işlem olarak nitelendirilmesi için, idarenin söz konusu işlemi yaparken kamu gücü ayrıcalıklarından yararlanması gerekir. Öte yandan, idari işlemin mutlaka idareden çıkması da şart değildir. Özel hukuk tüzel kişilerinin kamu gücü ayrıcalıklarına dayanan işlemleri de idari işlem olarak kabul edilir.

Gözler, *İdare Hukuku Dersleri*, op. cit., 2010, s.263-264:

İdarenin Her İşlemi İdarî İşlem Değildir (İdarenin Bazı İşlemleri Özel Hukuk İşlemidir).- İdarenin hukukî sonuç doğurmaya yönelik her irade açıklaması bir “hukukî işlem”dir; ama bir “idarî işlem” değildir. ... Diğer bir ifadeyle, idarenin yaptığı her işlem her zaman bir “idarî işlem” değildir². (...) O hâlde, idarenin (bir kamu tüzel kişisinin), kamu gücüne dayanmayan, kamu gücü ayrıcalıkları⁸ içermeyen işlemlerinin bir “idarî işlem” değil, “özel hukuk işlemi” olduğunu söyleyebiliriz.

İdarî İşlemin Mutlaka İdareden Çıkması Şart Değildir (Özel Hukuk Tüzel Kişilerinin Bazı İşlemleri İdarî İşlem Olabilir).- (...) Özel hukuk tüzel kişilerinin kamu gücüne dayanan işlemleri birer idarî işlemdir.

2. Chapus, *op. cit.*, c.I, s.533.

Görüldüğü gibi Bilal Canatan’ın yukarıdaki paragrafı benim kitabımdan kaynağı gösterilmeksizin alınmıştır.

ÖRNEK 18**Canatan, *İdare Hukuku*, op. cit., 2012, s.89:**

Yetki, bir idari makamın belirli bir işlemi yapabilme ehliyetidir. İdare adına hangi kişi ya da makamın irade açıklama ehliyetine sahip olduğu, Anayasa ve kanunlarla gösterilmiştir.

Gözler, *İdare Hukuku Dersleri*, op. cit., 2010, s.305:

“Yetki (*compétence*)”, bir idarî makamın belirli bir işlemi yapabilme ehliyeti olarak tanımlanabilir¹⁶³. ... Peki ama, idare adına irade açıklamaya kim yetkilidir? Bunun basit bir cevabı vardır: Hukuk kurallarıyla kendisine bu

konuda yetki verilmiş kişi veya kişiler idare adına irade açıklayabilirler. Dolayısıyla yetkili kişiler, Anayasa ve kanunla belirlenir.

163. Ricci, *op. cit.*, s.63; Bénéoit, *op. cit.*, s.470.

Belki bazı iyi niyetli okuyucular, “yetki bir idarî makamın belirli bir işlemi yapabilme ehliyeti” şeklindeki dokuz kelimelik bu ifadedeki ortaklığın bir rastlantı sonucu olduğunu düşünebilirler. Eğer ortada bir rastlantı var ise, benzer rastlantının “yetki” tanımını yapan diğer yazarlarda da olması gerekir. Söz konusu dokuz kelimelik ifadenin yeri, bu ifadeden önceki ve sonraki cümlelere de bakılırsa bu ifadenin benim kitabımdan alındığı anlaşılır.

ÖRNEK 19

Canatan, *İdare Hukuku, op. cit.*, 2012, s.89:

İdari işlemin sebep unsuru, idareyi o işlemi yapmaya sevk eden hukuki ve fiili sebepleri ifade eder.

Gözler, *İdare Hukuku Dersleri, op. cit.*, 2010, s.344:

TANIM.- “Sebeb (*motif*)”, idareyi bir işlem yapmaya sevk eden hukukî veya fiili etkenlerdir⁴⁷⁵.

475. Auby ve Drago, *op. cit.*, c.II, s.358. Mükbil Özyörük, “sebeb, idarî otoriteyi, bir tasarrufu ittihaza yönelten dürtüdür” diyor (Özyörük, *İdarî Yargı, op. cit.*, s.139).

ÖRNEK 20

Canatan, *İdare Hukuku, op. cit.*, 2012, s.93:

Bir hukuki işlemin konusu onun doğurduğu hukuki sonuç, hukuk alanında meydana getirdiği değişikliktir. Örneğin, memur atama işleminin konusu, bir kimsenin memur statüsüne sokulmasıdır.

Günday, *İdare Hukuku, op. cit.*, 2011, s.157:

Bir hukukî işlemin konusu onun doğurduğu hukukî sonuç, hukuk alanında meydana getirdiği değişikliktir. Örneğin... memur atama işleminin konusu, bir kimsenin memurluk statüsüne sokulması(dır)”.

Görüldüğü gibi Bilal Canatan’ın “konu” tanımı kelimesi kelimesine Metin Günday’dan alınmıştır. Sadece tanım değil, tanıma verilen örnek de noktası virgülüne Metin Günday’dan alınmıştır. Ama Metin Günday’a atfı yoktur.

Muhtemelen Bilal Canatan cevap olarak hukuk işlemin konu unsurunun tanımının umumileşmiş bir bilgi olduğunu ve bu memur atama işlemi örneğinin de bir özellik göstermediğini, bu örneği kendisinin verebileceğini iddia edecektir. Bu bilginin ve örneğin umumileşmiş olduğu iddiası doğrudur. Ama yukarıda pek çok defa dediğimiz gibi umumileşmiş bir bilgi dahi, belli bir yazarın ifadeleri ve örnekleriyle aktarılıyorsa o yazara atıf yapılması gerekir. Aksi takdirde o yazarın emeği sömürülmüş olur. Örneğin benim kitabımdaki “konu” unsuru tanımı da benzer ifadelerle tanımlanmış ve benzer örnek verilmiştir. Ama bunu yaparken tanım için s.348, dipnot 513’te, örnek için de dipnot 518’de Özyörük ve Günday’a gerekli atıfları yaptım. Bilal Canatan’ın da aynı şeyi yapması gerekirdi. Kurduğunuz iki cümlede geçen 23 kelimeyi aynen bir yazardan alacaksınız ve o yazara atıf yapmayacaksınız. Haliyle böyle bir şey olamaz.

Gözler, *İdare Hukuku Dersleri*, op. cit., 2010, s.348:

Bir hukukî işlemin “konu (*objet*)”su, onun doğurduğu hukukî sonuç, yani hukuk âleminde meydana getirdiği değişikliktir⁵¹³. Örneğin ... memur atama işleminin konusu, bir kimsenin memurluk statüsüne sokulması(dır)⁵¹⁸.

513. Özyörük, *İdarî Yargı*, op. cit., s.143; Günday, op. cit., s.124; Onar, op. cit., c.I, s.311.

518. Örnekler Günday, op. cit., s.123-124, Özyörük, *İdarî Yargı*, op. cit., s.143 ve Gözübüyük ve Tan, op. cit., c.II, s.489’dan alınmıştır.

Bilal Canatan’ın yukarıdaki paragrafını izleyen paragraflar da Metin Günday’dan alınmıştır. Şimdi onları görelim:

ÖRNEK 21

Canatan, *İdare Hukuku*, op. cit., 2012, s.93:

İdari işlemlerin sıhhatli ve geçerli olabilmesi için, bu işlemlerin konularının öncelikle mümkün ve meşru olması gerekir.

İdari işlem veya kararın konusu imkansız ise ya da meşru değil ise, konu unsuru yönünden hukuka aykırılık söz konusu olur. Mesela: Memur olarak atanan kişinin daha önce ölmüş olması, Öğretmenlere öğretimin yapıldığı dönemde yıllık izin verilmesi gibi.

Günday, *İdare Hukuku*, op. cit., 2011, s.158-159:

Özel hukuk işlemleri gibi idarî işlemlerin de sıhhatli ve geçerli olabilmesi için, bu işlemlerin konularının öncelikle mümkün ve meşru olması gerekir. (...)

İdari işlem ve kararın konusu imkansız ise ya da meşru değil ise, konu ögesi yönünden hukuka aykırılık söz konusu olur... Örneğin daha önce ölmüş bulunan bir kişinin memur olarak atanması halinde, atama işlemi konu unsuru yönünden hukuka aykırı ve sakat olur. ... Şimdi bir öğretmene öğretimin yapıldığı aylarda yıllık izin verilmesi halinde, bu işlem konu ögesi yönünden hukuka aykırı olacaktır.

Görüldüğü gibi Bilal Canatan'ın yukarıda kutu içinde verilen iki paragrafındaki teorik bilgi aynen, kelimesi kelimesine Metin Günday'dan alınmıştır. Keza bu teorik bilgiye verdiği iki örnek de yine aynen Metin Günday'ın kitabından alınmıştır. Tüm bunları yaparken Bilal Canatan, Metin Günday'a tek bir atıf dahi yapmamaktadır. Ortada tipik bir FSEK, m.71/1, b.3'te hükme bağlanan "kaynak göstermeksizin iktibasta bulunma" durumu vardır.

ÖRNEK 21

Canatan, *İdare Hukuku, op. cit., 2012, s.94:*

Kanunlar bazen belirli bir durumda işlemin ortaya çıkarması gereken sonucu açık biçimde gösterir. İdarenin belirli bir durumda belirli bir kararı almak zorunda olmasına **bağlı yetki** denir. İdarenin belli bir konuda karar alıp almama ya da birden fazla karar arasında seçim yapma imkanına ise idarenin **takdir yetkisi** denir.

Gözler, *İdare Hukuku Dersleri, op. cit., 2010, s.353-354:*

Kanun, belirli bir durumda idarenin belirli bir kararı almasını emrediyorsa ortada "bağlı yetki (*compétence liée*)" vardır⁵⁴⁴. Diğer bir ifadeyle, idare, bağlı yetki olduğu durumlarda alınabilecek muhtemel kararlar arasında seçme imkânına sahip değildir⁵⁴⁵; idarenin yapacağı tek şey, kanunun öngördüğü kararı almaktan ibarettir. (...)

O hâlde takdir yetkisini şu şekilde tanımlayabiliriz: İdarenin belli bir konuda karar alıp almama veya birden fazla karar arasında seçim yapma imkânına idarenin takdir yetkisi denir⁵⁴⁶.

544. Lino di Qual, *La compétence liée*, Paris, LGDJ, 1964, s.130.

545. Chapus, *op. cit.*, c.I, s.1058.

546. Benzer tanımlar için bkz.: Chapus, *op. cit.*, c.I, s.1056; De Laubadère, Venezia ve Gaudemet, *op. cit.*, c.I, s.691; Vedel ve Delvolvé, *op. cit.*, c.I, s.529; Vlachos, *op. cit.*, s.88.

Görüldüğü gibi Bilal Canatan, bağlı yetkinin de, takdir yetkisinin de tanımını benim kitabımdan almakta, ama bana atıf yapmamaktadır. Bağlı yetkinin tanımında bir iki küçük ifade değişikliği yapmış olması ortada bir alıntı

olduğu gerçeğini değiştirmez. Zira bir cümlenin alıntı olabilmesi için, o cümlenin kelimesi kelimesine aktarılması şart değildir. Zira fikir aynı kaldıkça, değişik ifadeler kullanılmış olsa bile ortada bir “alıntı” vardır. Bu alıntı bir “aynen alıntı” değil, bir “mealen alıntı”dır. Ama mealen alıntılar için de kaynak gösterilmesi zorunludur. Kaldı ki Bilal Canatan’ın yukarıdaki paragrafın ikinci cümlesi de benim cümlemden aynen kelimesi kelimesine yapılmış bir aktarmadır. Ben

İdarenin belli bir konuda karar alıp almama veya birden fazla karar arasında seçim yapma imkânına idarenin takdir yetkisi denir.

diyorum (s.354), Bilal Canatan da

İdarenin belli bir konuda karar alıp alma ya da birden fazla karar arasında seçim yapma imkanına ise idarenin **takdir yetkisi** denir.

diyorm (s.94). Görüldüğü gibi benim kurduğum tam 20 kelimelik bir cümleyi Bilal Canatan da aynen aynı şekilde kurabilmektedir. (Tek farkla: Benim “veya” bağlacım yerine Bilal Canatan “ya da” bağlacını kullanmaktadır). Bilal Canatan benim 20 kelimelik cümlemi görmeden bu cümleyi aynen kurma ihtimali lotodan 49 üzerinden 6 tutturma ihtimalinden daha düşük bir ihtimaldir.

ÖRNEK 22

Canatan, *İdare Hukuku, op. cit., 2012, s.94:*

Geri alma, bir idari işlemin yine idarenin yapacağı bir işlemle geçmişe etkili olarak yürürlükten kaldırılmasıdır.

Gözler, *İdare Hukuku Dersleri, op. cit., 2010, s.406:*

“Geri alma (*retrait*)”, bir idarî işlemin yine idarenin yapacağı bir işlemle geçmişe etkili olarak kaldırılmasıdır⁸¹³.

813. Long *et al., op. cit., s.244; Chapus, op. cit., c.I, s.1151.*

Görüldüğü gibi yine benden kaynağı gösterilmeksizin kelimesi kelimesine alınmış bir tanım var. Bilal Canatan benim tanımımı görmeden bu 15 kelimelik cümleyi aynen benim gibi kurması mümkün müdür?

Bilal Canatan sadece “geri alma” kavramını benden almakla yetinmemekte, izleyen paragrafta da “ilga (kaldırma)” kavramını benden almaktadır. Şimdi bunu görelim:

ÖRNEK 23

Canatan, *İdare Hukuku, op. cit., 2012, s.95:*

İlga (Kaldırma) ise idari işlemin yine idarenin alacağı bir kararla geleceğe yönelik olarak yürürlükten kaldırılmasıdır.

Gözler, *İdare Hukuku Dersleri, op. cit., 2010, s.403:*

“İlga (kaldırma, *abrogation*)”, idarî işlemin yine idarenin alacağı bir kararla geleceğe yönelik olarak yürürlükten kaldırılmasıdır⁷⁸⁹.

789. Chapus, *op. cit., c.I, s.1151.*

Görüldüğü gibi yine benden kelime kelime, noktası virgülüne alınmış bir tanım var. Hatta Bilal Canatan benim parantez içinde yazdığım kelimeyi dahi parantez içinde yazıyor. Alıntı benden. Ama bana atf yok.

ÖRNEK 24

Canatan, *İdare Hukuku, op. cit., 2012, s.96:*

İmtiyaz, idarenin bir özel kişi ile yaptığı sözleşme uyarınca belli bir kamu hizmetinin masrafları, kar ve zararı özel kişiye ait olmak üzere, özel bir kişi tarafından kurulması ve/veya işletilmesi usulüdür. Bu usulde idareye imtiyaz veren, hizmeti gören özel kişi ise imtiyaz sahibi denir.

Günday, *İdare Hukuku, op. cit., 2011, s.344:*

İdarenin bir özel kişi ile yaptığı sözleşme uyarınca, belli bir kamu hizmetinin; masrafları, kar ve zararı özel kişiye ait olmak üzere, özel kişice kurulması ve/veya işletilmesi usûlüdür. Bu usûlde İdareye imtiyaz veren, hizmeti gören özel kişiye ise imtiyaz sahibi veya imtiyazcı denir.

Görüldüğü gibi imtiyaz usûlünün tanımı olduğu ve aynen gibi Metin Günday’dan alınmadır. Ama Metin Günday’a yapılan bir atf yoktur.

ÖRNEK 25**Canatan, *İdare Hukuku, op. cit., 2012, s.97:***

Görüldüğü üzere imtiyaz, kamu hizmeti imtiyaz sözleşmesi olarak adlandırılan idari bir sözleşme ile verilmekte ve bu sözleşme ya belli bir kamu hizmetinin kurularak belli bir süre *işletilmesi* ya da kurulmuş bulunan bir kamu hizmetinin sadece *işletilmesi* için yapılmaktadır. Bir kamu hizmetinin *sadece kurulması*, bayındırlık işi olarak nitelendirilmektedir ve bayındırlık sözleşmesi idare hukukuna değil, özel hukuka tabidir.

Günday, *İdare Hukuku, op. cit., 2011, s.344:*

Görüldüğü gibi imtiyaz, kamu hizmeti imtiyaz sözleşmesi olarak adlandırılan bir idarî işlem ile verilmekte ve bu sözleşme ya belli bir kamu hizmetinin kurulması ve belli bir süre *işletilmesi* ya da kurulmuş bulunan bir kamu hizmetinin sadece *işletilmesi* için yapılmaktadır. Buna karşılık, belli bir kamu hizmetinin salt kurulması için yapılan sözleşmelerin, örneğin bayındırlık işlerine ilişkin sözleşmelerin yargı içtihatlarında idarî sözleşme sayılmayıp, özel hukuk sözleşmeleri sayıldıklarını daha önce görmüştük.

Yukarıdaki iki kutu karşılaştırılırsa bunların arasında rastlantıyla açıklanamayacak derecede benzerlik olduğu görülür. Bilal Canatan'ın paragrafı Metin Günday'dan alınmıştır. Ama Metin Günday'a atıf yoktur.

ÖRNEK 24**Canatan, *İdare Hukuku, op. cit., 2012, s.106-107:***

Kamu hizmetlerinin kamu kesiminde yer alan tüzelkişilere gördürülmesine **emanet usulü** denir. Bir başka ifadeyle emanet, bir kamu hizmetinin Devlet veya öteki kamu tüzelkişileri tarafından doğrudan doğruya, kendi personel ve araçlarıyla görölmesi usulüdür.

Günday, *İdare Hukuku, op. cit., 2011, s.343:*

Emanet usulü, kamu hizmetlerinin kamu kesiminde yer alan tüzel kişilere gördürülme usulüdür. Bir başka anlatımla emanet, bir kamu hizmetinin Devlet ve öteki kamu tüzelkişileri tarafından doğrudan doğruya ve kendi örgüt ve hizmete tahsis ettikleri aynı ve şahsi vasıtalarla gördürülme usulüdür.

Görüldüğü gibi Bilal Canatan, emanet usûlünün tanımını olduğu gibi Metin Günday'dan almakta, ama Metin Günday'a bir atıf yapmamaktadır. Ortada FSEK, m.71/1, b.3'te hükme bağlanan "kaynak göstermeksizin iktibasta bulunma" durumu söz konusudur.

ÖRNEK 25

Canatan, *İdare Hukuku, op. cit.*, 2012, s.109:

- **Esenlik:** Esenlik (dirlik), yaşamın normal seyrini olumsuz yönde etkileyebilecek her türlü düzensizlik ve rahatsızlıkların bulunmamasını ifade eder. Gürültü, duman, koku, toz gibi unsurların olağan sınırlar içinde tutulmasıdır.
- **Sağlık:** Toplumun bulaşıcı ve yaygın hastalıklardan korunması, toplumun sağlık koşulları içinde tutulmasıdır. Buna "genel sağlık" da denir.

Günday, *İdare Hukuku, op. cit.*, 2011, s.292:

2. Dirlik ve Esenlik

... dirlik ve esenlik, yaşamın normal seyrini olumsuz yönde etkileyebilecek her türlü düzensizlik ve karışıklığın yokluğudur. Bu anlamda dirlik ve esenlik,, bireylerin normal yaşamlarını olumsuz yönde etkileyebilecek olan toz, gürültü, duman, pislik vs. gibi her türlü düzensizlik ve karışıklıktan uzak olarak, rahat, huzur içinde yaşamalarını ifade eder.

3. Sağlık

Sihhat olarak da anılan sağlık, toplumun bulaşıcı ve yaygın hastalıklardan uzak tutulmasını, toplumun sağlık koşulları içinde yaşamasını sürdürmesini ifade eder.

Görüldüğü gibi Bilal Canatan'ın yukarıdaki iki paragrafı Metin Günday'dan alınmadır.

ÖRNEK 26**Canatan, *İdare Hukuku, op. cit., 2012, s.109:***

Kamu düzeninin bozulmasını önlemeye yönelik faaliyetlere idari kolluk; kamu düzeni bozulduktan sonra kamu düzeninin yeniden sağlanmasına yönelik faaliyetlere ise adli kolluk denir. Bir başka ifadeyle; adli kolluğun kanunların suç saydığı eylemlerin işlenmesinden sonra ve adli kovuşturma amacıyla yürütülen bir faaliyet olmasına karşılık; idari kolluk, suçu önlemeye yönelik olarak yürütülen bir faaliyettir. Bu nedenle, adli kolluğun bastırıcı niteliği ağır basarken, idari kolluğun önleyici ve durdurucu niteliği daha belirgindir.

Günday, *İdare Hukuku, op. cit., 2011, s.294:*

idari kolluğun görevi ve amacı, kamu düzeninin bozulmasını önlemektir. Oysa adli kolluk, kamu düzenini bozan ve de suç sayılan eylemlerin işlenmesi halinde harekete geçerek, suç faillerini ve delillerini araştırıp bulur ve bunları adli mercilere teslim ve tevdi eder. Bir başka anlatımla, adli kolluğun kanunların suç saydığı eylemlerin işlenmesinden sonra ve adli kovuşturma amacıyla yürütülen bir faaliyet olmasına karşılık, idari kolluk; kanunların suç saydığı bir eylem henüz işlenmeden önce ve de kamu düzenini tehdit eden veya tehlikeye düşüren durumların ortaya çıkması halinde yürütülen bir faaliyettir. Bu nedenle, adli kolluğun bastırıcı niteliği ağır basarken, idari kolluğun önleyici ve durdurucu niteliği daha belirgindir.

Görüldüğü gibi alıntı Metin Günday'dan; ama Günday'a atıf yok.

ÖRNEK 27**Canatan, *İdare Hukuku, op. cit., 2012, s.109:***

Kamu malları, kamu tüzel kişilerinin kamu yararına tahsis edilmiş olan mallarıdır.

Gözler, *İdare Hukuku Dersleri, op. cit., 2010, s.679:*

TANIM: *Kamu malları, kamu tüzel kişilerinin kamu yararına tahsis edilmiş olan mallarıdır.*

11 kelimelik bir cümle, benim kitabımda ve Bilal Canatan'ın kitabında aynı. Bu bir rastlantı olabilir mi? Aksini düşünen var ise, bu tanımın benim kitabımın ilk baskısının yayınlandığı 2002 yılından önce hangi Türk idare hukuku kitabında aynen bulunduğunu göstermeye çağırıyorum.

ÖRNEK 28

Canatan, *İdare Hukuku, op. cit., 2012, s.145:*

- Hizmetin kötü işlemesi: Hizmetin gereği gibi yürütülmemesi anlamına gelmektedir. Ameliyatta yanlış bacağı kesilmesi gibi.
- Hizmetin geç işlemesi: Hizmetin olağan sayılamayacak bir gecikme ile yerine getirilmesi, hizmetin geç işlemesi sayılmaktadır. Emeklilik işleminin iki yıl sürmesi gibi.
- Hizmetin hiç işlememesi: Yol çalışmasına ilişkin uyarı işaretlerinin konmaması gibi.

Günday, *İdare Hukuku, op. cit., 2011, s.370-371:*

1. Hizmetin kötü işlemesi

Hizmetin kötü işlemesi, onun gereği gibi yürütülmemesi anlamına gelmektedir. ...

2. Hizmetin geç işlemesi

Hizmetin olağan sayılamayacak bir gecikme ile yerine getirilmesi hizmetin geç işlemesi sayılmaktadır. ...

3. Hizmetin hiç işlememesi

Nihayet hizmetin hiç işlememesi halinde de hizmet kusurunun varlığı kabul edilmektedir.

Görüldüğü gibi Bilal Canatan'ın yukarıdaki üç paragrafı, kaynağı gösterilmeksizin, Metin Günday'ın yukarıdaki üç paragrafından alınmıştır. Bilal Canatan verdiği örneklerin kendisinin bulunduğu orijinal örnekler olduğu sanılmamalıdır. Bu örnekler de Metin Günday'ın kitabının 370 ve 371'inci sayfalarında dipnotlarda verdiği örneklerden alınmıştır.

ÖRNEK 29**Canatan, *İdare Hukuku, op. cit., 2012, s.148:***

- Zorlayıcı Nedenler (Mücbir Sebep): Zorlayıcı nedenler, idarenin iradesi dışında oluşan, öngörülmesi ve en büyük bir dikkat ve özenle dahi önlenmesi mümkün olmayan ve de bir kamu hizmetinin yürütülmesini imkansızlaştıran olaylardır. Yer sarsıntısı, toprak kayması gibi. Zorlayıcı neden, sorumluluğu kaldırır.
- Beklenmeyen Durumlar (Kaza): İdarenin iradesi dışında oluşan, öngörülmesi ve önlenmesi mümkün olmayan olaylardır. Zorlayıcı nedenden farklı olarak, beklenmeyen durum, idari davranışın içinde oluşur. Taşkın lastiğinin patlaması idarenin kusursuz sorumluluğunu etkilemez. İdarenin kusurlu sorumluluğunu ortadan kaldırır, ancak kusursuz sorumluluğunu etkilemez.
- Zarar Görenin Kusuru: Zarar, zarar görenin kusuru ile meydana gelmiş ise, idarenin hem kusurlu hem de kusursuz sorumluluğu ortadan kalkar. Zira zarar görenin kusuru, idari davranış ile zarar arasındaki nedensellik bağı kesmiş olur.
- Üçüncü Kişinin Kusuru: Zarar üçüncü bir kişinin kusuru ile meydana gelmiş ise, idarenin sorumluluğu söz konusu olamaz. Üçüncü kişinin kusuru zararın artmasına yol açmış ise, idarenin sorumluluğu üçüncü kişinin kusuru oranında azalır.

Günday, *İdare Hukuku, op. cit., 2011, s.148:*

Zorlayıcı nedenler, İdarenin iradesi dışında oluşan, öngörülmesi ve en büyük bir dikkat ve özenle dahi önlenmesi mümkün olmayan ve de bir kamu hizmetinin yürütülmesini imkansızlaştıran olaylardır. Yer sarsıntısı, sel, aşırı yağış ya da yıldırım düşmesi, toprak kayması gibi.

Zorlayıcı nedenlerin bulunması halinde, idari bir davranış ile zarar arasında nedensellik bağı kurulamayacağından, İdarenin ne kusurlu ve ne de kusursuz sorumluluğu cihetine gidilebilir³²⁵.

2. Beklenmeyen durumlar (= kaza)

Beklenmeyen durumlar da, zorlayıcı nedenler gibi, İdarenin iradesi dışında oluşan ve öngörülmesi ve önlenmesi mümkün olmayan olaylardır. Ancak zorlayıcı nedenlerin idari davranışın dışında olmasına karşılık, beklenmeyen durumlar idari davranışın içinde oluşur. Örneğin İdareye ait bir taşıtın lastiğinin patlaması ya da elektrik kontağı gibi.

Beklenmeyen durumlar İdarenin kusurunu ortadan kaldırır. Bu nedenle, kusura dayalı sorumluluk söz konusu olduğunda, beklenmeyen durumun meydana gelmesi İdarenin sorumluluğunu ortadan kaldırır. Ancak beklenmeyen durumun ortaya çıkması, koşulları varsa, İdarenin kusursuz sorumluluğunu etkilemez.

3. Zarar görenin kusuru

Zarar, zarar görenin kusuru ile meydana gelmiş ise, İdarenin hem kusurlu hem de kusursuz sorumluluğu ortadan kalkar³²⁶. Zira zarar görenin kusuru, idari davranış ile zarar arasındaki nedensellik bağıını kesmiş olur.

Buna karşılık, zarar, zarar görenin kusurlu davranışı sonucu artmış ise, İdare kısmen sorumlu olur. İdarenin sorumluluğundaki azalma, zarar görenin kusuru oranındadır.

4. Üçüncü kişinin kusuru

Zarar üçüncü bir kişinin kusuru ile meydana gelmiş ise, İdarenin sorumluluğu söz konusu olmaz. Örneğin Danıştay, sulama kanalında bilinmeyen kişilerce açılan bir delikten taşan sularla pancar ürünü zarar gören kişiye, zarar ile idari davranış (=kanal açılması) arasında nedensellik bağı bulunmadığı gerekçesi ile tazminat ödenemeyeceğine karar vermiştir³²⁷.

Üçüncü kişinin kusuru zararın artmasına yol açmış ise, İdarenin sorumluluğu üçüncü kişinin kusuru oranında azalır.

Görüldüğü gibi Bilal Canatan'ın yukarıdaki dört madde halinde açıklaması, olduğu gibi Metin Günday'dan alınmıştır. Ama maalesef Metin Günday'a yapılmış bir atıf yoktur.

* * *

Bilal Canatan'ın kitabının 153 ilâ 186'nci sayfaları arasında yer alan “İdarî Yargı” başlıklı kısım, gerek plân, gerekse içerik olarak çok büyük ölçüde benim kitabımın 812 ilâ 851'inci sayfaları arasında yer alan “İdari Yargı” başlıklı bölüme benzemektedir. Ancak bu benzerliğe bakarak söz konusu bölümün benim kitabımdan alındığını iddia etmek, daha doğrusu bu iddiayı ispatlamak çok zor. Çünkü söz konusu bölümdeki neredeyse bütün bilgiler doğrudan doğruya 2577 sayılı İdarî Yargılama Usûlü Kanununda bulu-

nuyor. Benden alındığını iddia ettiğim her cümleye karşı, bu cümle İdarî Yargılama Usûlü Kanununun falanca maddesinde bulunuyor şeklinde bir savunma ileri sürülecektir. Aslında verilen bütün bilgiler bir kanunda yer alıyor olsa bile, bu bilgilerin veriliş sırası, verildikleri bağlam, takdim edilmele-ri de bir fikri eserdir; bunlar da Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun korunma-sı altındadır. Ancak 30 kelime üzerinden 28 kelimenin aynı olduğu bir pa-ragrafın dahi bir alıntı olup olmadığını tartışıldığı bu ülkede, temeli kanun-larda olan bilgilerin dahi gerçekten kanundan değil, benim kitabımdan aktarıldığını iddia etmek, ispatı imkânsız bir iddia olarak kalacak. O nedenle bu-rada, böyle kapsamlı bir iddiada bulunmak yerine Bilal Canatan'ın “İdari Yargı” başlıklı bölümünden bir kaç somut örnek vermekle yetinilecektir.

ÖRNEK 30

Canatan, *İdare Hukuku, op. cit., 2012, s.163:*

Görev, mahkemenin dava konusu bakımından yetkili olması demektir. Diğer bir ifadeyle görev, davanın hangi mahkemede çözümleneceği sorununu ifade etmektedir.

Gözler, *İdare Hukuku Dersleri, op. cit., 2010, s.820:*

“Görev”, mahkemenin dava konusu bakımından yetkili olması demektir. Diğer bir ifadeyle görev, davanın hangi mahkemede çözümleneceği sorunu-nu ifade etmektedir.

Görüldüğü gibi, 19 kelimelik iki cümle, benim kitabımda ve Bilal Canatan'ın kitabında noktası virgüline aynen vardır. Herhalde Bilal Canatan bu iki cümleyi benim cümlelerimi görmeden yazmış olamaz. Ortada FSEK, m.71/1, b.3'te hükme bağlanan “kaynak göstermeksizin iktibasta bulunma” durumu vardır.

ÖRNEK 31

Canatan, *İdare Hukuku, op. cit., 2012, s.167-168:*

Usul hukukunda “görev”, mahkemenin dava konu-su itibarıyla yetkili olup olmadığını ifade eder. (...)

İdari yargıda genel görevli mahkeme idare mahkeme-sidir. Dolayısıyla, bir idari dava, vergi mahkemelerinin ya da ilk derece mahkemesi olarak Danıştay'ın görevine girmi-yorsa, o dava idare mahkemesinde açılır.

Gözler, *İdare Hukuku Dersleri, op. cit., 2010, s.829:*

Usûl hukukunda “görev”, mahkemenin dava konusu itibarıyla yetkili olup olmadığını ifade eder. (...)

(İ)darî yargı alanında *genel görevli mahkeme*, idare mahkemeleridir. Yani, bir idarî dava, vergi mahkemelerinin ve ilk derece mahkemesi olarak Danıştayın görevine girmiyorsa, o dava, idare mahkemesinin görevine girer; dolayısıyla idare mahkemesinde açılmalıdır.

Görüldüğü gibi Bilal Canatan’ın yukarıdaki paragrafları ile benim paragraflarım arasında içerik olarak tam bir ayniyet, kullanılan kelimeler bakımından ise % 90’dan fazla bir benzerlik vardır. Benim “yani” dediğim yerde Bilal Canatan “dolayısıyla”, benim “açılmalıdır” dediğim yerde “açılır” demektedir. 38 kelimelik bu cümle de kaç tane farklı kelime var?

ÖRNEK 32**Canatan, *İdare Hukuku, op. cit., 2012, s.169:***

Dilekçe verilirken mahkemenin yazı işlerinde **harç ve posta ücreti** hesaplanır. Harç ve posta ücreti yatırıldıktan sonra, mahkeme başkanı tarafından dilekçenin arkasına tarih ve paraf atılarak yazı işlerine havale edilir. Bundan sonra dilekçe deftere kaydedilir. Dava deftere kayıt tarihinde açılmış sayılır.

Gözler, *İdare Hukuku Dersleri, op. cit., 2010, s.835:*

Dilekçe verilirken mahkemenin yazı işlerinde harç ve posta ücreti hesaplanır (İYUK, m.6). Harç ve posta ücreti yatırıldıktan sonra, mahkeme başkanı tarafından dilekçenin arkasına tarih ve paraf atılarak yazı işlerine havale edilir. Bundan sonra dilekçe deftere kaydedilir. Dava deftere kayıt tarihinde açılmış sayılır (İYUK, m.6).

Görüldüğü gibi toplam 40 kelimelik üç cümle, Bilal Canatan’ın kitabında ve benim kitabımda aynen vardır. Söz konusu cümle, kanundan aynen alınmış bir cümle olsaydı, benim, Bilal Canatan’ın bu cümleyi Kanundan değil de, benim kitabımdan aldığını iddia etmem imkânsız olurdu. Ama gelelim, somut örnekte, Bilal Canatan’ın söz konusu cümleleri Kanundan değil, benim kitabımdan aldığını ispatlamam mümkündür. Çünkü yukarıdaki ifadelerin sadece bir kısmı kanunda vardır. Ne demek istediğimizi göstermek için önce Kanun maddesini verelim:

2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu

Madde 6 – Danıştay, idare mahkemesi ve vergi mahkemesi başkanlıklarına ve ya 4 ncü maddede yazılı yerlere verilen dilekçelerin harç ve posta ücretleri alındıktan sonra deftere derhal kayıtları yapılarak kayıt tarih ve sayısı dilekçenin üzerine yazılır. Dava bu kaydın yapıldığı tarihte açılmış sayılır.

Görüldüğü gibi, benim ve Bilal Canatan’ın ilk cümlesinde geçen “*Dilekçe verilirken mahkemenin yazı işlerinde harç ve posta ücreti hesaplanır*” şeklinde bir cümle Kanun metninde yoktur. Kanunda geçen ifade “*verilen dilekçelerin harç ve posta ücretleri alındıktan sonra*” ifadesidir. Ben bu ifadeye dayanarak “*Dilekçe verilirken mahkemenin yazı işlerinde harç ve posta ücreti hesaplanır*” şeklinde bir cümle kurmuşum, Bilal Canatan da aynı cümleyi kuruyor.

Kanunda “*...harç ve posta ücretleri alındıktan sonra deftere derhal kayıtları yapılarak kayıt tarih ve sayısı dilekçenin üzerine yazılır*” deniyor; ben “*Harç ve posta ücreti yatırıldıktan sonra, mahkeme başkanı tarafından dilekçenin arkasına tarih ve paraf atılarak yazı işlerine havale edilir*” diye yazmışım. Bilal Canatan da aynı cümleyi yazıyor. Bilal Canatan’ın bu cümleyi benden almadan yazmış olması mümkün değildir. Böyle bir cümle Kanunda yoktur. Kaldı ki, kitabımın ilk baskısını hazırlarken yazdığım bu cümle günümüzdeki uygulama bakımından doğru da değildir¹.

Kanunda “*dava bu kaydın yapıldığı tarihte açılmış sayılır*” deniyor. Ben “*dava deftere kayıt tarihinde açılmış sayılır*” demişim; Bilal Canatan da “*dava deftere kayıt tarihinde açılmış sayılır*” diyor.

Tüm bunlar göstermektedir ki, Bilal Canatan’ın yukarıdaki paragrafı kanundan alınma değil, benim kitabımdan alınmadır. Ama maalesef bana yapılan bir atıf yoktur.

1. Günümüzde uygulamanın değiştiği anlaşılıyor: <http://www.hukukiyaridim.gov.tr/sayfalar/idaridava.htm>

ÖRNEK 34**Canatan, *İdare Hukuku*, op. cit., 2012, s.169-170:**

İptal Davasının Sonucu: İdare mahkemesi iptal davası sonucunda başvuruyu reddeder, ya da dava konusu işlemi iptal eder. İptal kararı dava konusu işlemi yapıldığı andan itibaren ortadan kaldırır. Yani iptal kararları geçmişe etkilidir. İptal kararıyla birlikte işlem yapılmamış gibi, eski durum geriye gelir. Düzenleyici işlemler (tüzük, yönetmelik) iptal edilmişse bundan üçüncü kişiler de yararlanır. Zira iptalden sonra bu işlemler yürürlükten kalkarlar. Ancak, bir bireysel idari işlem iptal edilmişse, bundan kural olarak sadece davacı yararlanır; iptal kararı aynı veya benzer durumda olan dava açmamış üçüncü kişileri kural olarak etkilemez.

Gözler, *İdare Hukuku Dersleri*, op. cit., 2010, s.835:**C. İPTAL DAVASININ SONUÇLARI**

İdare mahkemesi iptal davası sonucunda *başvuruyu reddeder*, ya da *dava konusu işlemi iptal eder*. ... İptal kararı dava konusu işlemi yapıldığı andan itibaren ortadan kaldırır. Yani iptal kararları geçmişe etkilidir. İptal kararıyla birlikte işlem yapılmamış gibi eski durum geriye gelir. ... Düzenleyici işlemler (tüzük, yönetmelik) iptal edilmişse bundan üçüncü kişiler de yararlanır. Zira iptalden sonra bu işlemler yürürlükten kalkarlar. Ancak, bir bireysel idarî işlem iptal edilmişse, bundan kural olarak sadece davacı yararlanır; iptal kararı aynı veya benzer durumda olan dava açmamış üçüncü kişileri kural olarak etkilemez.

Görüldüğü gibi, Bilal Canatan'ın yukarıdaki dört cümlesi de benim kitabımdaki cümleler ile noktası virgülüne, kelimesi kelimesine aynıdır. Ortada bir "aynen alıntı" vardır. Bu alıntının kaynağının gösterilmesi gerektiği gibi, tırnak içinde de verilmesi gerekir. Oysa Bilal Canatan bu alıntıyı ne tırnak içinde vermekte, ne de alıntının kaynağını göstermektedir. Ortada FSEK, m.71/1, b.3'te hükme bağlanan "kaynak göstermeksizin iktibasta bulunma" durumu vardır.

ÖRNEK 35**Canatan, *İdare Hukuku*, op. cit., 2012, s.179:**

Kanun yolları, yanlış olduğu iddia edilen mahkeme kararının yeniden incelenmesi ve değiştirilmesi amacıyla davanın taraflarına tanınan başvuru yollarıdır. Kanun yolları ikiye ayrılır: Olağan kanun yolları, olağanüstü kanun yolları.

Olağan kanun yolları, henüz kesinleşmiş hükümlere karşı; olağanüstü kanun yolları ise kesinleşmiş hükümlere karşı gidilen bir yoldur. İdari yargıda olağan kanun yolları itiraz, temyiz ve karar düzeltme olmak üzere üç tanedir. Olağanüstü kanun yolu ise yargılamanın yenilenmesidir.

Gözler, *İdare Hukuku Dersleri*, op. cit., 2010, s.846:

“*Kanun yolları*” veya İdarî Yargılama Usûlü Kanununun da kullanılan deyimle “*kararlara karşı başvuru yolları*”, yanlış olduğu iddia edilen mahkeme kararının yeniden incelenmesi ve değiştirilmesi amacıyla davanın taraflarına tanınan başvuru yollarıdır²³. Kanun yolları, “olağan kanun yolları” ve “olağanüstü kanun yolları” olmak üzere ikiye ayrılır.

Olağan kanun yolları, henüz kesinleşmemiş hükümlere karşı; olağanüstü kanun yolları ise kesinleşmiş hükümlere karşı gidilen bir yoldur. İdarî yargıda olağan kanun yolları itiraz, temyiz ve karar düzeltme olmak üzere üç tanedir. Olağanüstü kanun yolu ise yargılamanın yenilenmesidir.

23. Baki Kuru, Ramazan Arslan ve Ejder Yılmaz, *Medenî Usûl Hukuku*, Ankara, Yetkin, 2002, s.725.

Görüldüğü gibi, Bilal Canatan’ın yukarıdaki iki paragrafı aynen, benim kitabımdan alınmıştır. Özellikle 37 kelimelik ikinci paragraf, noktası virgüline benim paragrafım ile aynıdır. Bilal Canatan’ın rastlantı sonucu toplam 37 kelimelik bir cümleyi aynen benim gibi kurma ihtimali var mıdır? Demek ki yukarıdaki paragraf benim kitabımdan alınmıştır. Ama bana atıf yoktur. Ortada FSEK, m.71/1, b.3’te hükme bağlanan “kaynak göstermeksizin iktibasta bulunma” durumu vardır.

* * *

Görüldüğü gibi Bilal Canatan’ın *Anayasa Hukuku* isimli kitabında olduğu gibi, *İdare Hukuku* isimli kitabında da yoğun usûlsüz alıntılar vardır. Kıvrıkkale Üniversitesinde öğretim görevlisi olan Bilal Canatan’ın hukuk fakültesi mezunu olmadığını, hukuk yüksek lisansı ve doktorası yapmadığını bir kez aha hatırlatalım. ■